

OBRANA

**Chemici
pomáhajú**

**Ako žijú
veteráni**

**Rozhovor
s ministrom
obrany SR
Jaroslavom
Nad'om**

**Prezidentská
návšteva**

Vojna s vírusom





NATO zasahuje

Na Slovensko ešte v marci dorazilo 74 ton zdravotníckeho materiálu z Číny. Vojaci z Veliteľstva posádky Bratislava pomáhali s jeho vykladaním a nasledujúcou prepravou do priestorov Správy štátnych hmotných rezerv Slovenskej republiky.

„Vojaci na bratislavskom letisku pomáhali s prepravou zdravotníckeho materiálu, ktorý je určený na pomoc v boji s koronavírusom. Som rád, že sú v súčasnosti oporou, s ktorou môžu občania Slovenska počítať,“ povedal minister obrany Jaroslav Naď. Ako ďalej vysvetlil, príslušníci Ozbrojených síl SR zároveň plnia asistenčné úlohy v zmiešaných hliadkach Policajného zboru SR.

Dovoz zdravotníckeho materiálu bol realizovaný prostredníctvom NATO programu SALIS s využitím veľkokapacitného transportného lietadla. Obsahom zásielky zdravotníckeho materiálu boli ochranné rúška, rukavice a tiež ochranný odev.

Foto: Ivan Kelement





Vážené rezortné kolegyne, kolegovia,
ctené vojačky a vojaci,
milí čitatelia,

tieto slová vám adresujem v dňoch, keď naša krajina, naša spoločnosť a takisto náš rezort čelia najväčšej výzve v ére samostatnosti našej republiky. Globálna pandémia zasiahla prakticky celý svet a náš domov – či už ten európsky, alebo národný – žiaľ, nie je výnimkou.

Azda nepreháňam ani konštatovaním, že naši spoluobčania potrebujú rezort obrany a ozbrojené sily tak ako nikdy za obdobie posledných generácií. Naše vojačky a vojaci sú celú svoju profesionálnu kariéru pripravovaní na obranu našej krajiny a pomoc jej obyvateľom. Miera výziev, ktorým čelia, je vyvážená mierou obety, úsilia a zariadenosti, ktorú musia svojou službou vlasti demonštrovať. Najmä v posledných týždňoch nás profesionalita žien a mužov v uniformách nepochybne naplňuje pocitmi vďaky, rešpektu a uznania. Či už ide o pomoc v zraniteľných a marginalizovaných komunitách, asistenciu policajnému zboru na cestách a hraniciach, či nespočetné prejavy súčinnosti s predstaviteľmi samospráv, úradov a zdravotníckych zariadení, dovoľm si povedať, že ozbrojené sily svojím ľudským a profesionálnym vkladom predstavujú nosný pilier boja proti pandémie. Hoci sa môže zdať, že nás riešenie pandémie úplne pohltilo, nezabúdame ani na budúcnosť. Naše zámery rozvoja ľudských zdrojov, techniky či infraštruktúry, zvyšovania pripravenosti a otvorenosti nášho rezortu sa pretavili do programového vyhlásenia vlády, na prípravu ktorého som za rezort dohliadal. Jeho naplnenie nebude ľahké, ale spolu to zvládneme.

Marian Majer, štátny tajomník MO SR

ČÍSLA MESIACA

Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky
0917 222 682

Vojenský regionálny hygienik – stredisko Bratislava
0960 501 424

Vojenský regionálny hygienik – stredisko Ružomberok
0960 474 564

Vojenský regionálny hygienik – stredisko Košice
0960 515 561

Tímy pre podporu rodín vojakov
BA 0903 824 580 TN 0904 739 352
ZA 0914 369 518 ZV 0914 370 366
PO 0914 369 470

Linka duchovnej pomoci 0904 739 330

Psychologická služba Ozbrojených síl SR
0904 739 312

Vojenská podporná nadácia 0903 824 593



4

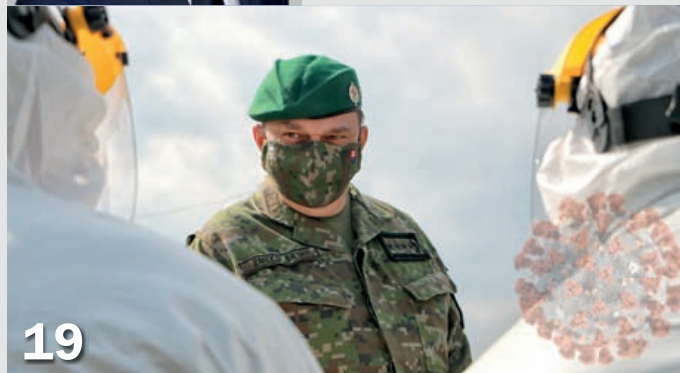


7



16

- 4 Vojaci v operácii Karusel
- 7 Prezidentka na návšteve
- 8 vojna s pandemiou
- 12 Naši v zahraničných misiách a operáciách
- 14 Zvieratá v karanténe
- 16 Rozhovor s ministrom obrany SR Jaroslavom Nad'om
- 19 TÉMA: Ako prežiť pandémiu
- 24 Vampire FB.5 – upír z Británie
- 26 Lietadlová loď v karanténe



19



31



34

- 28 Koronavírus a vojenský veteráni
- 31 Vojenský chemici varia dezinfekciu
- 32 Vojny a bitky na Slovensku: Pätnásťročná vojna
- 34 Vojenský kurz Sanitár počas núdzového stavu
- 36 Rehabilitácie, kúpele a dovolenky
- 37 Nové vedenie rezortu obrany
- 38 Duklu vírus nezlomí
- 41 Covid-19: facts and figures
- 42 Ako sa stať vojenským lekárom
- 44 Cvičením proti chorobe
- 46 Československé perute britského kráľovského letectva
- 47 Samonabíjacia puška SVT-40

NA TITULNEJ STRANE: Prezidentku a hlavnú veliteľku ozbrojených síl Zuzanu Čaputovú na pôde rezortu privítal minister obrany Jaroslav Nad' • Foto: Ivan Kelement



OPERÁCIA

KARUSEL

„Potrebujeme zabrániť tomu, aby sa koronavírus dostal medzi rómsku komunitu, najmä tam, kde sú zhoršené hygienické podmienky, preto od piatka 3. apríla začneme s odbermi v 33 vytipovaných oblastiach,“ avizoval 1. apríla minister obrany Jaroslav Naď.

Vnadväznosti na rozhodnutie politického vedenia rezortu podpísal náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generál Daniel Zmeko operačný rozkaz na operáciu Karusel. Na 13 stranách definoval východiskovú situáciu, úlohy a ich realizátorov, logistiku, civilno-vojenskú spoluprácu, postupy pri nasadení síl, riziká aj požadovaný cieľ.

Príprava v osadách

„Pred príchodom zdravotníkov do osád bolo mimoriadne dôležité preventívne zabrániť eskalácii napätia. Kolovali už dezinformácie o cielenej infekcii rómskej populácie, dokonca o deportácii, strieľaní,“ povedal major Mário Pažický, komunikátor operácie Karusel a hovorca síl pre špeciálne operácie.

„Podobné scenáre pôsobenia v krízových situáciách v rôznych komunitách doma alebo v zahraničí patria k našej štandardnej agende. Pokyn pripraviť obyvateľov v osadách na príchod zdravotníkov nás nezaskočil,“ konštatoval veliteľ Strediska civilno-vojenskej spolupráce a psychologických operácií v Martine major Matúš Šostronek. Do osád vyrazilo šesťnásť príslušníkov strediska, dvaja koordinovali činnosť z operačného centra.

„Dôležité bolo stretnutie s terénnymi pracovníkmi organizácie ministerstva zdravotníctva Zdravé regióny v osadách a s rómskymi autoritami. Dohodli sme miesto aj čas odberov a harmonizovali celý postup,“ konštatuje rotmajster Peter Krivoš, starší špecialista psychologických operácií. „Stretli sme sa s primátormi či so starostami, ako aj s velením príslušného

oddelenia policajného zboru.“ Usilovali sa pomôcť pri výbere priestorov, aspoň čiastočne oddelených od obývaných zón. Voľba padla na ohradené športové ihriská, v jednom prípade vonkajší areál škôlky, inde musel stačiť vykolikovaný a páskami označený priestor na lúke. Mimoriadne dôležité bolo zabezpečenie disciplíny obyvateľov. O to viac, že v osadách sa začali šíriť fámy. Spresňuje rtm. Krivoš: „Vyskytli sa dezinformácie, ako budeme komunity násilne deportovať na Lešť, alebo že Rómovia sú voči koronavírusu imúnni, takže testovanie je zbytočné.“

Poslanie vojaka

Základom úspechu bola spolupráca s rómskymi autoritami a najmä s terénnymi pracovníkmi, ktorí v organizácii Zdravé regióny pôsobia v národnom projekte

Zdravé komunity. „Projekt sa realizuje z prostriedkov Európskej únie a jeho cieľom je zlepšiť zdravotnú situáciu obyvateľov marginalizovaných rómskych komunít,“ ozrejmil Richard Koki, expert Zdravých komunít. Je Róm a hoci nevyrastal v osade, rómskej mentalite rozumie veľmi dobre. No rozumie aj armáde – veď bol profesionálnym vojakom. Projekt vníma ako svoje poslanie. „Zodpovedám za implementáciu projektových aktivít a za výkon v teréne všetkých koordinátorov a asistentov podpory. Máme ich okolo 260. Práve naši ľudia vo všetkých osadách s veľmi dôležitou podporou naozaj skvelých vojakov z Martina dokázali situáciu upokojiť, veľmi im ďakujem,“ konštatoval bývalý absolvent Vojenskej strednej školy tyla v Žiline, ktorý dokonca istý čas slúžil s rotmajstrom Krivošom v jednom útvere. „Začali sme u tých, ktorí pracujú v zahraničí a boli vytipovaní terénnymi pracovníkmi. Všetko prebieha systematicky, ľudia sú informovaní a miestne autority pomáhajú, ako sa dá,“ ocenil v prvý deň operácie minister Naď. Keď pricestoval do Jarovnic na kontrolu úvodnej etapy operácie Karusel generál Zmeko, konštatoval, že napreduje na jednotku a všetkým zúčastneným vyslovil poďakovanie.

„Do štyroch priemerne pätnásťčlenných tímov sme integrovali dvojicu zlo-

ženú zo zdravotníka v poddôstojníckej hodnosti a vodiča sanitného vozidla,“ objasnil hlavný lekár OS SR brigádný generál Vladimír Lengvarský. Zdravotník v celotelovom ochrannom overale s tvárovou maskou a vystrojený príslušnými ochrannými osobnými prostriedkami realizoval testovanému hlboký ster z nosohltanu. „Odberová tyčinka sa uloží do skúmavky, v ktorej je transportné médium. Na testovanie ju treba odovzdať najneskôr do 24 hodín,“ dodal. Zdravotník vodič, tiež v ochrannom odevu, asistuje pri vyplňaní tlačív, v ktorých testovaní deklarovali i svoju cestovateľskú anamnézu. „Odoberanie vzoriek vo všetkých destináciách bolo pripravené na vynikajúcej úrovni, takže naši zdravotníci mohli svoju prácu realizovať profesionálne a v pokoji,“ konštatoval brig. gen. Lengvarský.

Karusel sa nekončí

Smižany, Kecerovce, Zborov, Doľany, Hrabušice či Markušovce sú len niektoré z 33 lokalít, kde prebiehala prvá etapa operácie Karusel aj s cieľom odbremeniť zdravotníkov v nemocniciach. Časť vzoriek dopravili do laboratória v Trenčíne a Bratislave vojenským vrtuľníkom Black Hawk.

„Dobre si pamätáme, ako nám vojaci pomáhali pri snehovej kalamite a v iných krízových situáciách,“ konštatoval primá-

tor Trebišova Marek Čižmár. Testovanie s pomocou vojakov v tamojšej rómskej osade Garaňka privítal. Veď v Garaňke dnes oficiálne žije približne 4 700 ľudí, hoci v skutočnosti ich môže byť viac ako šesťtisíc. „Základom bolo vytvoriť ústretovú atmosféru, pretože inak by sa to nedalo zvládnuť. Bol som sám prekvapený, ako to vojaci s aktivistami Zdravých komunít, našou mestskou políciou a rómskou poriadkovou službou dokázali. Veľká vďaka,“ odkázal primátor.

V operácii Karusel vojenský zdravotník počas pilotného testovania v rómskych osadách od piatka 3. do pondelka 6. apríla realizovali 816 odberov. Až 92 nad pôvodný plán. Aj počas testovania sa hlásili na odber ľudia s cestovateľskou anamnézou. Do 20. apríla otestovali 4 446 osôb. V každej zo 177 osád asistovali aj vojenský chemici, ktorí potom odberové miesto dezinfikovali.

„Prosím verejnosť, aby toto opatrenie vnímala ako gesto pomoci a služby, ktorá je nevyhnutná a zároveň prospešná nielen pre testované komunity, ale pre všetkých. Som hrdý na to, čo vojaci pod velením náčelníka generálneho štábu a pod riadením hlavného lekára ozbrojených síl robia,“ ocenil prácu vojakov minister obrany Jaroslav Naď.

Text: Pavol Vitko

Foto: mjr. Mário Pažický a kpt. Peter Poldruhák





Minister a vojaci v zahraničí

Minister obrany SR Jaroslav Naď a náčelník Generálneho štábu Ozborených síl SR generál Daniel Zmeko sa prostredníctvom videohovoru spojili s profesionálnymi vojakmi, ktorí aktuálne pôsobia v zahraničných operáciách medzinárodného krízového manažmentu v misii NATO Resolute Support v Afganistane, v posilnenej predsunutej prítomnosti (eFP) v Lotyšsku, na Cypre v UNFICYP a v EUFOR Althea v Bosne a Hercegovine. Pri tejto príležitosti minister vojakom poďakoval za nasadenie a odhodlanie pomáhať v krízových regiónoch. Zaujímal sa tiež o aktuálnu situáciu v miestach nasadenia a o zdravotný stav vojakov. Informoval ich o prioritách nového vedenia rezortu obrany, ako aj o aktuálnej situácii v súvislosti so šírením vírusového ochorenia Covid-19.



Rokovali ministri obrany EÚ

Ministri obrany členských štátov Európskej únie rokovali o aktuálnych otázkach bezpečnosti a opatreniach členských štátov v súvislosti so šírením koronavírusu, ako aj o asistencii ozbrojených síl jednotlivých štátov v boji s touto nákazou na národnej úrovni. Na videokonferencii sa zúčastnil štátny tajomník Ministerstva obrany SR Marian Majer. Šéfovia rezortov obrany diskutovali aj o vplyve pandémie na misie a operácie v rámci medzinárodného krízového manažmentu pod hlavičkou EÚ. Marian Majer v tejto súvislosti ubezpečil, že Slovenská republika si bude svoje medzinárodné záväzky naďalej zodpovedne plniť v zmysle platného mandátu. Informoval aj o aktivitách rezortu obrany v boji s koronavírusom v rámci domácich opatrení, ako aj v mieste pôsobenia slovenského kontingentu v Bosne a Hercegovine.

Testovanie v Ružomberku

Ústredná vojenská nemocnica SNP Ružomberok – fakultná nemocnica spustila od 6. apríla vo vlastnej réžii pilotné testovanie na ochorenie Covid-19 metódou RT – PCR v reálnom čase. Predpokladaná kapacita testovania za deň je 60 testov, pričom už nasledujúci deň bolo vykonaných prvých 25 testov s vysokou presnosťou. Pripravenosť zariadenia na fungovanie v stave „červenej nemocnice“ prišli dva dni po spustení skontrolovať minister obrany Slovenskej republiky Jaroslav Naď a náčelník Generálneho štábu Ozborených síl Slovenskej republiky gen. Daniel Zmeko. Nemocnica vie poskytnúť komplexnú zdravotnú starostlivosť 60 pacientom vrátane zabezpečenia pľúcnej ventilácie, pričom celkovo je pripravená hospitalizovať takmer 250 pacientov s ochorením Covid-19. Súčasťou opatrení bola aj reprofilizácia 184 lôžok, teda viac ako tretiny lôžkovej kapacity, pre pacientov s koronavírusom. Zároveň prebieha rekonštrukcia budovy bývalej polikliniky, ktorá bude slúžiť ako pavilón pre pacientov pozitívnych na ochorenie Covid-19.

Návšteva veľvyslankyne USA

Minister obrany Jaroslav Naď sa 2. apríla po prvýkrát od vymenovania do funkcie stretol na pôde rezortu s veľvyslankyňou Spojených štátov amerických Bridget A. Brinkovou. Venovali sa spolupráci oboch krajín v boji s ochorením Covid-19 a tiež prioritám rezortu na nadchádzajúce obdobie. Veľvyslankyňa B. A. Brinková ocenila plnenie záväzkov Slovenska v rámci NATO a zároveň vyzdvihla nenahraditeľnú úlohu slovenských vojakov v operáciách medzinárodného krízového manažmentu.

Výročie oslobodenia Bratislavy

Pri príležitosti 75. výročia oslobodenia Bratislavy si 6. apríla pri Pomníku víťazstva na Námestí Eugena Suchoňa v Bratislave uctili minister obrany Jaroslav Naď, štátny tajomník rezortu obrany Marian Majer a náčelník Generálneho štábu Ozborených síl Slovenskej republiky generál Daniel Zmeko pamiatku vojakov a civilistov, ktorí prišli o život pri oslobodzovaní nášho hlavného mesta. Na pietnej spomienke sa zúčastnili aj podpredseda Národnej rady Slovenskej republiky Gábor Grendel a predseda Výboru Národnej rady Slovenskej republiky pre obranu a bezpečnosť Juraj Krúpa.

Stop predaju budovy

Nové vedenie rezortu obrany nedovolí predat budovu Vojenských lesov a majetkov Slovenskej republiky, š. p., v Malackách. Štátny podnik plánoval predat súčasnú administratívnu budovu, ktorú si chcel neskôr od nového majiteľa prenajať. Tento krok dlhodobo a verejne kritizoval súčasný šéf rezortu obrany Jaroslav Naď. Prioritou súčasného vedenia rezortu obrany je zaviesť v oblasti obstarávania transparentný proces, ktorý uľahčí kontrolu vynakladania finančných prostriedkov a zdrojov v rozpočte rezortu obrany. „Aj týmto spôsobom chceme dosiahnuť, aby tieto procesy boli realizované hospodárne, účelne a transparentne,“ dodal minister.

Návšteva hlavnej veliteľky



Minister obrany SR Jaroslav Naď sa 27. marca v priestoroch rezortu obrany stretol s prezidentkou SR a hlavnou veliteľkou Ozbrojených síl SR Zuzanou Čaputovou.

Nový minister prezidentke predstavil perspektívy a priority rezortu obrany, ako aj možnosti ďalšej podpory ministerstva obrany vláde SR v boji proti šíreniu vírusového ochorenia Covid-19. Na stretnutí sa zúčastnili aj náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR gen. Daniel Zmeko a nový štátny tajomník ministerstva obrany Marian Majer.

Vďaka za pripravenosť

Prezidentka SR a hlavná veliteľka Ozbrojených síl SR Zuzana Čaputová ocenila priority nového vedenia rezortu. Zdôraznila najmä vysoké nároky na transparentnosť a efektívnosť vynakladania finančných prostriedkov v súvislosti s modernizáciou ozbrojených síl. Vyzdvihla tiež pomoc ministerstva obrany a ozbrojených síl v súčasnej mimoriadnej situácii. „Musím s uspokojením konštatovať, že Ozbrojené sily Slovenskej republiky sú pripravené byť nápomocné v zložitej situácii, v ktorej sa nachádzame. Zo všetkých informácií, ktoré som sa dozvedela, môžem konštatovať veľmi profesionálny prístup ozbrojených síl. Chcem sa poďakovať všetkým príslušníkom Ozbrojených síl SR doma aj v zahraničí,“ povedala. V tejto súvislosti pripomenula, že okrem pomoci v rámci mimoriadnej situácie Ozbrojené sily SR neustále plnia aj úlohy spojené so zaistením bezpečnosti a obrany Slovenska.

O možnostiach pomoci

Šéf rezortu obrany Jaroslav Naď poďakoval prezidentke SR za návštevu. „Urobím

všetko preto, aby bola pani prezidentka ako hlavná veliteľka Ozbrojených síl SR promptne, komplexne a otvorene informovaná o všetkých pozitívnych veciach, ktoré sa v rezorte dejú, ako aj o jeho problémoch,“ povedal.

V súvislosti so šírením nového koronavírusu minister obrany ocenil rýchlu a efektívnu pomoc ozbrojených síl. „Snažíme sa pomáhať širokospektrálne, od poskytnutia prepravných kapacít v rámci NATO programu SALIS, ako aj v rámci vykladania a distribúcie zdravotníckeho materiálu z letiska do centrálnych skladov Správy štátnych hmotných rezerv SR a potom konečným používateľom,“ povedal minister obrany Jaroslav Naď. Počas stretnutia zároveň diskutoval s prezidentkou SR aj o spôsobilostiach vojenského zdravotníctva, ktoré môže rezort obrany ponúknuť. „Už 28 našich vojenských lekárov pôsobí v civilných nemocniciach, k dispozícii máme viac ako 300 zdravotníkov a tiež špičkové sanitky, ktoré poskytujeme v prospech civilného zdravotníctva,“ doplnil.

Výskum, výcvik, výstroj

„V rámci rezortu obrany začneme realizovať testovanie. Od prvého apríla by sme mali testovať 100 ľudí denne, máme na to kapacity a začíname aj s výcvikom nových zdravotníkov v rámci projektu dobrovoľnej vojenskej prípravy,“ uviedol šéf rezortu obrany Jaroslav Naď. Ako ďalej zdôraznil, rezortu obrany sa podarilo zabezpečiť 30 000 kusov respirátorov FFP3,

ktoré budú poskytnuté všetkým príslušníkom Ozbrojených síl SR.

„Ozbrojené sily SR v súvislosti s koronavírusom utlmili svoje výcvikové aktivity. To však neovplyvnilo ich fungovanie ani ich základnú funkciu. Ozbrojené sily majú plnú vitalitu na plnenie všetkých spôsobilostí vrátane plnenia úloh domáceho a medzinárodného krízového manažmentu,“ povedal náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR gen. Daniel Zmeko.

(KOD)

Foto: Ivan Kelement



Vojna s vírusom

Do konca tretieho aprílového týždňa bola na plnenie úloh proti šíreniu ochorenia Covid-19 nasadená podstatná časť slovenských ozbrojených síl.



Varovali nás. Ekonomí, politológovia, sociológovia. „Príde kríza, je to neodvratné,“ hovorili nám.

Nik z nás nemohol ani len tušiť, že to nebude ani koniec realitnej bubliny, ani krach na burze, ani nič podobne veľké. Že náš život a svet zo dňa na deň zmení čosi také malé, neviditeľné, ako je vírus.

Varovali nás však aj iní. Kanadský filmár Steven Soderbergh už v roku 2011 nakrútil drámu *Nákaza* o nebezpečnej chrípke z Číny, ktorá sa preniesla z netopiera na človeka a zachvátila celý svet. Spisovateľka Emily St. John Mandel, tiež z Kanady, od roku 2014 slávi úspech s románom *Stanica 11* o svete zničenom vražednou chrípkou a o nádeji, ktorá nezomiera. Zakladateľ Microsoftu Bill Gates aj prezident Spojených štátov Barack Obama nás varovali, že najväčšie nebezpečenstvo, ktoré svetu hrozí, má podobu choroby. Škoda, že ich nikto nepočúval. Ešte väčšia, že konšpirátori im dnes pripisujú zlé úmysly a vinia ich z rozpútania pandémie Covid-19.

Nosíme rúška, dezinfikujeme, pracujeme doma a učíme deti, dodržiavame odstup, zvykli sme si na zavreté obchody i na časté meranie teploty a slová o tom, že svet už nikdy nebude taký, ako do marca 2020, nám znejú ako prázdne frázy. Sú, žiaľ, pravdivé. Len pomaly a neradi priznávame, že BYŤ je viac ako MAŤ. Že život je viac ako majetky, značkové handry, luxusné autá či exotické dovolenky. Vírus nás vracia späť k základným hodnotám. Mnohé z tém, ktoré ešte pred mesiacom rezonovali celou spoločnosťou a vyvolávali konflikty, sú dnes už malicherné a smiešne. Nachádzame novú nezištnosť, pociťujeme spolupatričnosť, akú mnohí z nás nikdy nepoznali.

Sedemdesiatpäť rokov od skončenia najkrvavejšieho konfliktu v dejinách ľudstva sa rozhorela nová vojna. Zvláštna, ale o nič menej náročná a prinajmenšom rovnako nebezpečná ako iné. A tak ako v klasickom konflikte, i na fronte vojny s vírusom sú v prvých líniiach (ale aj v tých druhých i hlboko v tyle) príslušníci našich ozbrojených síl. Bez nich by žiadny boj proti ochoreniu Covid-19 nebol. Im a ich úsiliu patrí náš obdiv, naša vďaka.

Preto im venujeme i toto májové vydanie nášho časopisu.

PhDr. Miloslav Ščepka
vedúci oddelenia rezortnej tlače

„Ozbrojené sily SR robia svoju prácu naozaj na sto percent. Som hrdý na to, ako konajú, pretože práve takto dokazujú svoju dôležitosť v rámci domáceho krízového manažmentu.“

minister obrany Jaroslav Naď





Týka sa to nielen vojakov v prvej línii, ktorí majú aktuálne cez maskáčovú uniformu natiahnutý ochranný oblek a okrem rúška aj ochranný štít, ale tiež logistov, plánovačov, špecialistov komunikačných systémov, analytikov a všetkých ostatných. Do terénu mimo kasární bolo v apríli denne nasadzovaných 700 až 1 200 vojakov.

„Akákoľvek kríza, osobná či spoločenská, ukáže v úplnej nahote charakter každého jednotlivca. Som nesmierne rád, že sa denne stretávam s odhodlaním, profesionalitou a osobnou odvahou príslušníkov ozbrojených síl. Čaká nás však ešte dlhá cesta a ja verím, že povedie k úspešnému záveru. Po stranách tejto cesty ostanú nielen malichernosti predchádzajúceho prístupu k životu, ale i strádanie, sebazaprenia a možno aj to najcennejšie, čo máme – zdravie a životy. Pevne zomknutí, odhodlaní, obetaví, statoční a naplnení myšlienkou vzájomnej pomoci môžeme denne apelovať: spolu to dáme!“ povedal náčelník Generálneho štábu OS SR generál Daniel Zmeko.

Pozemné sily

Podľa veliteľa pozemných síl generálmajora Jindřicha Jocha zabezpečujú najmä asistenčné úlohy v prospech Policajného zboru SR a prepravy materiálu. Policajnému zboru asistujú pri zabezpečovaní verejného poriadku na hraničných priechodoch s Maďarskom, Poľskom, Českou republikou a Rakúskom, na kontrolách pri vstupoch na územie Slovenska a pri odosielaní obyvateľov do karantény, pri udržiavaní verejného poriadku v samosprávach, v mestách a obciach a na kontaktných bodoch pri vstupoch do nemocníc. Logistické a podporné jednotky pomáhajú pri preprave zdravotníckeho a ďalšieho nevyhnutného materiálu. Zabezpečujú rozvoz stravy do štátnych karanténnych centier hotel Granit Smrekovica, STÚ Gabčíkovo a Centrum výcviku Lešť. Zabezpečujú aj prepravy civilných osôb vracajúcich sa na územie Slovenska zo zahraničia do štátnych karanténnych zariadení a prevádzku odberných miest pitnej vody v Bratislave, ale i v rómskych osadách, predovšetkým v okrese Spišská Nová Ves.

„Zdravotnícke jednotky sú v pohotovosti na podporu Regionálneho úradu verejného zdravotníctva v Martine, sú pripravené podporovať činnosť Ústrednej vojenskej nemocnice Ružomberok a robia odbery vzoriek na prítomnosť Covid-19 na celom území Slovenska. Chemické jednotky plnia úlohy spojené s dezinfekciou prostredia, materiálu a osôb v priestoroch nasadenia jednotiek OS SR a karanténnych centier MO SR. Príslušníci práporu ISTAR a jednotky HUMINT asistenčne podporujú policajný zbor monitorovaním priestoru určených zón v obciach Krompachy, Stará Maša, Bystrany a Žehra, kde pôsobia vo vonkajších perimetroch,“ povedal generálmajor Joch.

Pozemné sily plnia úlohy aj v operáciách Kuriér, Karusel a Umbrella-1 od zabezpečovania núdzového zásobovania potravinami, zdravotníckym materiálom či pohonnými látkami cez hliadkovanie, odbery vzoriek až po dezinfekciu techniky, materiálu a osôb.

„Opatrenia v oblasti výcviku nových profesionálnych vojakov umožňujú realizovať základný vojenský výcvik čakateľov a odborný výcvik jednotlivca s minimálnym rizikom šírenia nákazy. Vojaci sú počas výcviku izolovaní vo výcvikových priestoroch Základne výcviku a mobilizačného dopĺňovania Martin a s výnimkou stálej skupiny inštruktorov neprichádzajú s nikým do kontaktu. Testovaním na prítomnosť vírusu pred začatím výcviku sa riziko nákazy minimalizuje,“ uviedol generál Joch. V súčasnosti sa uskutočňujú len nevyhnutné výcviky, napríklad kurz sanitárov či streľby z ručných zbraní príslušníkov zaradených do celodenných zmien.

„Usmernenia hlavného hygienika SR a vedúceho hygienika MO SR aplikujeme v maximálnom rozsahu pri dodržiavaní prísnych bezpečnostných a hygienických opatrení. Ochranné rúška, respirátory a ostatné ochranné pomôcky sú súčasťou dennej služby. Komunikujeme najmä telefonicky a elektronicky,“ zdôraznil veliteľ pozemných síl. „Plnenie týchto náročných úloh si vyžaduje veľké úsilie a často aj odlúčenie od blízkych a rodín. Preto oceňujem prácu všetkých príslušníkov pozemných síl. V boji proti pandémie bojujeme spoločne ako jeden tím,“ zdôraznil generálmajor Jindřich Joch.

Vzdušné sily

V súlade s operačným plánom náčelníka Generálneho štábu OS SR a odvodenými operačnými rozkazmi sa Vzdušné sily OS SR podieľajú aj na plnení úloh, ktoré pre ne nie sú celkom typické. „Naši vojaci v súčinnosti s príslušníkmi Policajného zboru SR robia na vybraných hraničných priechodoch kontrolu osôb vstupujúcich na územie Slovenska, podieľajú sa na kontrole vstupov do civilných zdravotníckych zariadení, v súlade s uznesením vlády SR boli v období veľkonočných sviatkov vyčlenení aj na posilnenie polície pri kontrole pohybu občanov,“ konštatoval veliteľ vzdušných síl generálmajor Ľubomír Svoboda.

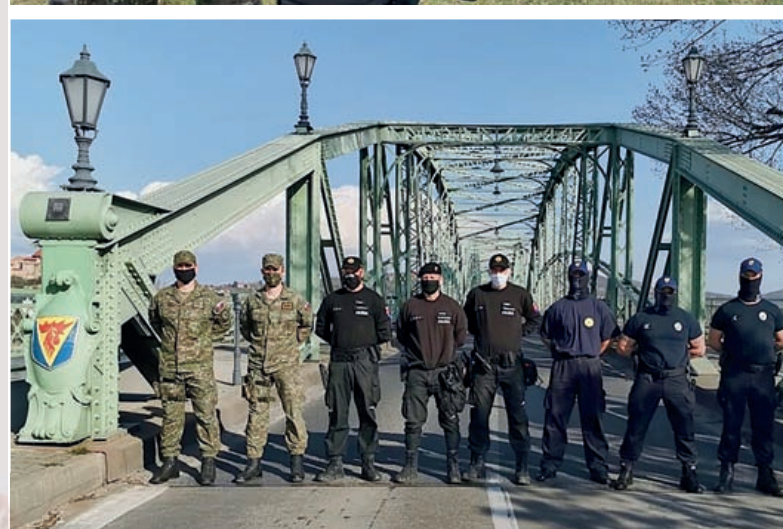
Aj v tomto období je ich kľúčovou úlohou zabezpečiť nepretržitú ochranu vzdušného priestoru Slovenskej republiky v rámci integrovaného systému protivzdušnej obrany NATO (NATINAMDS) a nepretržitú leteckú pátráciu a záchrannú službu (LPZS). „Všetky tieto úlohy plnia príslušníci vzdušných síl 24 hodín denne sedem dní v týždni. V pohotovosti sú piloti, technický personál, letecká technika, radary s obsluhou, velenie a komunikačné prostriedky. Bez ohľadu na mimoriadnu situáciu počas obdobia pandémie koronavírusu Covid-19 úlohy NATINAMDS a LPZS plníme plnohodnotne a bez obmedzení, ako to vyplýva zo zákonov SR a záväzkov voči Aliancii,“ zdôraznil generálmajor Svoboda. V útvaroch sa zaviedli všetky nariadené protiepidemiologické opatrenia, zvýšila sa periodicita dezinfekcie vnútorných priestorov, zriadili dezinfekčné body, dezinfekcia ciest a nástupísk, vykonávajú a vyšetrojú sa stery na kontrolu účinnosti dezinfekcie. Priestory, v ktorých sa plnia úlohy NATINAMDS, sú pravidelne dezinfikované aj pomocou germicídnych žiaričov a príslušníci LPZS sú vybavení náležitými ochrannými prostriedkami FFP3.

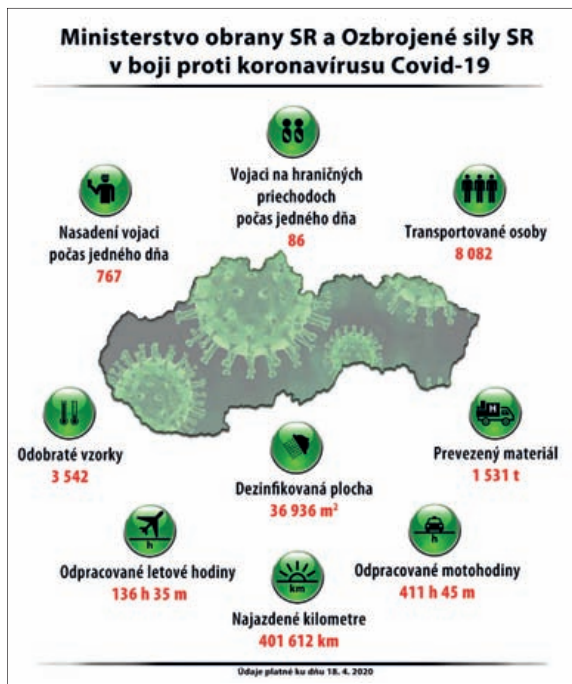
Na plnenie úloh vzdušnej podpory sa využívajú všetky dostupné lietadlá a vrtuľníky vzdušných síl z leteckých krídel v Kuchyni a v Prešove. Výnimku tvoria taktické lietadlá, ktoré sú určené na ochranu vzdušného priestoru SR. „Vojenským lietadlom C-27J Spartan sme zabezpečili repatriáciu slovenských občanov z Veľkej Británie a leteckým špeciálom L-410 prepravu zdravotníckeho materiálu pre slovenských vojakov v Bosne a Hercegovine,“ spomenul veliteľ vzdušných síl. Letci zabezpečili prostredníctvom vrtuľníka UH-60 prepravu odobratých vzoriek v rámci operácie Karusel. Pozemné i vzdušné prepravné kapacity využívajú na distribúciu materiálu v operácii Kuriér, podieľali sa na podpore distribúcie zdravotníckeho materiálu a ochranných pomôcok v spolupráci so Správou štátnych hmotných rezerv SR. Výcvik pilotov a pozemného personálu v útvaroch vzdušných síl pokračuje v modifikovaných podmienkach pri prísnom dodržiavaní opatrení vydaných hlavným hygienikom OS SR. Zároveň v USA pokračuje výcvik pilotov predurčených na novú leteckú techniku F-16.

Vzdušné sily vyčlenili a prepravili poľné lôžka, matrace či spacie vaky určené pre karanténne mesto ľudí bez domova. „Celkovo sme poskytli 250 postelí s matracmi, 250 spacích vakov, materiál na zabezpečenie pitnej vody či hygienické potreby. Okrem toho bude v karanténnom mestečku k dispozícii aj náš vojenský zdravotný personál – lekár a zdravotníci. Vojaci budú oblasť aj strážiť,“ sumarizoval minister obrany Jaroslav Nad'. Veliteľ vzdušných síl doplnil: „Hlboko si vážim a oceňujem prácu každého môjho vojaka a zamestnanca. Každý deň vynakladajú nemalé úsilie v pracovnom i súkromnom živote, aby sme situáciu udržali pod kontrolou.“

Špeciáli

„Operácia Karusel, ktorá je v operačnej réžii síl pre špeciálne operácie od začiatku, teda od 3. apríla 2020, predstavuje účinný nástroj na prevenciu voči šíreniu vírusu Covid-19,“ konštatoval veliteľ špeciálov plukovník Branislav Benka. Ide o skriningovú aktivitu výskytu vírusu v populácii prevažne rómskych komunít. Sily pre špeciálne operácie v jej rámci vyčleňujú expertov na civilno-vojenskú spoluprácu (CIMIC) ako koordinátorov medzi ozbrojenými silami a kľúčovými lídrami v danej lokalite vrátane predstaviteľov štátnej správy a miestnej samosprávy. Okrem toho udržiavajú úzky kontakt s terénnymi pracovníkmi štátnej príspevkovej orga-





nizácie Ministerstva zdravotníctva SR Zdravé regióny. „Špecialisti CIMIC sú súčasťou ôsmich zmiešaných odberových tímov, z ktorých má každý približne 15 osôb a sú v operácii nasadené podľa požiadaviek priamo v teréne,“ konštatoval veliteľ. Priamy odber vzoriek je v kompetencii vyškoleného zdravotníckeho personálu a v zodpovednosti Úradu hlavného lekára OS SR. Na operácii sa podieľajú aj prvky pozemných a vzdušných síl, pričom tento zložitý mechanizmus je riadený spoločným operačným centrom.

„Personál chránime v maximálnej možnej miere v závislosti od plnenia konkrétnych úloh tak, aby neohrozili seba, kolegov, no predovšetkým rodiny a blízkych. V prípade potreby majú vojaci vytvorené podmienky na domácu karanténu alebo na karanténu v priestoroch kasární. Kladieme mimoriadny dôraz na ich bezpečnosť a zdravie, sú pre nás prvoradé,“ zdôraznil plukovník Benka. Dodal, že na základe rozhodnutia náčelníka generálneho štábu boli všetky výcvikové aktivity špeciálov pozastavené do odvolania. „Súčasná situácia predstavuje pre sily pre špeciálne operácie aj výcvikovú príležitosť. Úlohy plníme štandardným spôsobom, tak ako sme vycvičení, na čo sme pripravovaní. Teda ako v čase nasadenia v zahraničnej operácii či na domacom území v asistencijnej operácii v prospech policajného zboru. Môžeme si overiť a zefektívniť naše špecifické taktické a operačné postupy.“ Zastavené bolo aj prijímanie nových vojakov a vojačiek, no tí, ktorí zostali uprostred ich nedokončeného výcviku, sú so skúsenejšími kolegami nasadení v teréne. Napríklad v spolupráci s policajným zborom na monitorovanie štátnej hranice.

„To, že sily pre špeciálne operácie sú pýchou Ozbrojených síl SR, dokazuje aj rozhodnutie najvyšších vojenských funkcionárov zveriť nám takú komplexnú operáciu, ako je Karusel. Preto vyzdvihujem vysokú profesionalitu podriadených, ktorí sú zvyknutí ísť aj za hranicu vlastných možností. Príkladný prístup si nesmierne vážim a je mi ctou, že môžem byť ich veliteľom,“ zdôraznil plukovník Branislav Benka.

Vojenská policajti

Aj príslušníci Vojenskej polície sa od prvých dní podieľajú na boji s vírusom. Vojenská polícia zabezpečuje ochranu objektov osobitnej dôležitosti. Jej príslušníci merajú teplotu osôb vstupujúcich do areálu ministerstva a kontrolujú používanie ochranných prostriedkov jednotlivcov. Podľa vedúceho oddelenia vnútorného riadenia a kontroly VP majora Miroslava Hrnčiara Vojenská polícia rieši oznámenia o porušovaní karanténnych opatrení zo strany príslušníkov OS SR alebo zamestnancov rezortu obrany. „V súčinnosti s Vojenským úradom hygieny a epidemiológie zabezpečujú dodržiavanie karanténnych opatrení pri návrate príslušníkov OS SR zo zahraničia a zabezpečujú sprievody zahraničných armád,“ dodal mjr. Hrnčiar.

Odbor policajného výkonu v Bratislave zabezpečil sprievody a kontroly dodržiavania karanténnych opatrení voči Covid-19 počas tranzitných preprav. „Príslušníkov jednotlivých oddelení sme rozdělili tak, aby bolo zabezpečené plnenie úloh a na pracovisku sa ich stretával čo najnižší počet. Úlohy plnia striedavo v týždňových intervaloch,“ vysvetlil. Vojenská policajti zabezpečujú objekt HOREZZA, a. s., Piešťany, kde kontrolujú a monitorujú dodržiavanie karanténnych opatrení dve zmeny v 12-hodinových intervaloch. Ďalší zabezpečovali prevoz a dodržiavanie karanténnych predpisov vo vyčlenenom objekte Centra výcviku Lešť a na ďalších miestach vrátane objektu rezortného zariadenia na Zemplínskej šírave či Akadémie ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika.

Major Hrnčiar pripomína, že všetci príslušníci VP sú pripravení a odhodlaní pomôcť brániť šíreniu ochorenia a plniť aj naďalej úlohy pre potreby MO SR, OS SR a najmä pre obyvateľov. „Aj naďalej vykonávame činnosti v zmysle zákona o Vojenskej polícii v súvislosti s policajnou ochranou MO SR, OS SR a ich majetku. Vzhľadom na nastavené opatrenia rezortu obrany prioritou služobnej činnosti je ochrana zdravia a tomu prispôbujeme i výkon našej služby, za čo si príslušníci Vojenskej polície zasluhujú veľké uznanie a rešpekt,“ dodal major Hrnčiar.

Text: Pavol Vitko, Jozef Žiak

Foto: kpt. Peter Poldruhák, mjr. Mário Pažický, Ivan Kelement, SITA

Statočnosť a odhodlanie

Resolute Support
Afghanistan

Zo 493 slovenských vojakov, ktorí začiatkom apríla slúžili v zahraničných misiách a operáciách, sme síce časť stiahli domov, ale väčšina aj napriek sťaženým podmienkam plní úlohy v zahraničí aj naďalej.

„Zo 49 vojakov sťahujeme z Afganistanu domov 29,“ oznámil 14. apríla minister obrany Jaroslav Nad'. Vysvetlil, že Slovensko, rovnako ako ostatné krajiny participujúce na aliančnej operácii Resolute Support (RS), o to požiadal jej veliteľ s tým, aby jednotlivé armády čo najviac znížili personál, ktorý priamo nesúvisí s ťažiskom operácie. Naši vojaci aj s jednou repatriovanou občiankou SR boli vládny špeciálom dopravení ešte v ten deň na letisko v Bratislave.

Afganistan

„Napriek zmenám v rotačných termínoch, modifikácii služobnej činnosti a ďalším okolnostiam zvládajú naši vojaci a vojačky ďalšie plnenie operačných úloh v zahraničnom nasadení na vysokej profesionálnej úrovni. Ak budeme mať aj potrebnú mieru šťastia, toto zložené obdobie prežijeme v zdraví a so čťou,“ konštatoval 17. apríla plukovník Štefan Kovács, veliteľ strategického centra krízového manažmentu, ktoré ako súčasť Generálneho štábu OS SR riadi

činnosť našich mierotvorcov v zahraničí. Dodal, že dvadsiatke zvyšných vojakov v Afganistane sa čas vyslania predlžil o tri mesiace. „Sprísnilo sa hygienické opatrenia, odstup medzi osobami musí byť aspoň dva metre, rúška sú povinné. V jedálňach sa odporúča brať si stravu so sebou v plastových obaloch, prípadne je možné sedieť pri stoloch, ale len s požadovanými vzdialenosťami,“ konštatoval veliteľ slovenského kontingentu v Afganistane podplukovník Juraj Halama. Vojenské základne sú uzatvorené a po nevyhnutných cestách medzi jednotlivými dislokáciami merajú vojakom teplotu a vyplňajú dotazník. „Sme v pohode, úlohy plníme podľa požiadaviek a pozdravujeme domov,“ odkázal dôstojník, ktorý má skúsenosti aj z nasadenia v Sudáne.

Bosna a Hercegovina

„V operácii EUFOR Althea v Bosne a Hercegovine sa podľa pôvodných plánov vystrieda časť 49-členného personálu koncom apríla,“ avizoval plk. Kovács. Slováci sú v EUFOR Althea od roku 2012 vedúcou krajinou Koordináčného centra pre styčné a pozorovacie tímy (Liaison and Observation Team – LOT). Spolu ich je 17, slovenské sú tri. „Ich úlohou je monitorovanie bezpečnostnej situácie a získavanie informácií o možných zdrojoch konfliktov či nepokojov najmä





prostredníctvom stretnutí s predstaviteľmi štátu, samospráv, škôl, občianskych združení aj občanov. Operačné úlohy plníme, len sme obmedzili osobný styk s miestnymi autoritami. Všetky brífingy realizujeme telefonicky," konštatoval veliteľ slovenského kontingentu podplukovník Peter Gavač. Vojaci nemajú po službe vychádzky, prísne dbajú na hygienu a všetky LOT sú spoľahlivo zásobované z veliteľstva v Sarajeve. Pplk. Gavač ocenil, že lietadlo L-410 z dopravného krídla Kuchyňa im už 28. marca dopravilo respirátory SS3. „O tristo ochranných rúšok sme sa podelili s medzinárodnými silami," dodal.

Cyprus

Prechod cez nárazníkovú zónu na Cypre, ktorá je dlhá 180 kilometrov, sa v posledných rokoch pre tamajších obyvateľov z oboch strán ostrova zjednodušil. Od 12. apríla však Severocyperská turecká republika, ktorá od roku 1974 kontroluje územie na sever od demarkačnej čiary, uzatvorila priechody dokonca aj pre príslušníkov mierových síl a diplomatov. „Podstatná časť slovenských vojakov sa nachádza v tábore generála Štefánika v meste Famagusta v severnej časti ostrova. Na južnej strane, teda v Cyperskej republike, máme vojakov na veliteľstve UNFICYP v Nikózii a z južnej časti zásobujeme aj patrolovacie základne na pozíciách Pyla, Dherynia a Athienou," ozrejmil veliteľ 241-členného slovenského kontingentu v UNFICYP podplukovník Rudolf Rusnák. Slovenskí vojaci si operačné úlohy plnia v celom rozsahu. „O plánovanom uzatvorení priechodov sme boli informovaní, takže veliteľstvo misie v Nikózii

stihlo zásobiť náš tábor vo Famaguste na niekoľko týždňov dopredu. Zo severu na juh by sme síce prejsť mohli, no späť sa už nedostaneme, na špeciálnu žiadosť je povolený len prevoz vzoriek na koronavírus či transport chorého," doplnil pplk. Rusnák. „Výhodou je, že máme vlastnú ošetrovňu vo Famaguste aj v Athienou a v prípade potreby máme zmluvne dohodnuté aj nemocničné zariadenia," dodal s tým, že našťastie ich nateraz nepotrebujú. Po službe síce môžu vojaci s dodržaním všetkých aktuálnych hygienických opatrení v tábore či na základniach športovať, ale mimo kempu sa nedostanú.

Lotyšsko

„V rámci nášho bojového zoskupenia vedeného kanadským kontingentom boli modifikované naplánované vojenské cvičenia. Budú sa konať, ale bez účasti jednotiek prisúvaných spoza hraníc Lotyšska. Ani naši vojaci sa nezúčastnia na cvičeniach za lotyšskými hranicami," avizoval veliteľ približne 150-členného slovenského kontingentu v operácii Predsunutá prítomnosť (eFP) v Lotyšsku major Gabriel Janovics. „Na ochranu proti Covid-19 máme vyčlenené budovy a priestory pre pozitívne identifikované osoby a tiež máme presne nastavené všetky ďalšie postupy," konštatoval. Dodal: „Prísne dbáme na hygienu, dodržiavame sociálne odstupy napríklad pri odbere stravy a vytvorili sme si čistiace čaty, ktoré každé dve hodiny dezinfikujú kľučky, vypínače, zábradlia či ďalšie súčasti spoločných priestorov."

Gruzínsko

K modifikácii úloh dochádza aj v rámci 7-členného slovenského vojenského kontingentu v Iraku či dvojice v pozorovateľskej misii UNTSO na Blízkom východe. Plukovník Rudolf Pásztor pôsobí v pozorovateľskej misii EUMM v Gruzínsku: „Minulý týždeň som bol v rámci monitorovania šesť dní vonku, len som sa vracal vyspať. Veliteľstvo EUMM úzko spolupracuje s gruzínskym ministerstvom zdravotníctva, od 16. marca sa patrolovanie a monitorovacia činnosť konajú bez kontaktu s miestnym obyvateľstvom a príslušníkmi silových zložiek. Stravu si pripravujem individuálne z hermeticky uzatvorených potravín, ktorých dostatočnú zásobu som si vytvoril vopred. Všetci v misii si dávame pozor, pretože akékoľvek pochybenie by mohlo mať vážne následky."

„Aj vzhľadom na aktuálne nasadenie príslušníkov ozbrojených síl na území Slovenska sme museli predĺžiť pôsobenie našich vojakov vo dvoch misiách. V Afganistane o tri mesiace a v Lotyšsku o pol roka. Veľké poďakovanie a uznanie patrí veliteľom aj všetkým vojakom v misiách a operáciách. Na situáciu a rozkaz reagovali profesionálne, so ctou," zdôraznil veliteľ Strategického centra krízového manažmentu Generálneho štábu OS SR plk. Štefan Kovács. Velitelia mali možnosť posúdiť niektoré naliehavé prípady individuálne – a tak napríklad z operácie Predsunutá prítomnosť v Lotyšsku bude domov na základe vlastnej žiadosti repatriovaných päť vojakov. Vyše 140 zostáva.

Text: Pavol Vitko



Čelíme obrovskej hrozbe. Preto si Vás dovoľujem požiadať o trpezlivosť a pochopenie našich rozhodnutí, ku ktorým sme museli pristúpiť.

Okrem porozumenia Vás prosím o podporu Vašich blízkych, lebo len spoločne túto situáciu úspešne zvládneme, aby sme sa mohli opäť v plnom zdraví stretnúť. Sme pripravení poskytnúť Vám pomoc, preto nás neváhajte kontaktovať. Zriadili sme linku pomoci, na ktorej Vám naši psychológovia poradia, ako zvládať takúto vážnu situáciu. Vytvorili sme aj špeciálne podporné tímy, ktoré Vám v nevyhnutných prípadoch poskytnú základnú pomoc, zabezpečia nákup či dopravu potravín alebo liekov. Neváhajte, prosím, využiť túto pomocnú ruku. Sme jedna veľká rodina. S úctou a poďakovaním

generál Daniel Zmeko
náčelník Generálneho štábu OS SR
v liste príbuzným slovenských
mierotvorcov zo začiatku apríla



Zvieratá v karanténe

Súčasnú opatrenia v rámci karantény v súvislosti s rozšírením koronavírusu sa dotkli celých ozbrojených síl. Výnimkou nie je ani kynologická služba a biologická ochrana letísk.



Podľa riaditeľa odboru – hlavného veterinárneho lekára odboru veterinárnej podpory Úradu hlavného lekára Ružomberok plukovníka MVDr. Jozefa Németha nakaziť sa od domáceho miláčika, resp. hospodárskeho zvieratá ochorením Covid-19 nie je možné. Vedci si však nie sú istí tým, či sa koronavírusom nemôže nakaziť zviera od človeka.

Pri práci so zvieratami v OS SR je podľa neho potrebné dodržiavať rovnaké opatrenia, aké platia pre každého z nás – rúška, osobná hygiena, nezdravotníčenie sa v skupinách a pod.

Zviera nenakazí

Nový koronavírus sa primárne prenáša z človeka na človeka. Nie sú známe žiadne prípady ani dôkazy, že by domáce zvieratá mohli byť zdrojom infekcie pre človeka. Tento postoj zastáva aj Svetová zdravotnícka organizácia (WHO).

Major MVDr. Peter Kostilník z odboru veterinárnej podpory – BIOL plukovníka Németha doplnia: „Vzhľadom na to, že nastala mimoriadna situácia najprv v Ázii, postupne v Európe a v súčasnosti takmer na celom svete, konzultovali sme s odborníkmi na prácu so sokolovitými dravcami v rámci Slovenska alebo aj v zahraničí (Česko) možný prenos tohto vírusu na dravce, aby sme mohli zabrániť morbidite a nadväzne aj mortalite. Aktívny prenos

vírusu Covid-19 sa zatiaľ nepotvrdil. V dostupných materiáloch sme nenašli žiadnu zmienku o možnosti uchytenia a nasledujúceho pomnoženia tohto vírusu na dravce. Odporúča sa výcvik a ošetrovanie zvierat jednotlivito pri dodržaní osobných hygienických podmienok. Teda umývanie rúk a dezinfekcia tak, ako aj v bežnom živote. Žiadne spoločné výcviky alebo zhromažďovanie viacerých ľudí s dravcami na jednom mieste. Pretože výcvik robíme v otvorenom priestore pri prirodzenom prúde vzduchu, je použitie ochranných masky asi otázne.“

Príslušníci biologickej ochrany letísk taktického krídla Sliač, vrtuľníkového krídla Prešov i dopravného krídla Kuchyňa aj v tomto čase, pri dodržiavaní všetkých opatrení, plnia svoje úlohy.

Pozastavili výcvik

Hlavný kynológ OS SR major Jozef Štulrajter z Vojenskej polície hovorí, že koronavírus ovplyvnil aj výcvik. „Začiatkom marca sa v našom výcvikovom zariadení začali kurzy psovodov – príslušníkov Ozbrojených síl SR a Vojenskej polície. V súvislosti so šíriacim sa koronavírusom sme 16. marca prerušili tieto kurzy až do odvolania,“ hovorí. V rámci oddelenia kynológie odboru krízového manažmentu výcviku a kynológie Vlkánová – Hronek prijali opatrenia v súlade s nariadením riaditeľa Vojenskej

polície. Zabezpečili zmennosť príslušníkov oddelenia, aby bol zaistený chod oddelenia v tejto výnimočnej situácii.

V rámci svojich právomocí hlavný kynológ OS SR navrhol všetkým útvarom so služobnou kynológiou, aby dôsledne dodržiavali pravidlá osobnej hygieny a používanie ochranných rúšok pri práci v psincoch, ak sú v jeho areáli prítomné dve a viac osôb. Rovnako navrhuje plánovanie služieb psovodov tak, aby vždy v jednom týždni sa striedali tie isté osoby z daného týždňa. Takto sa usilujú podľa neho vytvoriť tzv. skupinový systém izolácie, ktorý podstatne zníži možnosť prenosu nákazy v rámci celého kolektívu psovodov. Zmeny v rozpisu služieb, samozrejme, musia byť v súlade s platným Zákonníkom práce.

Pokiaľ sa stane, že psovod alebo kynológ ochoreje či sa musí postarať o člena rodiny, starajú sa o jemu pridelených služobných psov psovodi konkrétného útvaru. Major Štulrajter vysvetľuje, že v rámci Vojenskej polície, ak je to možné a situácia to dovoľuje, berie si psovod služobných psov do miesta trvalého bydliska, aby mohol v čase vychádzok (PN) alebo vo voľnom čase (OČR) udržiavať vycvičenosť služobného psa. Pokiaľ to nie je možné, tak sa starostlivosť ujmú ošetrovatelia služobných psov alebo ostatní psovodi (kynológovia) oddelenia. V súčasnosti podľa hlavného kynológa OS SR nie sú žiadne časové obmedzenia pre prácu psovodov a psov v teréne, pokiaľ ide o oblasti vykonávaných činností. Obmedzenia sú iba organizačné, ako už bolo spomínané, v zmysle platných nariadení a predpisov.

Text: Jozef Žiak
Foto: tk Sliač, VP





SPOLU TO ZVLÁDNEME!

MANUÁL PRE PROFESIONÁLNYCH VOJAKOV A PERSONÁL OS SR

FILTRUJME INFORMÁCIE

Preverujme zdroje informácií, neverme všetkému, čo počujeme. Obmedzme čas na zisťovanie nových informácií.

STARAJME SA O Telo A VYUŽÍME ČAS NA OSOBNÝ RAST

Efektívne využívajme voľný čas. Dodržiame zásady psychohygieny:

- ✓ dostatočný spánok
- ✓ cvičenie
- ✓ pobyt na čerstvom vzduchu
- ✓ kvalitná strava
- ✓ relaxácia

Túto situáciu berme ako možnosť zmeny myslenia, životosprávy či životného štýlu.

PRIPRAVME SI KRÍZOVÝ PLÁN

Pomôže nám, ak sa pripravíme aj na krízové situácie. Naplánujme si činnosť pre prípad, že by sme ochoreli alebo boli na dlhší čas odlúčení od rodiny. Situácia nás menej zaskočí a budeme na ňu vedieť efektívnejšie reagovať.

PRACUJME S POSTOJMI

Neustále pracujme na zvyšovaní psychickej odolnosti, pričom využime všetky doposiaľ osvojené zručnosti z práce a výcvikov. Úloha profesionálnych vojakov je v tejto situácii dôležitá.

MYSLÍME NA INÝCH

Zaujímajme sa o potreby svojej rodiny, blízkych, kolegov. Podajme pomocnú ruku aj mimo nášho povolania. Všímajme si svoje okolie a budme citliví na potrebnú pomoc aj tam, kde sa to od nás neočakáva.

PODPORME SA A POMÁHAJME

Ako profesionálni vojaci plníme rôzne úlohy v náročných situáciách. Môžu nás prekvapiť pocity samoty, frustrácie, neistoty, strach o zdravie seba a blízkych.

PSYCHOLOGICKÁ SLUŽBA OS SR



0904 739 312
0914 370 276
0903 824 433
0904 786 080
0903 824 490



PSYCHOLOG.OSSR@GMAIL.COM

Výkonná a spoľahlivá sila



Presne mesiac od vymenovania do funkcie sme sa 21. apríla rozprávali s ministrom obrany Jaroslavom Nad'om o jeho prioritách aj o aktuálnej situácii v rezorte.

Ktoré body v programovom vyhlásení vlády, týkajúce sa obrany, možno vnímať ako ťažiskové?

Najdôležitejšie je jasné proeurópske a proatlantické smerovanie Slovenskej republiky. Nie je pre nás väčšia záruka v oblasti bezpečnosti a obrany, ako je členstvo v EÚ a NATO. Za druhý dôležitý bod, ktorý bol v minulosti problematický, považujem transparentnosť. A to tak pri obstarávaníach v rámci modernizácie, ako aj v oblasti komunikácie s verejnosťou, ktorá podľa môjho názoru v poslednom období nebola dobrá. Dokonca aj v tom, že verejnosť nebola informovaná o množstve výborných vecí, ktoré rezort a jeho ozbrojené sily realizovali. Tretia oblasť je starostlivosť o vojaka. Počnúc jeho výstrojom a výzbrojou cez sociálnu starostlivosť až po profesionálne uplatnenie, ktoré musí smerovať naozaj k tomu, aby mal pocit, že môže kariérne rásť, že sa môže ďalej vzdelávať a že spoločnosť si jeho prácu váži, rešpektuje ho.

Museli ste pôvodné zámery v programovom vyhlásení modifikovať vzhľadom na

situáciu spojenú so šíriacim sa ochorením Covid-19?

Ani veľmi nie. V pozícii tieňového ministra obrany spoločne s tímom dvadsiatich ľudí sme intenzívne pripravovali obranný program už do parlamentných volieb. Značná časť programového vyhlásenia vlády pre oblasť obrannej politiky a ozbrojených síl bola teda už v rámci programových dokumentov hnutia, ktoré zastupujem vo vláde. Pravdaže, adekvátne sme ho rozšírili napríklad o domáci krízový manažment.

Do funkcie ste nastúpili v počiatočnom období pandémie koronavírusu. Ako boli ozbrojené sily na takú situáciu pripravené?

Ozbrojené sily sa dlhodobo pripravujú aj na plnenie podobných úloh a ukázalo sa, že aktuálne sú zrejme najlepšie fungujúcou súčasťou krízového manažmentu. Na druhej strane množstvo vecí vojakom chýbalo, od niektorých prvkov základnej výbavy až po viaceré ochranné prostriedky. Musím však konštatovať, že štruktúry ozbrojených síl rýchly

prechod na plnenie úloh krízového manažmentu zvládli veľmi dobre. Aktuálne spolu s náčelníkom generálneho štábu generálom Danielom Zmekom a hlavným vojenským lekárom brigádnym generálom Vladimírom Lengvarským robíme všetko pre to, aby sme pre vojakov takpovediac v prvej línii zaistili čo najviac ochranných prvkov a zdokonalili logistiku. Celkovo však musím vojakov úprimne pochváliť. Som rád, že ich výbornú prácu vnímajú nielen ostatní členovia vlády na čele s premiérom, ale aj široká verejnosť.

Do akej miery rezort obrany reaguje na požiadavky vlády, respektíve v ktorých oblastiach vyvíja iniciatívu sám?

V mnohých aspektoch reagujeme na požiadavky vlády, ústredného krízového štábu alebo policajného zboru, ale zároveň spolu s náčelníkom generálneho štábu prichádzame s množstvom ďalších návrhov a krokov nad ich rámec. Veď kedy, ak nie teraz, môžeme realizovať spôsobilosti, ktoré budujeme na to, aby sme pomohli krajine v ťažkej situácii? Ide napríklad o testovanie občanov

v marginalizovaných komunitách, o leteckú dopravu našich občanov z Veľkej Británie, o letecký transport zdravotníckeho materiálu z Číny realizovaný prostredníctvom aliančného programu SALIS s využitím veľkokapacitného transportného lietadla a podobne. Oceňujem, že generálny štáb nie je uzatvorený v nejakej bubline a nečaká len na rozkazy, ale prichádza s návrhmi riešení.

Aké rezervy ozbrojených síl odkryla aktuálna situácia?

Len ako príklad – zanedbané boli opravy techniky, do ktorej sme investovali hneď po mojom príchode nemalé prostriedky, aby sme ju mohli využiť v rámci aktuálnych opatrení. Vojaci už pôsobia aj s technikou, ktorú sa im podarilo spojzdrniť, pričom pre to urobili nie sto, ale 120 percent.

Ktoré z činností vojakov v aktuálnom nasadení by ste chceli oceniť?

Dôležité je práve to, že všetky zložky fungujú veľmi dobre, že systém ozubených koliesok zapadá do seba, a tak predstavuje výkonnú a spoľahlivú silu.

Ako vnímate v tejto krízovej situácii naše ukotvenie v transatlantických a európskych bezpečnostných štruktúrach?

V rámci EÚ aj NATO sa realizovalo viacero opatrení v súvislosti s bojom proti šíreniu Covid-19 a veľa sa ešte bude. Verím, že si to budeme čoraz viac uvedomovať, hoci doteraz sa to nekomunikovalo až tak, ako sa mohlo. Z hľadiska strategickú bezpečnostno-politickú orientáciu je aj dnes úplne zrejmé, že pre Slovensko niet lepšej alternatívy ako členstvo v EÚ a NATO. Je to pre nás absolútny a jasný záväzok. Už tu nebude žiadne vajatanie či napätie ako vo viacerých prípadoch v minulosti, trebárs i vo vzťahoch medzi ministerstvom obrany a ministerstvom zahraničných vecí. V tomto všetci ťaháme za jeden povraz.

Možno v budúcnosti očakávať zmeny v operáciách medzinárodného krízového manažmentu?

Strategicky nie, aj keď aktuálne sme v niektorých operáciách pristúpili k úprave počtov. Z dlhodobého hľadiska zvažujeme pôsobenie aj v iných operáciách, najmä pod vedením EÚ. Českí partneri nás pozývajú, aby sme s nimi participovali v Mali, podobne niektoré iné európske krajiny. Situáciu a okolnosti analyzujeme, podľa toho sa rozhodneme.

Ako ste nastavili model spolupráce politického vedenia ministerstva a velenia generálneho štábu?

Od prvého dňa, ako som nastúpil do funkcie, je spolupráca s náčelníkom generálneho štábu a generálnym štáбом

veľmi dobrá. S generálom Danielom Zmekom sa stretávame niekoľkokrát denne, formálne aj neformálne, debatujeme o každej oblasti. Verím, že jednotu politického vedenia rezortu a velenia ozbrojených síl vnímajú aj naši vojaci a zamestnanci, je mimoriadne dôležitá.

Čo budete iniciovať v oblasti personálneho manažmentu?

Vojaci sú pre mňa prioritou, rovnako ako civilný personál. Chcem, aby ľudia boli motivovaní. Aby boli dobre zaplatení, aby mali perspektívu kariérneho rastu, aby mali možnosť posunúť sa. No tiež, aby mali zaručené všetky oprávnené požiadavky na výstroj, výzbroj či pracovné pomôcky. Veľmi mi záleží na tom, aby bola dobrá spolupráca medzi civilnou a vojenskou zložkou v rezorte obrany a zároveň aby sa ľudia v našom rezorte cítili dobre bez ohľadu na to, či sú vojaci, alebo civili. Rovnako mi záleží na posilnení spoločenského statusu vojaka.

Akú stratégiu zvolíte na získanie nových vojakov?

Ľudia, ktorí majú záujem o službu v ozbrojených silách, musia vidieť,

Na to, aby sa v našom rezorte pracovalo dobre, je potrebná odbornosť, transparentnosť, slušnosť a zdravý sedliacky rozum.

že status vojaka je zaujímavý nielen z hľadiska sociálno-finančného, ale aj z hľadiska spoločenského. Teda, že spoločnosť ich rešpektuje, vníma ich ako niekoho, kto občanom pomáha v krízových situáciách. Práve tak, ako to robia vojaci dnes. Zároveň musím priznať, že som bol veľkým kritikom slabého marketingu ozbrojených síl z hľadiska regrutácie. Máme pred sebou veľmi veľa konkrétnych opatrení, ktorých cieľom je, aby mladí ľudia mali záujem o službu v ozbrojených silách, aby na ňu boli hrdí.

Aké sú vaše ťažiskové zámery v oblasti modernizácie?

Predovšetkým chcem povedať, že rešpektujem zmluvy, ktoré boli v oblasti modernizácie podpísané, pretože je dôležité správať sa zodpovedne voči našim spojencom a partnerom. Zároveň

však minister musí byť manažér, jeho úlohou je zabezpečiť, aby rezort dokázal fungovať aj finančne. Preto musím konštatovať, že záväzky z minulosti v oblasti modernizácie aj zvyšovania plátov neboli finančne kryté. Je nevyhnutné urobiť také opatrenia, aby sme ich financovať dokázali. Napríklad v prípade lietadiel F-16 komunikujem s americkými spojencami, aby sme sa dohodli na úprave splátok. Netreba zdôrazňovať, že to súvisí aj s očakávaným znižovaním nášho rozpočtu v súvislosti s Covid-19.

A ďalšie projekty?

Najnaliehavejšie je vymeniť rádiolokátory, lebo tie, ktoré slúžia na ochranu vzdušného priestoru dnes, majú vážne problémy a niektoré sú už po životnosti. Určite sa rádiolokátormi budeme zaoberať v najbližších týždňoch a urobím všetko pre to, aby bola do konca tohto roka podpísaná zmluva. V prípade vozidiel 8x8 si najskôr musíme porovnať záväzky Slovenska voči Severoatlantickej aliancii. Ak minister Peter Gajdoš hlasoval v Severoatlantickej rade za to, aby sme mali ťažkú brigádu, a potom chcel nakúpiť bojové vozidlá, ktoré by nespĺňali parametre pre ťažkú brigádu, my touto cestou nepôjdeme. Museli by sme buď zmeniť typ vozidla, alebo záväzok, preto ešte o tom budeme rokovať. Projekt obstarania vozidiel 4x4 nechám zrušiť. Nielen podľa môjho názoru, ale aj podľa Úradu pre verejné obstarávanie bol netransparentný a zrušiť ho navrhoval sám úrad. Ak sa k nemu v budúcnosti vrátíme, tak za iných podmienok. V prípade húfnic Zuzana 2, z ktorých prvé by mali byť dodané v júni, máme informácie, že by tam zrejme malo dôjsť k omeškaniu. Ak sa to potvrdí, budem sa dôrazne pýtať prečo.

Ako budete presadzovať zvyšovanie transparentnosti v rámci obstarávaní?

Všade, kde to bude možné, pôjdeme cestou otvorenej medzinárodnej súťaže. Je to najtransparentnejšia metóda. Budeme zverejňovať všetky zmluvy, ktoré uzavrieme. Samozrejme, vo veľmi špecifických situáciách, týkajúcich sa primárne napríklad Vojenského spravodajstva, budú niektoré zmluvy utajované. Ak to bude nevyhnutné, utajenie sa môže týkať aj špecifických technických parametrov. Určite však nebudeme utajovať cenu alebo celé zmluvy, ako to bolo v minulosti.

Na akých princípoch staviate komunikáciu rezortu obrany s verejnosťou?

Na absolútnej úprimnosti a otvorenosti. Myslím si, že ľudia majú právo vedieť, na čo vynakladajú finančné prostriedky v rezorte obrany a v akom stave rezort je. Nemá absolútne žiadny význam zatajovať pred verejnosťou pravdu o tom,

kde sú problémy a zároveň ako ich chceme riešiť. Rovnako tak je mimo môjho záujmu nekomunikovať veci týkajúce sa NATO, ako sa dialo v minulosti, lebo to politicky nevyhovovalo predstaviteľom strany, ktorá viedla tento rezort. Respektíve niečo iné hovoriť v Bruseli a niečo iné na Slovensku. Zároveň komunikácia rezortu obrany nemá byť reklamou ministra, ale predovšetkým chcem, aby sme verejnosti prezentovali kvalitnú prácu, ktorú vojaci a civilisti z rezortu obrany robia v prospech spoločnosti.

Ako bude rezort obrany čeliť narastajúcej vlne dezinformácií?

Oceňujem, že rezort v minulosti aspoň do istej miery komunikoval informácie o hoaxoch. K dezinformáciám, konšpiráciám a hoaxom budeme pristupovať veľmi dôkladne, čo je zdôraznené aj v programovom vyhlásení vlády.

Aký postoj máte k činnosti rôznych polovojských zoskupení, ktoré na Slovensku pôsobia?

Rozumiem, že mnohí mladí ľudia majú záujem o sféru obrany či vojenstva. Mali by sme preto pracovať s informáciou, že sú tu ľudia, ktorí sa chcú realizovať v brannej oblasti, pozitívne vnímajú činnosti vlastné ozbrojeným silám, ale nemajú ambíciu podpísať záväzok profesionálneho vojaka. Spoločnosť by im preto mala ponúknuť možnosť seberealizácie – či už v rámci legálnych občianskych združení, alebo aktívnych vojenských záloh. Budeme na tom intenzívne pracovať, pretože je neprípustné, aby tu existovali rôzne polovojské či nelegálne skupiny, ktoré pochádzajú krajskými mestami v uniformách

nápadne pripomínajúcich uniformy našich ozbrojených síl, ani nehovoriac o ich cieľoch. To nie je hra! Najmä, keď niektorí príslušníci ozbrojených síl v takých paramilitantných skupinách pôsobia ako inštruktori. Vojaci, ktorí majú tendencie k radikalizmu, extrémizmu alebo k pôsobeniu v ilegálnych polovojských silách, spochybňujú dobré meno ozbrojených síl. S využitím všetkých relevantných zložiek budem robiť všetko pre to, aby sa také veci nestávali.

Je však zrejmé aj nevyhnutnosť posilňovať bezpečnostné povedomie.

Jednoznačne. Aj preto je dôležité, aby medzi študentov základných, stredných aj vysokých škôl chodili nielen minister či štátny tajomník, ale čo najviac vojaci v uniformách. Lebo ak tam nepôjdu vojaci, tak si tam zavolajú predstaviť nejakú nelegálnu polovojskú skupinu. V tomto kontexte vnímam ako nemiestne, že v minulom období rezort obrany v podstate bránil vojakom chodiť do médií a prezentovať ich prácu. Aj táto súčasť strategickkej komunikácie sa radikálne zmení.

Pôsobili ste v rezorte obrany, a teda viete, „ako to tu chodí“. Máte ambície vniesť nové dimenzie do vzťahov, postupu či pravidiel aj v oblastiach, o ktorých sme ešte nehovorili?

Považujem za veľmi dobrú osobnú skúsenosť, že som na ministerstvo obrany nastúpil už v roku 2003, najskôr ako stážista, potom radový úradník, vedúci oddelenia, riaditeľ odboru, riaditeľ kancelárie štátneho tajomníka, generálny riaditeľ sekcie a bol som za

rezort obrany vyslaný aj na zastúpenie pri EÚ a NATO v Bruseli. Na všetkých úrovniach som citlivo vnímal, čo je v poriadku, čo nefunguje, čo by sa dalo zlepšiť. Verím, že mi to pomôže pristúpiť k opatreniam typu „zdravého sedliackeho rozumu“ od redukcie spotreby papiera v administratíve až po strategické zábery rezortu. Napokon – žijeme v 21. storočí a musíme sa naučiť využívať elektronické prostriedky aj na oficiálnu komunikáciu, čo sa nám teraz aj pod vplyvom aktuálnych okolností začína veľmi efektívne dariť. Okrem iného som už oficiálne požiadal generálneho tajomníka služobného úradu, aby bola spracovaná komplexná správa o tom, ako znížiť ekologickú náročnosť fungovania rezortu obrany. Náš štátny tajomník aj generálny tajomník služobného úradu už v rezorte obrany pôsobili, takže podobne ako ja vedia, do čoho ideme a čo chceme. Som presvedčený, že – o štyri mesiace alebo o štyri roky – môj nástupca bude môcť povedať, že sa fungovanie rezortu zlepšilo, zefektívnilo, že je transparentnejšie a jednoznačnejšie nielen smerom k plneniu strategických cieľov, ale aj ústretovejšie a kolegiálnejšie k službe a práci vojakov aj zamestnancov. Chcem, aby sa v tomto rezorte pracovalo dobre, na to treba odbornosť, transparentnosť, slušnosť a zdravý sedliacky rozum. Verím, že ak ich aplikujeme do každodennej praxe, tak to budú pozitívne vnímať civilní zamestnanci, vojaci aj celá naša verejnosť.

Ťažiskovou súčasťou vojenských tradícií je národnooslobodzovací boj v druhej svetovej vojne, no jubilejné májové 75. výročie víťazstva nad fašizmom si nepripomenieme tak, ako by sme všetci chceli...

Je mi naozaj veľmi ľúto, že 75. výročie skončenia druhej svetovej vojny si pre zákaz verejných podujatí nemôžeme pripomenúť, ako by sa patrilo. Nateraz ma teší aspoň to, že som stihol na ministerstve prijať mnoho zástupcov rôznych občianskych združení, ktoré majú medzi členmi aj účastníkov odboja alebo sa venujú vojnovnej histórii. S riaditeľom Vojenského historického ústavu plukovníkom Miloslavom Čaplovičom sme si už dohodli niektoré konkrétne kroky, ktoré v tejto súvislosti realizujeme, keď sa skončí problém s koronavírusom. Bude pre mňa veľkou ctou, ak sa budem môcť aj osobne poďakovať ľuďom, ktorí urobili tak veľa pre slobodu, mier a bezpečnosť tejto krajiny. Tak, ako som si ich zásluhy ctil doteraz, si ich budem vážiť naďalej – a spolu so mnou aj celý rezort obrany.

Zhovárал sa: Pavol Vitko
Foto: Ivan Kelement



TÉMA

Ako prežiť pandémiu

Pandémia ochorenia Covid-19 zmenila všetko. A možno navždy. Nad vírusom SARS-CoV-2 nateraz ľudstvo nedokáže zvíťaziť, ale robíme všetko pre to, aby sme uhrali čestnú remízu. Musíme sa naučiť žiť s koronavírusom tak, aby čo najmenej ohrozoval naše zdravie, ale aj ekonomiku, bezpečnosť, normálny všedný život. Čo to znamená?

Mnohé objasňuje nariadenie ministra obrany Slovenskej republiky s opatreniami na prevenciu a zabránenie šíreniu ochorenia Covid-19. Minister obrany v ňom nariaďuje:

- zrušiť všetky zahraničné služobné (pracovné) cesty a prijatia zahraničných delegácií,
- zrušiť služobné (pracovné) aktivity, na ktorých sa zúčastňuje väčší počet osôb (školenia, semináre, odborné prípravy, kurzy a pod.),
- neorganizovať hromadné podujatia športovej, kultúrnej, spoločenskej či inej povahy,
- zaviesť protiepidemické opatrenia na vstupoch do objektov v nadväznosti na možnosti, ktoré budú poskytnuté prostredníctvom Agentúry správy majetku v spolupráci s Úradom procesného riadenia, organizácie a špecializovanej štátnej správy MO SR,
- vytvoriť podmienky a plánovaciú dokumentáciu na zabezpečenie kontinuity činnosti organizačnej zložky v prípade karantény,
- zaviesť povinnosť každého zamestnanca a profesionálneho vojaka hlásiť výskyt ochorenia na Covid-19 a prípadný kontakt s osobou, u ktorej bolo ochorenie potvrdené, vo svojom okolí svojmu ošetrovateľskému lekárovi, príslušnému hygienikovi regionálneho úradu verejného zdravotníctva a príslušnému regionálnemu hygienikovi Vojenského ústavu hygieny a epidemiológie,
- vybaviť príslušníkov dozornej zmeny a ďalších funkcionárov, ktorí pri plnení služobných povinností zabezpečujú kontakt s osobami mimo rezortu obrany, dostupnými ochrannými zdravotníckymi pomôckami a materiálom,
- zakázať vstup rodinných príslušníkov na pracovisko,
- zabezpečiť plnenie úloh organizačnej zložky striedaním (obmenou) zamestnancov a profesionálnych vojakov organizačnej zložky v týždenných

intervaloch tak, aby na pracovisku v jednom týždni boli prítomní zamestnanci a profesionálni vojaci v nevyhnutne potrebnom počte, najmenej v počte určenom pre krízový štáb Ministerstva obrany Slovenskej republiky, sekretariát krízového štábu Ministerstva obrany Slovenskej republiky, pohotovostnú časť organizačnej zložky a skupinu zabezpečenia povolania vojakov v zálohe na výkon mimoriadnej služby; ostatní zamestnanci a profesionálni vojaci v danom týždni budú čerpať pracovné (služobné) voľno s náhradou mzdy,

- zabezpečiť striedanie (obmenu) zamestnancov tak, aby zamestnanci starší ako 65 rokov boli prítomní na pracovisku iba v nevyhnutných prípadoch,
- zrušiť vykonávanie výberových konaní na prijatie občanov do prípravnej štátnej služby profesionálneho vojaka na funkciu kadet akadémie ozbrojených síl,
- zabezpečiť hygienické, dezinfekčné a čistiace prostriedky s dôrazom na priestory, kde sú zvýšené nároky na hygienu (sociálne zariadenia, kuchyne, jedálne, zdravotnícke zariadenia a pod.),
- všetkým zamestnancom a profesionálnym vojakom, ktorí sa vrátia zo zahraničia, vrátane osôb, ktoré s týmto zamestnancom alebo profesionálnym vojakom žijú v spoločnej domácnosti, izoláciu v domácom prostredí na 14 dní;
 - dôsledne dodržiavať zásady osobnej hygieny s dôrazom na umývanie rúk,
 - sledovať svoj zdravotný stav s dôrazom na horúčku, kašeľ, sťažené dýchanie,
 - zabezpečiť pravidelné vetranie a upratovanie vrátane dezinfekcie pracovných plôch a povrchov,
 - vyhýbať sa nechránenému kontaktu s divými alebo hospodárskymi zvieratami,
 - konzumovať len dôkladne tepelne upravené pokrmy,
 - vyhýbať sa miestam s väčšou koncentráciou ľudí,

- v prípade pozitívnej anamnézy a objavenia sa spomenutých klinických príznakov bez meškania telefonicky alebo elektronicky kontaktovať svojho ošetrovateľského lekára alebo lekára pohotovostnej služby a územne príslušného regionálneho hygienika a územne príslušného náčelníka strediska - regionálneho hygienika Vojenského ústavu hygieny a epidemiológie a podrobiť sa odboru biologického materiálu,

- po nariadení karanténnych opatrení príslušného orgánu verejného zdravotníctva (lekársky dohľad, zvýšený zdravotný dozor, karanténa) dodržiavať tieto režimové opatrenia: zdržať sa sociálnych kontaktov (napr. návštev kultúrnych, spoločenských, športových alebo iných hromadných podujatí), zdržať sa cestovania, zdržať sa účasti na výučbových aktivitách s výnimkou e-learningových foriem, zdržať sa pracovnej činnosti s výnimkou práce v mieste domácej izolácie, zdržať sa akýchkoľvek činností, ktoré si vyžadujú opustiť miesto izolácie alebo prijímať v mieste izolácie vnímavé osoby,

- zamestnancom a profesionálnym vojakom, ktorí v danom týždni budú čerpať pracovné (služobné) voľno s náhradou mzdy:
 - poskytnúť sekretariátu organizačnej zložky súkromné mailové adresy, prostredníctvom ktorých im budú zadávané úlohy a zabezpečovaná služobná komunikácia,
 - zdržiavať sa doma počas obvyklého trvania pracovného času a obmedziť v čo najväčšej možnej miere sociálne kontakty za účelom maximálnej ochrany svojho zdravia,
 - byť dostupní a v prípade povolania na pracovisko sa dostaviť v stanovenej časovej norme,
 - povinnosť okamžite nahlásiť svojmu nadriadenému zmenu svojho zdravotného stavu (PN, OČR, karanténa).

Foto: TASR

Duchovní v čase

Biskupský vikár OS SR plukovník Stanislav Lipka hovorí, že okrem typických činností kňazskej služby, ktoré vojenský kapláni v týchto špecifických časoch môžu vykonávať, ako je poskytovanie individuálnej sviatostnej a poradenскеj činnosti v rámci vojenských útvarov a rezortných zariadení, sú angažovaní aj do komisií a skupín na kontakt a pomoc

rodinám profesionálnych vojakov, ktorí sú nasadzovaní v prospech plnenia úloh domáceho krízového manažmentu.

Napríklad duchovný michalovského mechanizovaného práporu kapitán Ján Čupalka je predsedom komisie na pomoc rodinám profesionálnych vojakov, v rámci ktorej okrem iného zabezpečoval pomoc a podporu vojakom, ktorí boli umiestne-

ní v karanténe na Zemplínskej šírave po návrate z misie UNFICYP. Plukovník Marko Trochan, podplukovník Marek Ignacik (Úrad ekumenickej a pastoračnej služby OS SR) a nadporučík Pavel Lukáč sú vo Zvolene na veliteľstve vzdušných síl členmi podporného tímu pre asistenčný systém pomoci najbližším rodinným príslušníkom vojakov. Duchovný AOS Liptovský

Opatrenia duchovných služieb

Vikariát Ozbrojených síl SR pripravil pre veriacich v jednotlivých útvaroch a zariadeniach OS SR usmernenia, ktoré v dnešnej situácii pomáhajú rozvíjať duchovný život pri dodržaní všetkých bezpečnostných opatrení a zamedzení rizika šírenia Covid-19.

Predstavujú nám ich nasledujúce otázky a odpovede.

Ako je dnes možné navštevovať omše (služby Božie) a prijímať sviatosti, aké bezpečnostné opatrenia treba pri nich dodržiavať, čoho sa vyvarovať?

Výnimočná individuálna účasť pri dodržaní všetkých hygienických predpisov (napr. pri vzácnom jubileu – jeden človek).

Sledovať sv. omše na internete.

Na požiadanie môže svoju sv. omšu prenášať aj miestny kňaz prostredníctvom videohovoru (resp. iný audiovizuálny prenos).

Individuálne s knihou doma.

Kde je v súčasnosti miesto vojenského kňaza v živote jeho vojenskej farnosti?

Medzi jemu zverenými, samozrejme, hoci menej v priamom kontakte, v spojení telefónom, cez rôzne médiá, kňaz sa za „svojich“ prihovára v Božej prítomnosti...

Všade, kde ho pošle Prozreteľnosť (potrebná vnímavosť na jej podnety).

Ako môže vojenský kňaz pomôcť svojim farníkom, ktorí sú v karanténe, prípadne chorí?

Modliť sa za nich, zatelefonovať, navštíviť, poslať pastiersky list, poslať povzbudivú správu, film...

Ako môže pomôcť chorým, ľuďom v karanténe, keď sa napríklad potrebujú vyspovedať či, nedajbože, potrebujú posledné sviatosti na tomto svete?

Udeliť im tieto Božie dary pri zachovaní prísnych hygienických usmernení (dostali sme ich v týchto dňoch).

Majú vojenský duchovní (Ordinariát OS a OZ SR (Vikariát OS SR), Ústredie ekumenickej a pastoračnej služby OS SR a OZ SR) zriadené v tomto období nejaké špeciálne služby, internetové

stránky, pohotovostné telefónne čísla či iné služby?

Áno, funguje špeciálna telefonická linka 0904 739 330 bez limitu. Okrem toho sú duchovní prítomní v komisiách – jednotkách určených na pomoc núdznym (najmä duchovne, psychicky, ale aj materiálne) v našich radoch.

nadporučík Mgr. Ľuboš Kohút
starší kaplán ZaNKIS Ružomberok

Ústredie ekumenickej pastoračnej služby v Ozbrojených silách Slovenskej republiky a ozbrojených zboroch Slovenskej republiky pripravilo tieto opatrenia:

- vysluhovanie všetkých obradov sa deje individuálne, t. j. za zavretými dverami chrámu, bez účasti verejnosti,
- vysluhovanie sviatostí sa deje individuálne, zväčša v príbytkoch farníkov alebo návštevou pastoračných priestorov (fara, kancelária),
- pohrebne obrady sa vykonávajú za min. počtu pozostalých,

Pandémia a informačná bezpečnosť

Kriminálnici sa neštítia zneužívať paniku ani v období, keď sa po celom svete šíri Covid-19. Okrem dezinformácií sa na sieti rozširujú aj počítačové vírusy, škodlivé kódy či e-maily nabádajúce na registráciu alebo sťahovanie súborov, ktoré napokon zahltia zariadenie a odcudzujú osobné údaje.

Medzi hrozby patria predovšetkým tzv. phishingové e-maily, ktoré vyzývajú na registráciu v súvislosti so zdravotným poistením či pomocou. Základom je obsah, ktorý má u obetí vyvolať silnú emóciu, napríklad strach či paniku. Pod jej vplyvom je potom obeť náchylnejšia kliknúť na nebezpečný link alebo stiahnuť do svojho zariadenia škodlivú prílohu.

V kyberpriestore ostávajú najbežnejšími formami zavádzania falošné správy, ktoré sa v čase pandémie šíria po sociálnych sieťach často rýchlejšie ako samotný vírus. Falošné správy zahŕňajú najmä odporúčania na nepravdivé liečivá a liečby, pričom mnohé ohrozujú imunitu či dokonca životné funkcie obyvateľov (ako pitie tvrdého alkoholu či dokonca bielizna).

Mapa kradne dáta

Médiami prebehla informácia o tom, že známa interaktívna mapa z Univerzity Johnsa Hopkinsa, ktorá monitoruje vývoj situácie s rozširovaním koronavírusu, bola zneužitá na kyberútok. Hakeri vytvorili stránku ([www.Corona-Virus-Map\[.\]](http://www.Corona-Virus-Map[.]))



koronavírusu

Mikuláš kapitán Tomáš Huďa spoločne so svojim kolegom kapitánom Viktorom Sabom z Úradu ekumenickej a pastoračnej služby OS SR zabezpečovali roznos stravy a balíkov repatriantom v karanténe, odstraňovanie komunálneho odpadu v karanténnom mieste a ďalšiu nevyhnutnú starostlivosť o ubytovaných repatriantov v internátoch AOS.

Duchovný žilinského 5. pluku špeciálneho určenia nadporučík Michal Križák v rámci terénnej sociálnej služby zabezpečoval nákup a donášku potravín. Kapitán Ján Ostapčuk zriadil webovú stránku vojenskej farnosti sv. Martina v martinskom mechanizovanom prápore (www.vojenscafarnostsvmartina.sk), kde pravidelne uverejňuje denné duchovné zamyslenia

a videozáznamy liturgických aktivít. Obdobnú činnosť vyvíjajú v prospech profesionálnych vojakov a ich rodinných príslušníkov aj ďalší príslušníci Ordinariátu OS a OZ SR a Ústredia ekumenickej a pastoračnej služby OS SR a OZ SR.

Text: Jozef Žiak

Foto: SITA

- duchovná služba pri GŠ OS SR zriadila linku duchovnej pomoci (0904 739 330), na ktorú sa môžu veriaci v ktorúkoľvek hodinu obrátiť s prosbou o pomoc či radu,
- rovnako sme sa písaným slovom snažili povzbudiť príslušníkov OS SR motivačným listom,
- snažíme sa slúžiť rôznymi formami: navštíviť, pozdraviť, morálne povzbudiť príslušníkov OS SR plniacich operačné úlohy priamo na mieste výkonu ich služby v súvislosti s Covid-19 aj počas veľkonočných sviatkov,
- medzi samozrejmosť patrí komunitná a terénna sociálna služba, akou je napríklad nákup potravín pre ľudí v karanténe alebo ohrozeným skupinám (starší, chorí ľudia),
- tam, kde to je technicky možné, vysielajú sa bohoslužby internetovým prenosom (pplk. Ignac Zvolen, kpt. Ostapčuk Martin).

mjr. Mgr. Vladimír Varga
riaditeľ Úradu EPS OS SR



com), ktorá sa nápadne podobá na originál. Zobrazuje mapu sveta s červenými bodmi rôznych veľkostí v závislosti od počtu infikovaných v miestach, kde prepukla nákaza. Prostredníctvom nej však získavali mená používateľov, heslá, čísla kreditných kariet a ďalšie citlivé informácie uložené v prehliadačoch. Aj preto sa odporúča hľadať informácie iba na dôveryhodných stránkach a v žiadnom prípade nestahovať prílohy, neklikáť na podozrivé linky a odkazy v e-mailech, hoci môžu na prvý dojem pôsobiť seriózne.

Pandémia dezinformácií

Po prepuknutí pandémie sa na internete objavili konšpiračné teórie a dezinformácie týkajúce sa pôvodu, rozsahu a ďalších aspektov choroby. Rôzne príspevky na sociálnych sieťach tvrdili, že vírus bol biologickou zbraňou s patentovanou vakcínou, schémou kontroly rastu populácie alebo výsledkom špiónážnej operácie. Už vo februári opísala Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) „masívnu infodémiu“, pričom citovala nadmerné množstvo pravdivých či nepravdivých informácií o víruse, čo sťažuje ľuďom nájsť dôveryhodné zdroje a spoľahlivé rady, keď to potrebujú. To podnietilo vytvorenie priamej horúcej nonstop linky WHO,

kde jej komunikačné tímy monitorujú a vzápätí reagujú na dezinformácie prostredníctvom svojej webovej stránky a sociálnych médií. WHO výslovne odmietla niektoré nepravdivé tvrdenia, ktoré sa šíрили na sociálnych médiách, vrátane toho, že človek môže zistiť, či má vírus, iba zadržaním dychu, že pitie veľkého množstva vody ochráni pred vírusom a že klokať slanou vodou zabráni infekcii.

Briti proti klamstvám

Počas pandémie vírusu môžu byť dezinformácie nákazlivejšie ako samotný vírus. Britská vláda preto v marci zriadila špeciálny tím odborníkov, ktorý má na internete bojovať proti dezinformáciám o koronavíruse. Táto nová jednotka rýchlej reakcie sa zaoberá odstraňovaním klamstiev a mýtov, ktoré by mohli mať za následok ohrozenie ľudských životov. V týchto dňoch sa zaoberajú desiatkami prípadov dezinformácií o koronavíruse denne, pretože sa ukázalo, že niektoré články majú viac pozretí a zdieľaní ako všetky materiály štátneho zdravotníckeho systému NHS dohromady. Je potrebné, aby ľudia dodržiavali odborné lekárske rady. Preto je nevyhnutné, aby dezinformácie, ktoré tieto rady podryvajú, boli rýchlo identifikované a zničené.

Silu čerpajme z dobrých vzťahov a zmysluplnej práce

Ako nepodliehať pesimizmu až nihilizmu, davovej psychóze a hystérii? Čo robiť, aby sme si zachovali chladnú hlavu a zdravý rozum? A kde na to vziať silu?

Pandémia ochorenia Covid-19 nás postavila do situácie a pred problémami, aké sme nikdy dosiaľ nepoznali. Zdravotnícke, ekonomické a organizačné opatrenia, nech sú akokoľvek efektívne, nie sú samospasiteľné. Najmä ak musíme čeliť dosiaľ nepoznaným útokom na psychiku. S otázkami, ktoré si dnes kladie každý, sme sa obrátili na mjr. Mgr. Oľgu Jančovú Koháryovú, hlavnú psychologičku Ozbrojených síl SR.

Čo je podľa vás najlepšou pomôckou pri povinnej dvojtyždňovej karanténe, keď sme sami a nemôžeme ani ísť na prechádzku, nadýchať sa čerstvého vzduchu?

Odlúčenie v krízovej situácii prináša vždy veľa emócií a neistoty. Človek môže pociťovať smútok, bezmocnosť, neistotu a v súčasnej ohrozujúcej situácii aj pocity sebaobviňovania či strachu z pozitívneho výsledku testovania. Spôsob prežívania je ovplyvnený aj tým, či som v karanténe sám alebo s rodinou, doma alebo v cudzom prostredí (karanténne centrum). Karanténa je ako dvojtyždňová práceneschopnosť, počas ktorej tiež nemôžeme ísť na prechádzku, do obchodu alebo na návštevu k priateľom. Podstatný rozdiel je v tom, že aj po skončení karantény musíme dodržiavať určité obmedzenia na ochranu seba a svojho okolia. Je to časovo obmedzené obdobie, ktoré môžeme zvládnuť

tak, že dodržíme svoje každodenné zvyky a činnosti (pravidelný čas na jedlo, spánok, cvičenie, domácnosť alebo rozhovory s rodinou). Je vhodné vyhýbať sa veľkému množstvu informácií najmä z neoverených zdrojov, ktoré by mohli negatívne vplyvať na náš psychický stav. Je dobré zostať aktívnym v činnostiach, ktoré nám dávajú zmysel, ktoré máme radi (knihy, hudba, cvičenie...). Ak sme v domácej karanténe, venujme sa aktivitám, na ktoré sme nemali čas (upratovanie, opravy a úpravy domácnosti). Je veľmi dobré udržiavať kontakt s rodinou a s priateľmi aj prostredníctvom sociálnych sietí, ktoré sú v týchto náročných dňoch dobrou náhradou osobného kontaktu. Ironiou je, že v období pred koronavírusom sme neraz odsúvali návštevy rodičov, priateľov, známych, dnes by sme tú možnosť uvítali.

V čase ohrozenia chorobou, znemožnenia spoločenských kontaktov a výrazného obmedzenia nákupov sa často vyostria aj vzťahy na pracoviskách, kde znížený počet pracovníkov musí často zvládať zvýšené množstvo povinností. Dá sa tomu predísť?
Ak nie sú jednoznačne stanovené kompetencie, môže to spôsobiť „chaos“ a napäté vzťahy medzi zamestnancami. Niektorí majú pocit, že robí viac, iní zasa pocit, že úlohu, ktorú dostal od nadriadeného, nevie splniť, lebo nie je v jeho kompetencii. Každý pra-



covník by mal vedieť, za čo je zodpovedný a čo je náplňou jeho práce. V kritických situáciách, akou je tá súčasná, je však veľká pravdepodobnosť, že na jedného zamestnanca pripadne väčší počet úloh. Krízová situácia si totiž vyžaduje krízový režim. Obmedzený počet ľudí na pracovisku nie je len v dôsledku PN, OČR, ale počet zamestnancov je znížený aj v záujme ochrany zdravia a eliminovania možnosti nákazy. Všetci nadriadení sú dnes vo veľmi ťažkej situácii; zodpovednosť za ľudí, plnenie úloh, zabezpečenie vlastnej rodiny. Eliminovať napätie a konflikty na pracovisku možno kvalitnou organizáciou práce, jasným vymedzením úloh, určením zodpovedného zamestnanca za ich splnenie, nevydávaním odporujúcich a nezmyselných úloh, efektívnym a zrozumiteľným komunikovaním s podriadenými a odbúraním zbytočnej byrokracie a duplicity vykonávaných úloh.

Na zvládanie záťažových situácií je dôležité dodržiavať zásady psychohygieny,

Kôň vyvoláva paniku

Bankový trójsky kôň Ginp používa informácie o ľuďoch infikovaných koronavírusom ako návnadu, aby používatelia zariadení so systémom Android prezradili údaje o svojich kreditných kartách. Ginp otvorí webovú stránku s názvom Coronavirus Finder (Vyhľadávač koronavírusu). Zobrazí počet ľudí infikovaných koronavírusom vo vašom okolí a vyzve, aby ste zaplatili 75 centov, ak chcete vidieť ich presnú polohu. Keď používateľ súhlasí, stránka ho presmeruje na platobnú bránu, kde zadá svoje platobné údaje. Potom sa však nestane nič – peniaze nie sú z účtu stiahnuté a používateľ sa nedozvie o pohybe údajne nakazených ľudí. Namiesto toho údaje o platobnej karte putujú do rúk hekerov. Používatelia informačných a komunikačných technológií musia byť v čase pandémie mimoriadne obozretní a vyskakovať okná, podozrivé internetové stránky či nečakané správy týkajúce sa koronavírusu prijímať s najvyššou opatrnosťou.

Hekerom sa korona páči

Hekerská skupina Maze ukradla a vzápätí zverejnila osobné a lekárske údaje o tisícoch pacientov výskumnej spoločnosti Hammersmith Medicines Research (HMR). Urobili tak po



neúspešnom pokuse o za-blokovanie jej počítačových systémov. Výskumná firma, ktorá vyvíja a testuje lieky na Alzheimerovu chorobu a najnovšie aj na Covid-19, odmietla zaplatiť výkupné. Skupina Maze zverejnila lekárske spisy HMR iba niekoľko dní po tom, čo verejne sľúbila, že počas pandémie koronavírusu nenapadne lekárske výskumné zariadenie. Operátori Maze zverejnili dokonca tlačovú správu, v ktorej uviedli, že zastavia všetky činnosti proti všetkým druhom lekárskeho špiónu až do konca pandémie.

Aj mobil pomôže

Do širšieho povedomia sa dostal projekt Folding@home práve po tom, čo sa jeho potenciál rozhodli výskumníci využiť aj v boji proti koronavírusu. Ani oni však zrejme nečakali, akú vlnu podpory projekt v priebehu niekoľkých dní získa. Aktuálne celkový výkon počítačov zapojených do projektu Folding@home prekonáva 470 petaflopov. Len na porovnanie, super-

aj keď v krízovom režime – malé prestávky v práci (káva), pravidelná strava, dostatok tekutín. A, samozrejme, odpočinok pred nástupom do práce (7 – 8 hodín spánku). Nedostatok spánku totiž spôsobuje nesústredenosť, nervozitu, únavu, ktoré negatívne ovplyvnia nielen pracovný výkon, ale aj spôsob reagovania na najbližšie okolie. A nezabúdať na humor, pretože aj v tých najťažších situáciách je dobré zostať nad vecou a vedieť sa zasmiať. Zostaňme súdržní, usilujme sa pochopiť a podporiť nielen kolegov, ale aj nadriadených, všetci sme totiž na jednej lodi. Len tak vyhráme boj s neviditeľným nepriateľom a možno aj so sebou samým.

Čo si majú počať rodičia predškôľakov, ktorí sú s nimi zavretí v bytovkách bez balkónov? Je riešením video od rána do noci alebo premena obývačky na futbalové ihrisko? Myslím si, že čas strávený s deťmi, či už počas karantény, alebo v rámci OČR, by nemal byť vnímaný ako trest. Možno si tak trochu vyberáme daň za spôsob života predtým, keď sme chceli deťom vyplniť každú voľnú chvíľu nejakou riadenou aktivitou. A tak im nezostal čas na vlastné hry, na vlastnú tvorivosť, a tým aj samostatnosť a schopnosť vedieť si užiť svoj voľný čas. Nečudujem sa, že dnes majú mnohí rodičia pocit, že ich deti zaťažujú vetami „nudím sa“, „čo budeme robiť“. Niečo zachráni internet, niečo televízia, ale pozornosť rodiča to nenahradí. Práve teraz je príležitosť na to niečo zmeniť, nájsť si cestu k sebe, vnímať sa a počúvať. Je to príležitosť aj pre deti, naučiť sa urobiť si svoj vlastný program, nebyť stále závislý od niečoho alebo od niekoho.

Existuje veľa spôsobov, ako zaujať detskú pozornosť alebo si urobiť spoločný program. Rodičia, skúste si spomenúť na svoje detstvo, na hry, ktoré ste sa hrali nielen s kamarátmi, ale aj sami, keď ste

museli byť doma. Ak nie ste v karanténe, môžete ísť na prechádzku, samozrejme, s dodržaním všetkých bezpečnostných a hygienických opatrení.

Ako počas dlhodobej karantény, práce z domu či starostlivosti o deti v uzavretom priestore možno predísť vzniku a vypestovaniu závislostí, najmä od alkoholu?

Fakt je, že aktuálna situácia môže byť spúšťačom nadmerného pitia alkoholu alebo rozvoja iných závislostí. Dôvodom môže byť nuda, ale aj beznádej, strach o seba, blízkych či stratu zamestnania. Existénčné problémy dnes trápia mnohých ľudí, ktorí môžu kompenzovať svoje problémy práve zvýšenou konzumáciou alkoholu, hoci v tomto období sa odporúča práve abstinencia. Pitie alkoholu zvyšuje pravdepodobnosť väčších komplikácií v prípade nakazenia koronavírusom, pravidelné pitie totiž znižuje imunitu. Riziková sú z tohto pohľadu osamelí ľudia, ktorí nemajú ako prekonávať svoje obavy o vlastné zdravie či existenčné problémy. Týmto odporúčam využiť rôzne formy poradenstva prostredníctvom liniek pomoci.

Súčasná situácia je vhodnou príležitosťou na zmenu životného štýlu, možno práve teraz je čas oddychnúť si, spomaliť tempo a uvedomiť si zmysel života. Upratať si nielen v domácnosti, ale aj vo svojom vnútri. Alebo využiť čas napríklad na vzdelávanie v zručnostiach, ktoré mi môžu zvýšiť šance na postup v práci alebo na získanie nového zamestnania.

Čo pomáha vyrovnať sa s vedomím, že kedykoľvek môžem ochoriť?

Možnosť nákazy môžeme minimalizovať práve dodržiavaním bezpečnostných a hygienických opatrení, nosením rúška, umývaním a dezinfikovaním rúk, obmedzením pohybu a eliminovaním kontaktov s rodinou a priateľmi. Môžeme sa rozhodnúť

pre život v strachu z možného ochorenia a myslieť len na seba alebo začať myslieť aj na tých, ktorí práve dnes potrebujú našu pomoc, a využiť svoju energiu na niečo zmysluplné. A ak predsa len ochorím a budem potrebovať odbornú lekársku pomoc a starostlivosť, budem dôverovať lekárom a zdravotníckemu personálu.

Ako prijať fakt, že už chorý možno som a pre ľahký priebeh ochorenia nevedomky roznášam vírusy a ohrozujem okolie, spolupracujúcich i svojich najbližších?

Jednoducho to prijať ako fakt. Možnosť ochorenia je reálna, možnosť, že niekoho ohrozím tiež. Dôležité je, že robím všetko pre to, aby som svoje okolie neohrozil. V konečnom dôsledku s podobnými myšlienkami žije v súčasnosti väčšina ľudí, ale ak sú zodpovední, minimalizujú správaním riziko šírenia ochorenia. Nevenujeme čas a energiu niečomu, čo nevieme ovplyvniť, venujeme ju tomu, čo ovplyvniť vieme – buďme zodpovední k sebe aj k iným.

Ako sa na rezortných psychológov môžu obracať profesionálni vojaci, prípadne zamestnanci rezortu obrany?

Psychológovia OS SR poskytujú psychickú podporu a poradenstvo v súvislosti s krízovou situáciou (obavy o zdravie seba a blízkych, ťažkosti vyplývajúce z izolácie...) všetkým profesionálnym vojakom a zamestnancom rezortu obrany, rovnako aj ich rodinným príslušníkom, a to prostredníctvom telefonických liniek a e-mailovej psychoporadne. Kontakty sú uvedené na internetovej stránke www.mil.sk, na Facebooku a na Instagrame. Psychológovia OS SR sú pripravení poradiť, ako zvládnuť túto mimoriadne náročnú situáciu, či už v rodine, alebo na pracovisku.

Zhovárali sa: Miloslav Ščepka
a Veronika Máťušová

počítač Summit ponúka v praxi v súčasnosti maximálne 148,6 petaflopu. Do siete Folding@home možno pripojiť akýkoľvek počítač s operačným systémom Windows, Linux, macOS a dokonca aj zariadenia s operačným systémom Android. Počítač v prípade zapojenia využíva iba v tej chvíli nepoužívaný výkon.

Ako platiť cez internet?



Epidémia nového koronavírusu nás donútila zdržiavať sa doma. Vďaka karanténe sa väčšina populácie presunula na online priestor. Ako to už býva, túto situáciu okamžite začali zneužívať podvodníci, hekeri a ďalší

kyberzločinci. Preto je dôležité, aby ste cez internet nakupovali s rozvahou a maximálnou pozornosťou:

- nakupujte len od overených a spoľahlivých predajcov,
- používaním platobných kariet urýchlite a zjednodušíte reklamáciu v prípade neoprávneného stiahnutia z účtu,
- zbystrite pozornosť pri podozrivo vyzerajúcich ponukách,

- nastavte si limity na platby na internete, na potvrdzovanie platieb využívajte mobilnú aplikáciu,
- majte prehľad o stave vášho účtu (účtov), každú podozrivú aktivitu okamžite riešte.

V budúcnosti treba očakávať, že podvodníci budú ešte viac skúšať svoje šťastie, a to práve v súvislosti s koronavírusom.

Falošné obchody

Bezpečnostná spoločnosť ESET varuje pred vznikajúcimi podvodnými slovenskými a českými webstránkami, ktoré zneužívajú aktuálnu situáciu šírenia koronavírusu. Konkrétne ide o podvodné online obchody so zdravotnými rúškami a infra teplomermi. Útočníci šíria odkazy na tieto stránky prostredníctvom spamových e-mailov. Na zvýšenie svojej kredibility na stránku navyše umiestňujú aj falošné recenzie používateľov. Tieto weby sa usilujú kradnúť osobné údaje ľudí, ktorí si chcú cez tieto stránky objednať tovar. Stránky neobsahujú preklepy ani zjavné prekladové chyby. Spoločnosť opätovne vyzýva širokú verejnosť, aby postupovala opatrne pri otváraní podobných e-mailov, ako aj pri online nakupovaní.

Informácie vybral kolektív odboru informačnej bezpečnosti ZaSKIS



Upír z Británie

V začiatkoch prúdovej éry konštruktéri hojne experimentovali s tvarmi lietadiel. Jedným z najzaujímavejších strojov, ktoré takto vznikli, je britský Vampire. Vyvinuli ho ešte počas druhej svetovej vojny. Na konte mal mnoho prvenstiev a v službe sa udržal tri desaťročia.

Spoločnosť De Havilland patrila k tradičným britským výrobcami lietadiel. V šesťdesiatych rokoch minulého storočia ju pohltila skupina Hawker Siddeley, ktorá sa neskôr stala súčasťou BAE Systems. Meno dodnes žije za morom v podobe firmy De Havilland Canada, ktorá vyrába malé dopravné lietadlá.

Najznámejším produktom firmy bol De Havilland Mosquito. Rýchly dvojmotorový stroj vyrábali počas vojny zo špeciálnej preglejky, a preto ho prezývali drevený zázrak. Prúdový Vampire začali vyvíjať ešte v roku 1941, keď spoločnosť oslovili, či by vypracovala projekt pre nový revolučný druh pohonu. Na prúdovom motore sa vtedy ešte len pracovalo a firme nezadali žiadne presné špecifikácie, preto popustila uzdu fantázii. Výsledkom bol návrh s jedným motorom v trupe a s dvomi nosníkmi chvostových plôch. Malo to dve výhody – výtoková dýza mohla byť krátka a nedochádzalo tak k strate výkonu a chvostové plochy jej nijako nezavadzali. Pre ministerstvo letectva to však bol príliš neortodoxný dizajn a povolili v ňom pokračovať iba na experimentálnej úrovni. Úradníkom najviac prekážalo použitie jedného motora. Dva motory považovali za záruku lepších výkonov, preto mal prednosť konkurenčný Gloster Meteor. Ten sa dočkal nasadenia v britskom letectve už počas druhej svetovej vojny a aj po nej bol veľmi rozšírený vo viacerých ďalších štátoch.

Konštruktéri De Havillandu však svojmu dielu verili a aj napriek jeho experi-

mentálnemu charakteru od začiatku ráтали s výzbrojou štyroch kanónov v nose lietadla. Pri trupovej gondole využili skúsenosti z Mosquita a jej predná časť bola vyrobená tiež zo špeciálnej preglejky. Zvyšok stroja bol kovový.

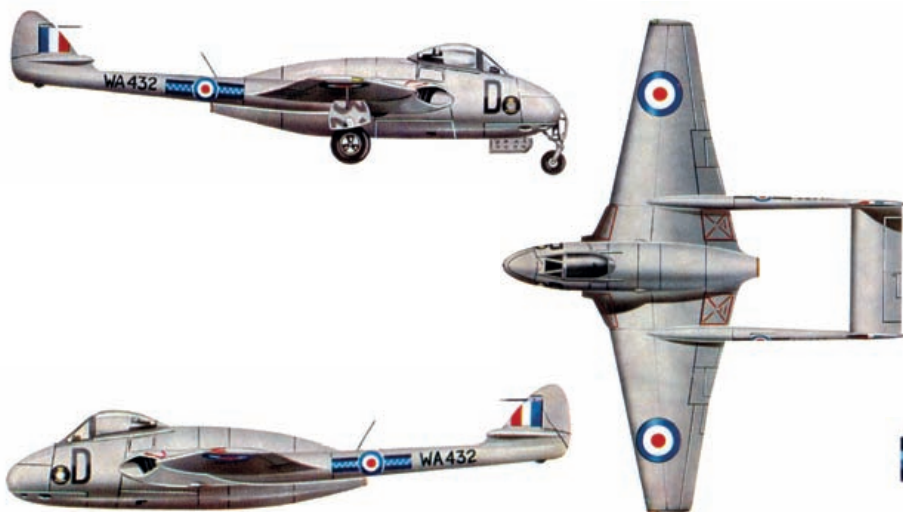
Prototyp absolvoval prvý let 20. septembra 1943. V kokpite sedel Geoffrey de Havilland Jr., syn zakladateľa firmy. V máji 1944 britské letectvo objednalo sériovú výrobu a prvé kusy vznikli ešte pred koncom vojny, hoci do služby sa dostali až pár mesiacov po nej. Vampire mal opäť šťastie. Mnohé typy sa vtedy stali obeťou rozsiahlych povojnových škrtov, no tento stroj mal tuhý korienok. Britské kráľovské letectvo si ho zvolilo ako náhradu za viaceré vrtné typy, a tak sa objavil vo výzbro-

ji mnohých perutí. Tvoril akýsi ľahší doplnok k ťažším dvojmotorovým Meteorom.

Množstvo verzií

Neostalo len pri základnej stíhacej verzii. Konštruktéri s ním od začiatku počítali aj v stíhacej-bombardovacej úlohe a tieto verzie sa objavili neskôr. Namiesto prídavných nádrží mohli niesť bomby s hmotnosťou 227 kg a pribudli závesníky pre neriadené rakety. Práve stíhací bombardér Vampire FB.5 sa so 473 vyrobenými kusmi stal najpočetnejšou jednomiestnou verzou.

Ako súkromnú iniciatívu vyvinul De Havilland aj nočnú stíhaciu verziu. Chcel ju ponúknuť na export do Egypta. To však Británia zakázala a namiesto toho nočné



stíhacie verzie prevzala sama. Tento stroj mal zväčšenú trupovú gondolu, ktorá bola podobne inšpirovaná Mosquitom. Dvojčlenná posádka v nej sedela vedľa seba. Odstránením radaru a pridaním druhého riadenia vznikla cvičná verzia, v ktorej tiež obaja piloti sedeli vedľa seba. Cvičný Vampire sa dočkal takisto veľkého rozšírenia po celom svete. Základnej cvičnej verzie T.11 vzniklo viac ako 600 kusov.

Spolu vyrobili 3 268 kusov v pätnástich rôznych verziách. Používali ich letectvá 31 štátov Európy, Afriky, Ázie aj Južnej Ameriky. Jedinými veľkými západnými mocnosťami, ktoré ich nepoužívali, boli USA, Nemecko, Holandsko a Španielsko. Popri Británii slúžili vo veľkých počtoch vo Francúzsku, kde sa licenčne vyrábali pod menom Mistral. Vampire bol obľúbený aj v neutrálnych európskych štátoch – vo veľkom počte ho používali najmä Švédsko a Švajčiarsko, ale lietal aj v Rakúsku a vo Fínsku.

Rekordy

Tento malý britský „upír“ má na konte viacero prvenstiev. Bol prvou britskou stíhačkou v radovej službe, ktorá prekročila rýchlosť 800 km/h. Vo verzii Sea Vampire sa 3. decembra 1945 stal prvým prúdovým lietadlom, ktoré pristálo a odštartovalo z lietadlovej lode. Pilotoval ho pri tom slávny skúšobný pilot, kapitán Eric Brown. Ten počas svojej kariéry pilotoval 487 rôznych typov lietadiel, čo je svetový rekord. Ďalší rekord drží v počte štartov a pristátí na lietadlovej lodi – absolvoval ich 2 407 a 2 271.

V marci 1948 dosiahol upravený Vampire svetový výškový rekord, keď sa s ním ďalší slávny pilot John Cunningham dostal do výšky 18 119 metrov. A v júli 1949 sa šesť lietadiel stala prvými prúdovými strojmi, ktoré prekonali Atlantický oceán. Leteli zo Škótska cez Island a Grónsko do Kanady. V rovnakom čase smerovala skupina amerických pilotov na stíhačkách P-80 opačným smerom z USA do Európy. Podľa niektorých správ medzi sebou neoficiálne súťažili o to, kto preletí Atlantik



ako prvý. Britskí piloti vraj svoje víťazstvo náležite oslávili.

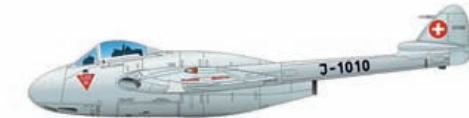
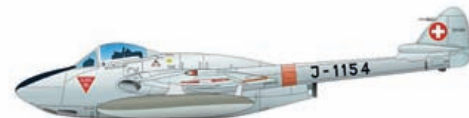
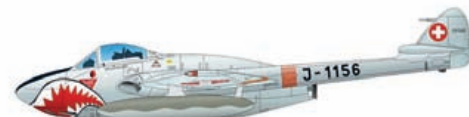
V boji

Väčšinu svojej služby absolvoval Vampire v prvých rokoch studenej vojny. V zostrených obdobiach počas vojny v Kórei či počas blokády západného Berlína boli tieto stroje vo veľkom počte pripravené v pohotovosti na britských základniach v Nemecku. Do vojny v Európe, našťastie, nemuseli vzlietnuť. Briti ich bojovo nasadili proti povstalcovi v Malajzii a v Keni.

Bojovali aj na strane egyptského letectva, keď počas suezskej krízy podnikali bojové útoky na postupujúce izraelské jednotky. Rovnako ich nasadila aj India proti pakistanským jednotkám v roku 1965. Pri stretnutí s pakistanskými stíhačkami, vyzbrojenými raketami vzduch-vzduch, pochopiteľne, ťahali za kratší koniec a štyri boli zostrelené. Na pozemné útoky proti povstalcovi ich používala aj Rodézia, z ktorej sa neskôr stalo Zimbabwe. Práve Rodézia používala bojové stroje najdlhšie, až do roku 1979.

Briti vyradili svoje Vampiry omnoho skôr, dvojmiestne cvičné dolietali v rokoch 1966 – 1967. Inde vo svete sa cvičné verzie udržali dlhšie, Švajčiarsko vyradilo posledné kusy až v roku 1990.

Text: Miroslav Barič



Vampire FB.5

Dĺžka: 9,37 m
Rozpätie: 12 m
Hmotnosť: 3 304 kg
Max. hmotnosť: 5 620 kg
Max. rýchlosť: 882 km/h
Dolet: 1 960 km
Dostup: 13 000 m
Výzbroj: 4 × kanón 20 mm,
2 × bomby 227 kg,
8 × neriadené rakety 76 mm



Japonsko hľadá náhradu za F-2



Japonský minister obrany na konci marca oznámil, že jeho rezort do konca roka rozhodne o vývoji nástupcu stíhačiek F-2. Zároveň dodal, že Tokio si stále nevybralo, s ktorým partnerom nové stroje vyvinie. Spomínal USA a Veľkú Britániu. Nové lietadlo musí mať vysoké možnosti sieťového prepojenia a niesť viac

munície ako F-35. Stroje Mitsubishi F-2 vychádzajú z amerických F-16, ale sú upravené a mierne zväčšené. Japonsko od roku 1995 vyrobilo 98 kusov.

Briti vyvíjajú nové stíhačky pod názvom Tempest od roku 2018. Tento rok však podpísali dohodu o spoločnom vývoji lietadiel novej generácie aj Francúzsko a Nemecko.

Ich spolupráca má zatiaľ hodnotu 150 miliónov eur, no predpokladá sa, že vývoj prototypu bude stáť 4 miliardy. Prvý stroj má byť hotový do roku 2026. So vstupom do služby sa počíta v roku 2040. Francúzsko vyjadrilo nádej, že tento projekt sa časom spojí s britským. Súčasťou vývoja sú okrem stíhačky aj drony, ktoré s ňou majú spolupracovať.

Text: Miroslav Barič, Foto: EADS, Mitsubishi, U.S. Air Force, U.S. Navy

Lietadlová loď v karanténe



Lietadlová loď USS Theodore Roosevelt sa stala prvým plavidlom amerického námorníctva, na ktorom prepukla epidémia koronavírusu počas plavby na mori. Prvé tri prípady zaznamenali 24. marca, do konca marca počet infikovaných dosiahol stovku. Problémom je, že posádka, ktorú tvorí viac ako 5 000 námorníkov a letcov, žije v stiesnených spoločných priestoroch a šíreniu vírusu sa v takých podmienkach nedá zabrániť. Loď zakotvila na ostrove Guam a jej kapitán Brett Crozier požiadal nadriadených o urýchlenú pomoc a prijatie mimoriad-

ných opatrení. Časť posádky umiestnili do karantény na tamojšej základni. Tá však nemá dostatočné ubytovacie kapacity. Civilné úrady dovolili námorníkom, ktorých testy boli negatívne, ostať v 14-dňovej karanténe v hoteloch na Guame. Na palube USS Theodore Roosevelt ostalo približne 1 000 ľudí, ktorí sa starajú o jadrový reaktor lode, zabezpečujú protipožiarne systémy a strážia sklady munície. Je to vôbec prvý raz v mierových časoch, keď americké námorníctvo muselo evakuovať väčšinu posádky svojej lietadlovej lode počas jej operačného nasadenia.

Cvičné lietadlá hliadkujú nad morom

Filipínske letectvo nasadilo cvičné prúdové lietadlá S-211 na hliadkovanie nad morom. Ich hlavnou úlohou je vyhľadávať nahlásené podozrivé plavidlá. Taliansky výrobca SIAI-Marchetti vyrobil začiatkom 80. rokov šesťdesiat kusov týchto lietadiel na export. Filipíny ich pôvodne mali 25, no dnes lietajú už iba tri. Nad morom majú hliadkovať dovtedy, kým sa neminú náhradné dielce. Filipíny ich už v minulosti používali na bojové účely proti povstalcovi. Vyzbrojili ich puzdrom s guľometom kalibru 12,7 mm pod trupom. Pod krídlami sú 4 závesníky pre 660 kg munície. Maximálna rýchlosť S-211 je 0,8 machu, cestovná rýchlosť je 667 km/h. Vyratnosť vo vzduchu je približne štyri hodiny.

Filipínske letectvo v roku 2017 kúpilo dvanásť nových juhokórejských cvičných lietadiel TA-50, ktoré tiež využíva ako ľahké bojové. Pre nedostatok iných strojov chce však čo najdlhšie využívať aj jestvujúce S-211.



Drony pre Maroko

Francúzsko konečne dodalo tri drony Harfang do Maroka. Dokončenie celého obchodu za 48 miliónov dolárov trvalo šesť rokov. Dôvodom prieťahov bolo to, že dizajn dronov Harfang vznikol v Izraeli a Francúzi si ho len mierne prispôbili na svoje potreby. Proti nákupu techniky izraelského pôvodu sa v severoafrickej krajine zdvihla vlna odporu zo strany islamských klerikov. Až po zlepšení vzťahov medzi Marokom a Izraelom sa mohol definitívne uzavrieť aj obchod s Francúzskom.

Harfang má rozpätie 16,6 m a dĺžku 9,3 m. Maximálna vzletová hmotnosť je 1 250 kg a poháňa ho štvorvalcový piestový motor s výkonom 115 koní. Jeho dolet je 1 000 km a nesie optické a elektronické senzory, radar a laserový označovač cieľov.

Poľsko objednalo stíhačky F-35

Poľsko sa tento rok stalo zatiaľ najnovším zákazníkom, ktorý objednal americké stíhačky F-35. Náš severný sused kúpi 32 lietadiel za 4,6 miliardy dolárov s možnosťou zvýšiť neskôr tento počet na 48. Cena za jednu stíhačku je 144 miliónov dolárov a zahŕňa aj výcvik pilotov, pozemného personálu a logistickú podporu. Dodávky sa začnú v roku 2024 a potrvajú do roku 2030 tempom štyri až šesť strojov každý rok. Prvých šesť poľských F-35 zostane v USA dovtedy, kým sa na nich nevycvičí prvých 24 pilotov a 90 členov pozemného personálu. Nové lietadlá nahradia 60 starších strojov MiG-29 a Su-22, ktoré Poľsko v súčasnosti používa popri 48 kusoch F-16. Pre F-35 modernizujú niekoľko základní a prvá poľská jednotka s týmito stíhačkami by mala byť operačná v roku 2026.



Čínske raketomety v emirátoch



Spojené arabské emiráty nedávno potvrdili, že dovezli z Číny samohybné raketomety SR5. Ich presný počet nezverejnili. Raketomet SR5 bežne nesie dva odpaľovacie kontajnery, každý s dvadsiatimi raketami kalibru 122 mm. Tie môžu byť riadené alebo neriadené a majú dosah 40 km. Namiesto nich môže niesť aj šesť rakiet kalibru 220 mm s dosahom 70 km. Opäť je k dispozícii riadená i neriadená verzia. Ďalší variant výzbroje sú dva kontajnery, každý s jednou raketou kalibru 610 mm a dosahom 300 km. Tie sú len v riadenej verzii s inertným alebo satelitným navádzaním. Raketomet SR5 možno použiť aj proti lodiam pri pobreží. V takom prípade nesie dva kontajnery, každý s jednou strelou C705 s plochou dráhou letu a dosahom 170 km. Tá má okrem inertného a satelitného navádzania k dispozícii aj laserové navádzanie.

Samohybný raketomet SR5 má päťčlennú obsluhu. Príprava na strelbu trvá päť minút a pohyb po strelbe je možný v priebehu minúty. Zásobovacie vozidlo nesie štyri kontajnery a opätovné nabitie trvá 10 minút. SR5 vstúpil do služby v roku 2013 a exportovali ho už do Alžírsku, Bahrajnu, Venezuely a Thajska.



Víťazi v ohrození

Májové 75. výročie víťazstva nad fašizmom si u nás najintenzívnejšie pripomenie päť stoviek žijúcich veteránov odboja.

Tento raz síce nebudú sláviť na verejných priestranstvách a s účasťou politikov či vojakov v čestných uniformách, no vo svojich domovoch – a vo svojich srdciach – oslavovať budú.

Usmievajme sa, prosím



Anna Bergerová v roku 1945 a v roku 2020

„Verím, že to, čo sa teraz deje, v nás zobudí všetko ľudské, na čo sme pomaly zabúdali. Ústretovosť, skromnosť, spolupatričnosť a chuť normálne ľudsky žiť. Tak, ako som to prežívala, keď sme sa s partizánskou skupinou Čapajev prebojovali cez frontovú líniu, a napriek tomu, že sme aj s mamou a sestrou našli našu dedinu vypálenú, mali sme nádej. O to viac sme vnímali, aký je život krásny,“ spomenula účastníčka SNP Anna Bergerová. Rodáčka z východoslovenskej Habury žije v bratislavskom byte sama. „Ani by ste neverili, akých mám dobrých susedov. Zazvoní pri dverách alebo zatelefonojú s otázkou: Teta Bergerová, ste v poriadku, nepotrebuje nič?“ spomenula s úsmevom. Ubehlo pritom len pár týždňov odvtedy, čo sa tešila z kytice kvetov, ktorú jej ešte stihol priniesť k 90. narodeninám vedúci oddelenia vojnových veteránov ministerstva obrany Richard Zimányi. „Teším sa, že mi volali aj z miestneho úradu, no zatiaľ mi s nákupmi a niektorými prácami v byte pomáha predovšetkým dcéra so zaťom,“ ocenila. Opätovne spomínala, ako ju u partizánov prideliť k doktorovi Jozefovi Dolinovi, ktorý ju ako nezaučenú ošetrovateľku posmeľoval tým, že krvácajúcim a zraneným nepomôže jej ľútosť, ale nasadenie a úsmev. Plakávala len potajomky. „Tento vírus porovnávajú s vojnou. Ja to tak nevidím. Aj keď viem, že ochorieť môže každý a zasiahnuť

tým, čo sa deje, budeme všetci. Vnímam to tak, že ten vírus je akoby zdvihnutý prst, aby sme sa nad sebou zamysleli. Áno, je to veľmi ťažké, veď sledujem správy,“ povedala pani Bergerová, ktorá predpokladá, že Deň víťazstva nad fašizmom oslávi doma na balkóne vo svojej rozkvitnutej minizáhradke, no zároveň aj na telefónnej linke so spolubojovníkmi zo Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov. „A keď už som na tom balkóne, vyzerám vždy smerom k neďalekej bytovke, kde býva môj dobrý priateľ a tiež odbojár doktor Baran. Ak ho na balkóne nevidím, hneď mu telefonujem, veď je starší, má už 94 rokov, tak na neho trošku dávam pozor,“ zasmiala sa pani Anna.

Slzy šťastia

„Ako vojak som sa na fronte nebál, o seba sa nebojím ani teraz. Ale obávam sa toho, že tá pliaga prejde celým svetom, že to bude trvať dlho a veľa ľudí zahynie. Viete, ja som veriaci človek, bývalý kalvínsky farár, takže v tom vidím aj vyššie znamenie. No verím, že nás ľudí to môže urobiť lepšími,“ vyznal sa pán Daniel Kotsánszky zo Svinice pri Košiciach, kde žije s manželkou a kde mu pomáha syn s rodinou. Keď sa v novembri 1944 dobrovoľne hlásil v rodných Michalovciach k postupujúcej Červenej armáde, mal krátko pred 16. narodeninami. Zobrali ho až v Užhorode, kde si pridal dva roky. „Viete, ja som prvý raz oslavoval už 11. marca, keď som bol prvýkrát ranený v Poľsku na Visle. Druhý raz slávim 27. apríla, keď ma pred Ostravou ranilo ťažko. Hoci som prišiel o nohu, zachránili mi život. No a nikdy nezabudnem, ako na izbu ošetrovne s desiatkami zranených



Daniel Kotsánszky v roku 1946 a v roku 2019

pacientov dobehol ruský dôstojník s výkrikom: Zvíťazili sme! Vtedy sme sa azda všetci rozplakali. Od šťastia. Možno bude slza aj tento rok. Najmä však budem držať palce zdravotníkom, policajtom, vojakom a všetkým nám, aby sme to zvládli – a znova vyhrali.“

Víťazná prechádzka

„Asi som svoju storočnicu oslavoval 17. januára príliš bujaro, pretože po narodeninách som dostal silný zápal pľúc, no už som sa z toho dostal,“ s radosťou nám oznámil pán Bernard Papánek. Korene má vo Vrádišti pri Skalici a pred holokaustom sa mu podarilo ujsť z Viedne cez Brno a Bratislavu do Palestíny, kde 19. októbra 1942 vstúpil do čs. vojska. Muž, ktorý bojoval popri Britoch v čs. jednotkách pri Tobruku a ktorého v bojoch pri Dunkerque 19. decembra 1944 takmer smrteľne zranili do brucha dve črepiny, žije u svojej rodiny v Šajdkových Humenciach na Záhorí. Sleduje azda tucet svetových televíznych staníc. „Keď je vojna, tak bojuje štát proti štátu. Ale teraz to je iné. Celý svet sa bráni tomu istému vírusu. Chcel som byť optimista aj ja, tak ako boli spočiatku Američania. Ale vidíte, bude to dlhý



Bernard Papánek v roku 1943 a v roku 2017

a tvrdý boj. Som veľmi smutný z toho, koľko každý deň pribúda úmrtí. Ale potešilo ma, keď mi zavolali z oddelenia vojnových veteránov a mohol som im povedať, že zatiaľ žijem,“ zažartoval do telefónu. A ako si pripomenie koniec vojny? „Iste si spomeniem na rodičov, starečka, tety aj sesternice, ktorí zahynuli v koncentračných táboroch. Aj na chlapcov, s ktorými som bojoval. No a keďže po chorobe už môžem trochu kráčať aspoň po dvore, verím, že porážku fašistov oslávim aj vychádzkou do lesa.“

Dobrovoľnícky sen

„Vyhrali sme v druhej svetovej vojne, dobre sa skončila aj tá studená, takže verím, že vyhráme aj v tej koronavírusovej,“ nezaprela svoj anglický zmysel pre humor pani Ailsa Domanová. Cez vojnu sa v Británii zoznámila s čs. dôstojníkom Alexandrom Domanom, ktorého odvelili bojovať na Duklu, kde bol ranený, no vzápätí sa zúčastnil na ústupových bojoch v SNP. „Väčšinu života som po vojne prežila vo Zvolene, ale teraz bývam v domove pre seniorov v Holíči, lebo neďaleko žije jeden z mojich dvoch synov. Dobré sa o nás starajú, ale fakt je tiež to, že niekedy si namiesto záhoráckych jedál pripravím radšej zeleninu, syr alebo omeletu.“ Mrzí ju, že už rok nemôže šoférovať, ale teraz by to aj tak nešlo. „Snívam o tom, že keby som nemala tých 39 rokov, ale bola o čosi mladšia, okamžite by som sa prihlásila k dobrovoľníkom,“ opäť sa zasmiala s tým, že tých 39 je vlastne 93. Rovnaké číslce, ale lepšie sa to počúva. Pani Ailsa, cez vojnu študentka, pracovala pri ošetrovaní britských vojakov ako dobrovoľná sestra Červeného kríža. V juhoanglickom Chalkwelli tiež šoférovala sanitku. A ako si pripomenie koniec vojny?

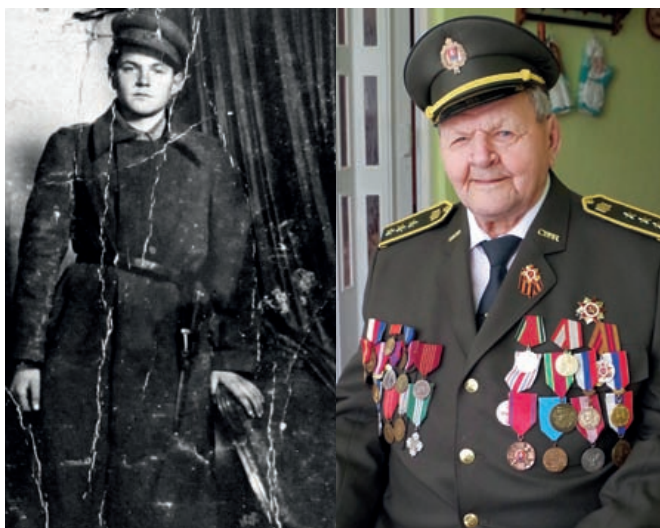


Ailsa Domanová v roku 1944 a v roku 2019

„Tradične si zapálím sviečku a budem si pozerať albumy svojich drahých veteránov. Tých z Británie, ako aj tých, s ktorými som sa spoznala na Slovensku a z ktorých už takmer nikto nežije. Budem spomínať na mamu, ktorá bola dobrovoľná šoférka v pozemných silách, na brata letca, ktorého zranili v Egypte, na najstaršiu sestru, ktorá bola počas vojny tiež armádnou šoférkou, a aj na tú tretiu, čo slúžila v letectve ako stenografka. Pravdaže, aj na otca – ten pracoval na ministerstve vojnového letectva. No predovšetkým na manžela Alexandra. A za všetkých bojovníkov budem držať palce každému dobrovoľníkovi aj profesionálovi, aby nám všetkým pomohli vyhrať túto vojnu.“

Držte sa!

Keď sa pán Ladislav Sládek dozvedel, že by ho mohli deportovať zo vtedy Maďarskom obsadených Nových Zámkov na práce do Nemecka, ušiel z domu v ústrety frontu. Až do Rumunska. „Mal som ledva sedemnášť, no zobrali ma ako tlmočníka, spojku aj prieskumníka,“ spomenul si na jeseň 1944, keď vyfasoval svoju riadnu uniformu. Potom cez Segedín a Budapešť postupoval s jednotkou Červenej armády až do Komárna a Nových Zámkov. „Na Deň víťazstva nad fašizmom by som isto dostal zopár pozvánok na rôzne oslavy a išiel by som rád. Tentoraz



Ladislav Sládek v roku 1944 a v roku 2018

však budeme s manželkou Ruženkou doma. Ona navarí a ja to spolu s ňou zjem,“ zasmial sa 92-ročný pán Sládek, plukovník v. v. Sláviť bude aj pri pozeraní vojnových filmov. „O to viac držím palce našim vojakom. Keď je pre nás seniorov rozkaz byť doma, tak budeme doma. Vydržme! A vy tam vonku sa držte! Na vojakov som bol vždy hrdý. A som aj teraz.“

Text: Pavol Vitko
Foto: autor a archív



Ženisti na hranici

Noc bola relatívne pokojná, len niektorí ľudia čakajúci na autobusový zvoz do karanténnych centier boli trochu nervózni, takže s nimi bolo treba viac komunikovať,“ povedal 7. apríla ráno po štvrtej dvanásťhodinovej službe na hraničnom priechode Petržalka – Berg rotmajster Martin Mužík zo ženijného práporu Sereď. Skúsený poddůstojník, ktorý oblieka vojenskú uniformu už 27 rokov a slúžil aj v misii UNMEE v africkej Eritrei, asistoval spolu s kolegami z útvaru príslušníkom Policajného zboru SR pri kontrole osôb prichádzajúcich z rakúskej strany hranice. Krátko pred Veľkou nocou ženisti slúžili tiež na ďalších hraničných priechodoch. S vojakmi z posádky Nitra sa striedali pri plnení úloh v prospech Nemocnice Staré Mesto v Bratislave.

Text a foto: Pavol Vitko



Logisti zasahujú

Medzi prvé útvary zapojené do opatrení v súvislosti s Covid-19 patrí hlohovský prápor logistiky trenčianskej brigády bojového zabezpečenia. Mal pripravené nákladné automobily, osobné automobily, sanitky i manipulačné prostriedky. Okrem toho pripravil prostriedky na zabezpečenie poľných služieb v Centre výcviku Lešť. Išlo najmä o sociálne zariadenia, kontajnerové kuchyne, poľnú pekáreň, chladiarenské kontajnery, technologické kontajnery, elektrocentrály. Prápor zabezpečil vyloženie a prevoz zdravotníckeho materiálu v priestoroch bratislavského letiska i postavenie stanu k Univerzitnej nemocnici Bratislava aj na hraničných priechodoch. V Bratislave pristavil prívies na pitnú vodu pre ľudí bez domova a do Trnavy priviezol stomatologický kontajner pre fakultnú nemocnicu.

Text: Jozef Žiak
Foto: Ivan Kelement

- Profesionálni vojaci v mestách a obciach na celom Slovensku počas veľkonočných sviatkov asistovali príslušníkom Policajného zboru SR pri kontrole dodržiavania prijatých opatrení na zabránenie šíreniu ochorenia Covid-19. Na plnenie asistenčných úloh a počas dohliadania na dodržiavanie verejného poriadku na základe požiadaviek policajného zboru bolo do zmiešaných hliadok od 8. do 13. apríla 2020 vyčlenených 714 príslušníkov Ozbrojených síl SR. Vojaci boli pri plnení týchto úloh rozdelení do dvoch 12-hodinových zmien. Príslušníci OS SR plnili asistenčné úlohy aj na hraničných priechodoch, v miestach karanténnych centier, pri nemocniciach a pomáhali tiež s prepravou zdravotníckeho materiálu.

- Viac ako 40 profesionálnych vojakov na Letisku M. R. Štefánika v Bratislave vyložilo z lietadla vyše 20 ton zdravotníckych ochranných pomôcok z Číny. V rámci operácie Kuriér zabezpečili tiež prevoz tohto materiálu do centrálnych skladov štátnych hmotných rezerv. Na letisku ich navštívil aj minister obrany Jaroslav Naď, ktorý povedal: „Dodnes sme v rámci operácie Kuriér najazdili viac ako 300 000 km, pričom sme rozviezli viac ako 1 500 ton materiálu vrátane viac ako 100 ton zdravotníckeho materiálu.“ Jaroslav Naď spolu s predsedom Výboru NR SR pre obranu a bezpečnosť Jurajom Krúpom a náčelníkom Generálneho štábu OS SR gen. Danielom Zmekom navštívili profesionálnych vojakov aj na hraničných priechodoch Jarovce, kde plnia v zmiešaných hliadkach asistenčné úlohy v prospech Policajného zboru SR.

- Príslušníci taktického krídla Sliač a dopravného krídla Kuchyňa zabezpečovali repatriáciu slovenských občanov z Veľkej Británie. Príslušníci dopravného krídla prepravili z letiska Aberdeen na letisko Sliač slovenských študentov, ktorí požiadali o návrat do vlasti, a našich vojakov, ktorí tam uviazli počas dovolenky. Príslušníci taktického krídla Sliač zabezpečili potom prevoz do karantény v Centre výcviku Lešť.

- Ozbrojené sily SR prepožičali Fakultnej nemocnici Trnava časť poľnej nemocnice, ktorá je súčasťou Ústrednej vojenskej nemocnice SNP – fakultnej nemocnice v Ružomberku. Ide o novú, kompletne vybavenú zubnú ambulanciu, ktorá bude od pondelka 6. apríla slúžiť občanom. Na miesto dodania prišiel aj minister obrany SR Jaroslav Naď. Prevoz časti poľnej nemocnice zabezpečovali profesionálni vojaci z práporu logistiky Hlohovec.

- Minister obrany Jaroslav Naď navštívil 7. apríla chemikov z práporu RCHBO v Rožňave a tiež z Centra výcviku Lešť. Spolu s náčelníkom Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generálom Danielom Zmekom sa zaujímali o ich aktuálne potreby aj o to, ako môže rezort obrany prispieť k uľahčeniu a zefektívneniu ich každodennej práce. Profesionálnym vojakom sa poďakovali za zodpovedné plnenie úloh a odhodlanie, s akým pristupujú k súčasnej situácii s pandémiou.

- V súvislosti so šírením ochorenia Covid-19 a realizáciou preventívnych opatrení na ochranu príslušníkov OS SR od 16. marca prešlo na šitie rúšok vlastnými prostriedkami aj Stredisko vystrojovania generálov a reprezentačných zložiek OS SR a MO SR, ako aj pracoviská v Zásobovacej základni I. Nemšová, Zásobovacej základni II. Martin a Zásobovacej základni III.

Chemici varia dezinfekciu

Chemici z Národného centra EOD a RCHBO Nováky v prevádzke Zemianske Kostolany pripravili viac ako 1 000 litrov dezinfekčného roztoku.

Do výroby sa pod vedením vedúceho referenta stacionárneho identifikačného laboratória Milana Tkáča zapojilo dvanaásť príslušníkov NC EOD a RCHBO. Dezinfekčný roztok bol pripravený v súlade s odporúčanou receptúrou Svetovej zdravotníckej organizácie WHO. Roztok obsahuje 80 percent etanolu, ktorý dezinfikuje, približne 1,5 percenta glycerolu, ten ochraňuje pokožku, 0,1 percenta peroxidu vodíka, ktorý likviduje spóry, a zostatok tvorí voda. Tá pomáha alkoholu pri likvidácii vírusu. Dezinfekčný roztok by mali prednostne používať tí príslušníci ozbrojených síl, ktorí pri svojej práci nemajú prístup k vode

a mydla, prípadne potrebujú dezinfikovať nejaký drobný nástroj. Distribúcia dezinfekčného roztoku pre jednotlivé útvary a zariadenia Ozbrojených síl SR sa začala 26. marca.

Ďalšia výroba roztoku podľa veliteľa Národného centra EOD a RCHBO Nováky podplukovníka Františka Mihaloviča závisí od dodávok vstupných surovín. „Sme schopní pokračovať vo výrobe dezinfekčného roztoku pre potreby ozbrojených síl. Taktiež sme pripravení poskytnúť v prípade vyžiadania krízového štábu ministerstva obrany personál a techniku potrebnú na podporu riešenia núdzového zásobovania obyvateľstva potravinami, pohonnými hmotami a ďalším materiálom. Okrem toho vieme v obmedzenej miere poskytnúť aj sily a prostriedky potrebné na dezinfekciu povrchov. náš zdravotnícky personál je pripravený pomáhať všade tam, kde to bude podľa rozhodnutia krízového štábu najviac potrebné.“



Text: Jozef Žiak

Foto: NC EOD a RCHBO

Taktické krídlo Sliač

História vojenského letectva je trvalo spojená s mestom Sliač, respektíve s osadou Hájniky, keď v blízkosti usadlosti Tri Duby vzniklo letisko. Na ňom bola od 1. septembra 1937 dislokovaná letecká posádka Čs. armády.

Po vzniku Armády SR 1. januára 1993 na letisku Sliač vznikla letecká základňa, v ktorej bol umiestnený 1. stíhací letecký pluk vzdušných síl. Po reorganizácii 1. leteckej základne Sliač od 1. januára 2006 sa stala súčasťou plnenia úloh NATINADS (NATO Integrated Air Defence System). Neskôr 1. júla 2009 sa s cieľom optimalizovať využitie síl a prostriedkov ďalšou reorganizáciou vytvorilo zmiešané krídlo (zk) Sliač, čím došlo k zlúčeniu leteckého a technického krídla a vytvoreniu bojovej a výcvikovej letky. Od 1. septembra 2015 sa zmiešané krídlo Sliač premenovalo na taktické krídlo (tk) Sliač.

Taktické krídlo Sliač je historicky prepojené s letiskom Tri Duby, ktoré zohralo významnú úlohu v období SNP. V tom čase sa stalo vzdušným mostom medzi povstalcami a spojencami, odtiaľ v októbri 1944 operoval 1. čs. samostatný stíhací letecký pluk v ZSSR, ktorý sa stal súčasťou 1. čs. armády na Slovensku.

V roku 2002 1. leteckej základni Sliač prezident SR zapožičal čestný názov Letecká základňa generálmajora Otta Smika po jednom z najúspešnejších československých stíhačov druhej svetovej vojny generálmajorovi Ottovi Smikovi, ktorý bol počas vojny veliteľom 127. britskej stíhacej perute. Taktické krídlo Sliač je po-

kračovateľom historického odkazu generálmajora Otta Smika. Aj po zmene názvu prezident SR zapožičal taktickému krídlu Sliač čestný názov Taktické krídlo generálmajora Otta Smika.

Prezident SR v roku 2018 zapožičal tk Sliač bojovú zástavu za dosiahnuté výborné výsledky v zabezpečení nedotknuteľnosti vzdušného priestoru Slovenskej republiky a NATO kompatibilne s inými členskými štátmi Aliancie, za vysokú odbornú a profesionálnu úroveň výcviku leteckého, technického a zabezpečovacieho personálu, ako aj za kvalitné zabezpečenie cvičení krajín NATO v rámci podpory hostiteľskej krajiny. Zároveň aj za vzorné reprezentovanie OS SR doma aj v zahraničí a za aktívnu spoluprácu s orgánmi štátnej správy a miestnej samosprávy.



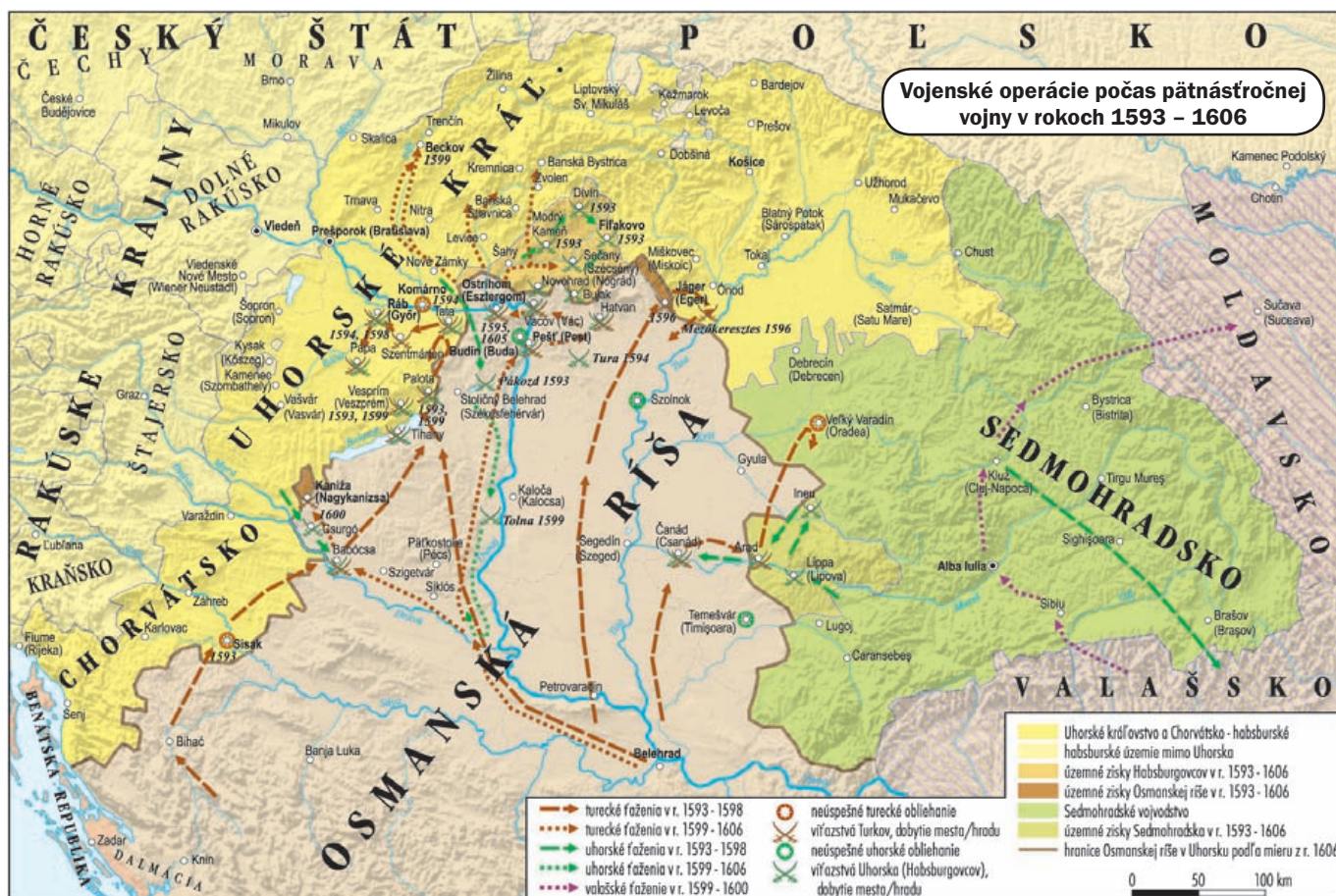
Popis znaku:

V kruhovom modrom štíte s čiernou bordúrou vyrastajú zo spodného okraja tri strieborné duby predstavujúce letisko Tri Duby, prevýšené vznášajúcim sa orlom v zlatej zbroji. Medzi dvoma sústredenými kružnicami je text v striebornej farbe. V hornej časti je umiestnený názov vojenského útvaru TAKTICKÉ KRÍDLO a v spodnej časti je uvedené miesto jeho dislokácie SLIAČ - LETISKO TRI DUBY.

Text: Dr. Imrich Purdek, PhD.

Vojenský historický ústav

Pätnásťročná vojna



Bitka pri Plášťovciach roku 1552 upevnila výdobytky Osmanov, ktorí si na dolnom Poiplí vzápätí zriadili Sečiansky sandžak. Do popredia s plnou nástojčivosťou vystúpil problém banských miest, kam predovšetkým smerovali výpady Osmanov.

Už roku 1554 sa sečiansky beg Hamza, využívajúc neprítomnosť fiľakovského hradného kapitána Františka Bebeka, vďaka tureckému zajatcovi, ktorý pracoval na hrade a tajne informoval obliehateľov, zmocnil hornej časti hradu. Osmanskí vojaci využili okienko na vyhadzovanie odpadkov, vyliezli po rebríku a prekvapili opitú posádku na horných poschodiach. Zaskočená časť uhorskej posádky, ktorá sa zdržiavala v dolnej časti, sa pokúšala Osmanov vytlačiť, ale úspech nedosiahli. Keď sa o tom Bebek dozvedel,

s pomocou hornouhorského hlavného kapitána Gabriela Peréniho a zvolenského kapitána Jána Balašu chcel zaútočiť na hrad. Velitelia sa však nezhodli na termíne a spôsobe útoku, a keď sa dozvedeli, že sa k Fiľakovu blížila osmanská vojská, stiahli sa k Hajnáčke.

Zbytočná panika

Až po ústupe uhorskí velitelia zistili, že podľahli zbytočnej panike, lebo prichádzajúce osmanské sily netvorili ani štvrtinu síl, akými disponovali oni. Osmani tak získali Fiľakovo i Šalgov (Salgótarján), odkiaľ mohli ovládať takmer celú Novohradskú stolicu a prenikať do oblasti banských miest.

Na jar 1562 Ján Balaša, ktorý sa stal medzičasom kapitánom banských miest, začal organizovať vojsko zo slovenských stolíc, z mestských posádok a vojsk banského kapitanátu. Chcel využiť neprítomnosť budínskeho pašu, ktorý tiahol do Potisia, a preraziť prstenec osmanských pevností ohrozujúcich banské mestá.

Za cieľ útoku si Balaša vybral Sečany (Szécsény). Pod jeho velením sa zhromaždilo okolo 12-tisíc mužov, z toho však ani

desatina nebola riadne vycvičená a vyzbrojená. Balaša obľahol Sečiansky hrad, ale narazil na neočakávaný odpor a nemal ani dostatok pušného prachu a diel. Obe strany zhánali posily, a tak sa začali preteky o čas. Balaša odlúčil jazdecko od pechoty a stiahol ho severne od Sečian, aby sa vyhol priamej delostreleckej paľbe z hradu. Osmanská jazda, ktorá vyrazila na pomoc obliehaným, však prekvapila uhorské jazdecko a prinútila ho zutekať.

Aj kresťanské vojsko z Jágra (Eger), ktoré dorazilo na bojisko súčasne s Osmanmi, bolo rozprášené. Balaša sa prebil k svojej pechote, ale dostal sa medzi dva ohne, lebo nepriatelia vyrazili spoza múrov hradu a zastaviť sa ich podarilo až po veľkých stratách. Na druhý deň, 5. apríla 1562, sa Balaša vydal späť na sever už bez jazdeckva. Delá a vozy mu však uviazli v močaristom teréne, a tak zastavil ústup. Osmanské oddiely medzitým zablokovali ústupové cesty a vytlačili uhorských bojovníkov na čistinku, kde väčšina z nich v boji zahynula.

Zranený Balaša sa s malou časťou vojska iba s ťažkosťami dostal do Zvolena. Balašu obvinili zo zbabelosti a uväznili, po



Súvéká rytina znázorňujúca dobývanie Komárna osmanským vojskom roku 1594

čas ho však omilostili. Z výpovedí svedkov vyplývalo, že tragédiu zapríčinil útek jazdectva. Skutočné dôvody porážky však tkveli v systéme vojenskej politiky dvora, v nedokonalom spôsobe vojenskej obrany, v rozdielnej kvalite výzbroje a vycvičenosti vojska a v ďalších faktoroch. Výrazný podiel na neúspechoch mala aj nespojitelnosť a náboženská roztrieštenosť uhorskej šľachty.

Mier bez účinku

Hoci roku 1568 bol v Edirne podpísaný medzi Osmanskou ríšou a cisárom Maximiliánom I. mier, pohraničné oblasti boli stále vystavené osmanským vpádom, pričom aj vojaci cisárskych posádok podnikali výpravy na okupované územia. Osmani pustošili najmä v Hontianskej, Tekovskej a Nitrianskej stolici, pričom mimoriadne citeľný úder vojenskej obrane zasadili dobytím Modrého Kameňa v júli 1575. Spojené sily troch pohraničných sandžakov za podpory budínskeho miestodržiteľa začali ostreľovať hrad, hoci používanie diel podľa mierovej zmluvy bolo zakázané.

Posádka Modrého Kameňa pod velením Petra Romháního sa udatne bránila, ale hradby boli čoskoro narušené. Z listu veliteľa hradu vyznieva zúfale úsilie získať podporu z okolitých stolíc: „Pomôžte! Povstaňte za vdovy a siroty... Hľa, pohania sú hotoví zomrieť vo svojej nevere. Prečo vy nepovstanete za pravú vieru...? Všetci ste prisahali, že pomôžete. Teraz dokážte svoje kresťanstvo.“

Uhorské vojsko sa zhromaždilo pri Zvolene a Viglaš a počtom prevyšovalo Osmanov, no jeho veliteľ sa nedokázal dohodnúť a nechali Modrý Kameň padnúť. Osmani vzápätí dobyli aj Divín a obsadili hrad Drieňov. Takto v čase príméria získali tri dôležité oporné body. Napriek formálne mierovému stavu už roku 1591 prepukla na osmanskou-uhorských hraniciach drobná vojna, ktorá bola predzvesťou vážnejších konfliktov.

Vojna zvaná pätnásťročná

Dňa 13. júna 1593 bosniansky paša Hasan na čele 22-tisícového vojska začal dobýjať Sisak v Chorvátsku, no po dvoch týždňoch

obliehania 22. júna dorazilo na pomoc obliehaným cisárske vojsko a porazilo Osmanov; paša Hasan v bitke padol. Tým sa fakticky začala tzv. pätnásťročná vojna, aj keď sultán Murad III. oficiálne vyhlásil vojnu cisárovi



V bojoch proti Osmanom za pätnásťročnej vojny sa ako vojvodca preslávil Mikuláš Pálfi (Pálffy, 1552 – 1600). Jeho ostatky sú uložené v Dóme sv. Martina v Bratislave.

Rudolfovi až začiatkom augusta 1593.

V tejto vojne sa vyznamenal najmä nový hlavný kapitán banskej oblasti Mikuláš Pálfi (Pálffy), ktorý sa zaradil medzi najschopnejších uhorských veliteľov 16. storočia. Vypracoval stratégiu, ktorá spočívala v postupnom získavaní hradov a opevnených bodov smerom na Budín. Spolu s cisárskym veliteľom Christophom Tieffenbachom dobyli Sobótku, Divín a Fiľakovo.

Najmä Fiľakovo sa potom stalo odrazovým mostíkom do ďalších vojenských akcií. Tieffenbach rozbil osmanský tábor neďaleko Sečian a otrasení Osmani prišli o najsilnejšie pevnosti v druhej zóne uhorskej obrany; boli nútení vzdať sa aj Modrého Kameňa, Bujaku, Hajnáčky, Drieňova a Holókő, stratili Sečany, Drégel a Palánku.

Na jar nasledujúceho roka hlavný kapitán Pálfi dobyl Novohrad a oslobodil značnú

časť Novohradskej, Boršodskej a Hevešskej stolice. Pomer strategického rozloženia sa začal meniť po tom, keď sa nepodarilo dobyť Ostrihom (Esztergom) a Osmani obsadili Ráb (Győr). Tento stav však netrval dlho a cisárske vojská dobyli Vyšehrad (Visehrad), Vacov (Vác) a obľahli Ostrihom.

Najmä dobytie Ostrihomu, silnej pevnosti zabezpečovanej z druhej strany Dunaja aj osmanskou posádkou v Parkane (dnes Štúrovo), bolo z hľadiska obrany hornouhorského územia veľmi dôležité, ale aj mimoriadne náročné. Osmani sa viackrát pokúsili pomôcť obklúčenej pevnosti, ale cisárske a žoldnierske vojská útoky odrazili a napokon obrancov prinútili kapitulovať.

Vrťavá vojnová šťastena

Séria úspechov cisárskych vojsk sa však zastavila. Už roku 1596 sa Osmani zmocnili Jágra a spojené uhorské a cisárske vojská utrpeli zdruvujúcu porážku vo štvordňovej bitke pri Mezőkeresztesi v Boršodskej stolici. Od tejto bitky sa veliteľia cisárskych vojsk začali vyhýbať priamym zrážkam v poli. Istým zadosťučinením bolo, keď Pálfi spolu s Adolfom Schwarzenbergom roku 1597 dobyli Tatu a čoskoro aj Ráb. Pri ich dobytí použili vojnovú lešť a v Uhorsku dovtedy nepoužívanú vojenskú techniku na vyhadzovanie hradných brán – petardu. Vysoká Porta v Istanbuli ponúkla uzavrieť mier, ale ani jedna z bojujúcich strán nebola ochotná ustúpiť zo svojich požiadaviek, a tak ničivá vojna pokračovala ďalej a neúprosne doliehala na miestne obyvateľstvo.

Za posledné roky pätnásťročnej vojny sa vyhrotili rozpory medzi cisárskymi (prevažne nemeckými) a uhorskými veliteľmi. Uhorsko a Sedmohradsko boli vystavené tvrdým protireformačným opatreniam cisárskeho dvora. Situáciu skomplikovalo aj protihabsburské povstanie Štefana Bočkaja v rokoch 1604 – 1606. To všetko využili Osmani a roku 1605 sa opätovne zmocnili Ostrihomu. Pätnásťročná vojna sa oficiálne skončila Žitavským mierom, uzavretým 11. septembra 1606.

Text: doc. PhDr. Vladimír Segeš, PhD.

Vojenský historický ústav



Novozámocká pevnosť na kolorovanej rytine z roku 1595

Sanitár v núdzi



Na základe prijatých opatrení Ústredného krízového štábu SR z 24. marca Úrad hlavného lekára OS SR pripravil učebné osnovy na kurz Sanitár počas núdzového stavu.



Veliaci poddôstojník a hlavný zdravotník Ozbrojených síl SR štábný nadrotmajster Viliam Machara pripomenul, že kurz je určený pre príslušníkov ozbrojených síl nezdravotníckych odborností: „Absolventi sú pripravení vykonávať sanitárske činnosti v rámci starostlivosti o pacientov s vysoko virulentnou nákazou, najmä s ochorením Covid-19. Cieľom kurzu je odborné pripraviť vojakov nezdravotníckych odborností na pôsobenie počas trvania núdzového stavu vo vysoko virulentnom prostredí v zdravotníckych alebo sociálnych zariadeniach ako doplnenie alebo náhrada zdravotníckych pracovníkov v zdravotníckom povolaní sanitár.“

Kurz v trvaní štyroch pracovných dní (40 učebných hodín) organizuje Úrad hlavného lekára Ozbrojených síl SR Ružomberok. Jeho absolventi však nezískajú odbornú spôsobilosť na výkon odborných pracovných činností v zdravotníckom povolaní sanitár. Môžu dopĺňať alebo nahrádzať zdravotníckych pracovníkov v zdravotníckom povolaní sanitár len počas trvania núdzového stavu výhradne so súhlasom Ústredného krízového štábu SR.

Kurz pre čakateľov

Prvý kurz, ktorý bol určený pre čakateľov prípravnej štátnej služby, sa uskutočnil od 30. marca do 2. apríla v priestoroch Základnej výcviku a mobilizačného doplňovania (ZaVaMD) Martin pod vedením inštruktorov z oddelenia výcviku, vzdelávania a špecializačnej prípravy Úradu hlavného lekára Liptovský Mikuláš. Rotmajster Jozef Filický, nadrotmajsterka Rastislava Debnárová, čatárka Mílada Andraščíková, zamestnankyňa Jaroslava Hrabovská a zdravotnícka asistentka Soňa Devečková zabezpečili praktický nácvik jednotlivých zručností sanitárov. Rotmajster Filický konštatoval, že do kurzu dobrovoľne nastúpilo 47 čakateľov prípravnej štátnej služby, z ktorých 45 kurz aj úspešne ukončilo.

Podľa neho sa frekventanti oboznámili so základnými poznatkami o ochorení Covid-19, s činnosťou sanitára v hygienickom triediacom filtri, pri prijíme, preklade a prepustení pacienta aj s metodikou činností v súvislosti s hospitalizáciou pacienta s Covid-19. Ďalej sa oboznámili so základnými osobnými ochrannými pomôckami a so zásadami dekontaminácie, dezinfekcie a sterilizácie pomôcok, nástrojov a nemocničného prostredia. Frekventanti tiež zvládli problematiku starostlivosti o hygienu pacienta, úpravy lôžok, výživu a vyprázdňovania pacienta na lôžku a mimo neho, starostlivosti o materiálne a prístrojové vybavenie ošetrovacej jednotky. Prakticky si na resuscitačnej figuríne precvičili zásady poskytovania prvej pomoci pri stavoch súvisiacich s ochorením Covid-19.

Školenie pokračuje

„Kurz prebehol bez väčších problémov aj vďaka tomu, že frekventanti sa prihlásili dobrovoľne a preukázali dostatočnú vôľu, chuť a odhodlanie podstúpiť štyri dni intenzívneho a náročného výcviku. Sami sa vyjadrili, že nemajú zásadný problém s preberaným učivom, len že je toho veľmi veľa za krátky čas. Mimoriadna situácia si však vyžaduje mimoriadne úsilie a odhodlanie, čoho dôkazom bolo preverenie nadobudnutých vedomostí formou testu, ktorý všetci frekventanti napísali veľmi dobre. Napokon im osvedčenie o ukončení kurzu odovzdal riaditeľ – hlavný lekár OS SR brigádny generál MUDr. Vladimír Lengvarský,“ hodnotil priebeh kurzu rotmajster Jozef Filický.

Po skončení prvého kurzu vojenski zdravotníci v Martine školili na kurze Sanitár počas núdzového stavu vojakov nezdravotníckeho zamerania z útvarov a zariadení ozbrojených síl, spolu 147 vojakov.

Text: Jozef Žiak

Foto: rtm. Jozef Filický, rtn. Andrea Ševčovičová

Odvážni muži na šijacích strojoch



Už prvý deň, keď bol identifikovaný prvý prípad nákazy ochorením Covid-19 na území Slovenskej republiky, bolo jasné, že hygienické rúška budú základom protiepidemiologických opatrení. Vďaka nápadom profesionálnych vojakov z práporu logistiky Hlohovec sa urýchlene realizoval plán na šitie rúšok nielen pre príslušníkov útvaru, ale aj pre ich rodinných príslušníkov. Postupne sa vyformoval dobrovoľný fond na zbierku materiálu a vytvorili sa pracovné zmeny z radov vojakov, ktorí mali skúsenosti s prácou na šijacom stroji. Výroba rúšok sa vďaka narastajúcim

skúsenostiam zrýchlila, a tak je možné poskytovať túto drobnú pomoc aj za hranice práporu. Desiatnička Jana Kubaliaková 14. apríla odovzdala 80 rúšok pre personál a klientov zariadenia pre seniorov Harmónia v Hlohovci. Dar prevzala riaditeľka zariadenia Mária Točíková netradične – cez plot objektu. Veliteľ práporu podplukovník Richard Beniák poďakoval všetkým, ktorí sa na projekte podieľajú formou dobrovoľnej zbierky na materiál, organizáciu, a na nie poslednom mieste tým, ktorí poskytli svoje šijacie stroje.

Text a foto: rtn. Miloš Csery

Hygiena, dezinfekcia a zodpovednosť

V novembri 2018 rotná Katarína Gašparíková prevzala od náčelníka generálneho štábu generála Daniela Zmeka Čestný odznak Ozbroyených síl SR 2. stupňa za záchranu ľudského života. Vedúca staršia zdravotníčka veliteľstva trenčianskej brigády bojového zabezpečenia počas cvičenia Slovenský štít 2018 pomáhala po nehode americkým vojakom. Dostala aj medailu za kvalitné plnenie úloh v operácii Resolute Support v Afganistane. „Súčasná preveruje vojenských zdravotníkov na všetkých stupňoch velenia. Umožňuje nám dokázať, že vojenské zdravotníctvo má svoje opodstatnenie a nezastupiteľné miesto v ozbrojených silách,“ hovorí.

Jednou z prvých úloh, ktoré musela s kolegami riešiť po vypuknutí respiračnej infekcie, bola edukácia profesionálnych vojakov. „Zahŕňalo to poskytnutie dostatočných informácií o charakteristike ochorenia, spôsobe, akým sa infekcia prenáša, a základné pravidlá, ako sa chrániť, čomu sa vyhýbať, ako zabrániť prenosu a ako

ochrániť rodinných príslušníkov. Dôraz sme kladli na základné veci: správnu techniku umývania rúk, používanie dezinfekčných prostriedkov a účinnú dezinfekciu predmetov, s ktorými vojaci prichádzajú do styku, i na nosenie rúšok. Vojakov sme poučili, že pri prejavoch zhoršenia zdravotného stavu v domácom prostredí majú kontaktovať staršieho zdravotníka. Ten vďaka informáciám o príslušníkoch svojho útvaru môže prispieť k zamedzeniu možného prenosu ochorenia.“

Rotná Gašparíková s ďalšími zdravotníkmi trenčianskej brigády pomáhala zabezpečiť dodržiavanie základných preventívnych opatrení v ďalších útvaroch zväzku v Hlohovci, Martine, Topoľčanoch i v Prešove. Každé ráno pri príchode vojakov do zamestnania kontrolovali ich zdravotný stav. Dôraz kladli aj na nosenie ochranných rúšok. Súčasťou preventívnych opatrení sú aj zvýšené nároky na dezinfekciu priestorov. „Naším cieľom bolo naučiť vojakov, aby bez rozdielu na hodnosť a funkciu prevzali



zodpovednosť za priestory, kde sa zdržiavajú, a dezinfikovali ich s dôrazom na počítače, telefóny, pracovné stoly, kľučky na dverách, vypínače. Ale aj to, ako po použití správne a bezpečne likvidovať ochranné pomôcky, overaly, rukavice, respirátory. Zdravotnícke posádky v zložení vodič a zdravotník majú pohotovosť pre prípad potreby nasadenia. Spolupracujú pri prevoze odobratých vzoriek a postupne sa školia aj na vykonávanie odoberov,“ dopĺňa rotná Gašparíková.

Text: Jozef Žiak
Foto: archív K. G.

SLOVO PODDÔSTOJNÍKA

Vážené kolegyne, kolegovia, už viac než mesiac aktívne pomáhame zmierňovať vplyv pandémie Covid-19 na spoločnosť. V uplynulých týždňoch som privítal možnosť stretnúť sa s vami vo vojenských zariadeniach a pri výkone asistenčných úloh v teréne. Denne takmer osemsto z vás plní zadania na hraničných priechodoch, hliadkuje v nemocniciach, karanténnych miestach, zabezpečuje prevozy tovaru a osôb a podieľa sa na úlohách prebiehajúcich operácií. Vojaci nasadení v zahraničných operáciách naďalej zodpovedne plnia úlohy už s ideou avizovaného predĺženého odlúčenia od rodín. O kvalite a dôležitosti vašej práce pre spoločnosť svedčia slová uznania od náčelníka generálneho štábu, ministra obrany i ďalších oficiálnych predstaviteľov. Tieto vyjadrenia by nás mali naplňovať hrdosťou na príslušnosť k ozbrojeným silám našej vlasti. Nesmieme však podľahnúť pocitu spokojnosti. S touto emóciou totiž prichádza stav falošnej sebadôvery. Verejnosť k nám vzhliada a dožaduje sa pomoci. Pamätajme na to, že aj my sme ľudia, nie stroje. Máme svoje limity, a ak sa priblížime k ich hranici, prídu chyby. Áno, aj my už máme prvých nakazených. Neznamená to,

že naša akcieschopnosť sa znížila. Občas sme terčom vtipov, akí sme zelení, nalinakovaní, strohí. No práve tento poriadok v striktných a jasných vojenských štruktúrach sa teraz, v čase ohrozenia, naplno prejavil. S obdivom sa o ňom vyjadrujú členovia ústredného i permanentného krízového štábu aj vedenia samospráv. Úroveň disciplíny a profesionality je dôkazom, že primerané využitie profesijných vlastností s aplikáciou odporúčaných hygienických opatrení sú najúčinnější zbraň proti koronavírusu. Zostaťme ostražití a dôslední pri plnení úloh. Urobme všetko pre to, aby sme zostali zdraví a akcieschopní. Ozbrojené sily potrebujú každého jedného z nás.

Ďakujem vám za doterajšiu prácu. Do ďalších dní a týždňov nám prajem len to najlepšie!



štábný nadrotmajster Marcel Kaniak
hlavný poddôstojník OS SR



Rehabilitácie, kúpele a dovolenky

V nadväznosti na aktuálnu situáciu šírenia ochorenia Covid-19 vedenie spoločnosti HOREZZA, a. s., rozhodlo na základe vyhlásenej mimoriadnej situácie a z dôvodu ochrany zdravia svojich klientov a zamestnancov spoločnosti o dočasnom zatvorení všetkých svojich prevádzok. Spoločnosť HOREZZA, a. s., ako aj Kúpeľno-liečebný ústav Ministerstva vnútra Slovenskej republiky Družba zároveň v súčasnosti poskytujú občanom Slovenskej republiky, ktorí sa vrátili zo zahraničia na územie Slovenskej republiky, nariadenú karanténu (izoláciu).

Na základe predbežných rokovaní s HOREZZA, a. s., a Kúpeľno-liečebným ústavom Ministerstva vnútra Slovenskej republiky Družba sa Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia bude usilovať kúpeľnú starostlivosť poskytnúť všetkým, ktorí si kúpeľný pobyt nemohli dočerpáť, resp. naň nastúpiť, v náhradných termínoch, a to s prihliadnutím na kapacitné možnosti jednotlivých prevádzok.

Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia sa bude snažiť poskytnúť preventívnu rehabilitáciu profesionálnym vojakom v náhradných termínoch.

Záujemcovia o rekreačné pobyty v Slovenskej republike aj v zahraničí môžu svoje žiadosti aj naďalej zasielať Vojenskému úradu sociálneho zabezpečenia. Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia bude možnosti a termíny poskytnutia jednotlivých rekreačných pobytov podľa aktuálneho vývoja situácie neprestajne prehodnocovať a záujemcov o rekreačné pobyty bližšie informovať o pridelení rekreačných pobytov.

VÚSZ aktuálnu situáciu stále sleduje a podľa ďalšieho vývoja bude prehodnocovať aj možnosti poskytnutia kúpeľnej starostlivosti v náhradných termínoch a jednotlivých žiadateľov informovať.

por. JUDr. Michaela Šimonová
vedúca oddelenia ostatných činností
Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia

Pohľad odborárov na boj proti vírusu

Celá naša spoločnosť v súčasnosti zápasí s koronavírusom. Je to situácia, ktorú sme nikdy nezažili, situácia, ktorá sa však dotýka každého z nás. Na nové podmienky reaguje vo svojej činnosti aj Slovenský odborový zväz zamestnancov obrany (SOZ ZO). Uvítali sme rýchlu reakciu Ministerstva obrany Slovenskej republiky, ktoré vydaním nariadenia ministra obrany SR s opatreniami na prevenciu a zabránenie šíreniu ochorenia Covid-19 vytvorilo podmienky na bezpečnú prácu zamestnancov rezortu obrany a zamedzenie šírenia tohto ochorenia.

Odborový zväz má záujem byť nápomocný pri plnení týchto opatrení, preto sa hneď od začiatku usiluje zabezpečiť informovanosť základných organizácií o jednotlivých krokoch s tým, že upozorňuje na konkrétne nedostatky alebo nepresné interpretácie, ktoré sa vyskytujú v niektorých útvaroch a zariadeniach. Poskytuje tiež právnu pomoc v súlade so Zákonníkom práce (v prípade akýchkoľvek otázok mailujte: obranaoz@gmail.com). Informujeme aj o zmenách týkajúcich sa zamestnancov, ktoré prinášajú nové vládne nariadenia a zmeny v zákonoch prijatých v NR SR.

Samozrejme, zo zreteľa nespúšťame jednu z našich hlavných úloh, a to zabez-

pečenie ochrany zdravia zamestnancov. Či sa to týka tých, ktorí vykonávajú prácu v prvom kontakte (napr. zdravotnícki pracovníci, dozorná a strážna služba), alebo tých, ktorí zabezpečujú úlohy každodenného života.

Za významný krok v našej činnosti považujeme stretnutie predsedníčky a členov predsedníctva výkonného výboru

SOZ ZO 7. apríla s novovymenovaným ministrom obrany SR Jaroslavom Naďom, na ktorom sme prerokovali aktuálnu situáciu v rezorte, otázky ďalšieho postupu a vzájomnej spolupráce.

Mgr. Katarína Krajčová
predsedníčka Slovenského odborového zväzu zamestnancov obrany

ZRIADILI SME PODPORNÉ TÍMY PRE POMOC RODINÁM NAŠICH VOJAKOV

Poskytujeme základnú pomoc najbližším rodinným príslušníkom našich vojakov. Zabezpečíme nákup či dopravu potravín, liekov, pomoc s mobilitou, podporu pri zabezpečení dennodenných potrieb.

KONTAKTUJTE NÁS

BA – 0903 824 380
TN – 0904 739 352
ZA – 0914 369 518
ZV – 0914 370 366
PO – 0914 369 470

dobrý deň. chcem sa poďakovať OSSR za prejavenie podpory rodinám príslušníkov, ktorí sú momentálne nasadení v MKM. dnes kontaktovali mojih rodičov, či niečo nepotrebujú.. sú to starší ľudia a ja veľmi oceňujem, že sa staráte, keď ja nemôžem. výborná myšlienka a veľmi pekné gesto. Ďakujem 😊

Rezort obrany má nové vedenie

Novým ministrom obrany SR sa 21. marca stal Jaroslav Nad'. Na jeho návrh vymenovala vláda do funkcie generálneho tajomníka služobného úradu ministerstva obrany Petra Kozáka. Štátnym tajomníkom ministerstva je Marian Majer.

Jaroslav Nad', minister obrany SR



Dátum narodenia:
21. marec 1981

Pracovné skúsenosti:
Slovenská spoločnosť pre zahraničnú politiku SFPA
2002 – 2004 • vedúci pobočky v Banskej Bystrici, mladší

výskumník pre obranu a bezpečnosť
Ministerstvo obrany Slovenskej republiky
2004 – 2005 • odborný pracovník pre otázky NATO a EÚ, oddelenie multilaterálnych vzťahov
2006 – 2008 • vedúci oddelenia multilaterálnych vzťahov (NATO, EÚ, OSN), zástupca riaditeľa odboru medzinárodných vzťahov
2008 – 2010 • riaditeľ, kancelária štátneho tajomníka, poradca štátneho tajomníka pre obrannú politiku a medzinárodnú bezpečnosť
2010 – 2011 • generálny riaditeľ sekcie obrannej

politiky, medzinárodných vzťahov a legislatívy
2012 – 2013 • diplomat, vedúci sekcie obrany, SD SR pri NATO a SZ SR pri EÚ
Globsec (mimovládna organizácia)
2014 – 2015 • zástupca riaditeľa, expert na problematiku obrany a medzinárodnej bezpečnosti
Slovenský inštitút pre bezpečnostnú politiku (mimovládna organizácia)
2016 – 2018 • riaditeľ, expert na problematiku obrany a medzinárodnej bezpečnosti
Obyčajní ľudia a nezávislé osobnosti (OĽANO)
2018 – 2020 • expert na obranu a bezpečnosť
Národná rada Slovenskej republiky
20. marec 2020 – súčasnosť • poslanec
Ministerstvo obrany Slovenskej republiky
21. marec 2020 – súčasnosť • minister

Vzdelanie:
- 2. stupeň vysokoškolského vzdelania,

Mgr. politológie, UMB, Banská Bystrica (2004)
- Rigorózna skúška (PhDr.) z medzinárodných vzťahov a bezpečnosti, UMB, B. Bystrica (2005)
- Program on Advanced Security Studies, George C. Marshall Center, Garmisch, Nemecko (2005)
- NATO kurz pre vysokých úradníkov, Škola NATO, Oberammergau, Nemecko (2006)
- Kurz Vyšší manažment v štátnej správe (2006)
- U.S. – European Security Course, program MZV USA (2007)
- European Security and Defence College, Belgicko (2008 – 2009)
- 3. stupeň vysokoškolského vzdelania, PhD. z národnej a medzinárodnej bezpečnosti, Akadémia ozbrojených síl Milana Rastislava Štefánika, Liptovský Mikuláš (2018)

Jazykové vedomosti:
anglický a nemecký jazyk

Marian Majer, štátny tajomník Ministerstva obrany SR



Dátum narodenia:
21. marec 1980

Pracovné skúsenosti:
Denník SME
2002 – 2004 • redaktor oddelenia zahraničia
Inštitút bezpečnostnej

a obrannej politiky Ministerstva obrany SR
2004 – 2005 • hlavný štátny radca – výskumný pracovník
Ministerstvo obrany SR
2006 – 2010 • generálny štátny radca, sekcia obrannej politiky, medzinárodných vzťahov a legislatívy

2010 – 2011 • generálny riaditeľ, sekcia kontroly – inšpekcia ministra obrany
2012 • generálny riaditeľ, sekcia obrannej politiky, medzinárodných vzťahov a legislatívy
Centrum pre európske a severoatlantické vzťahy (CENAA)
2012 – 2014 • výskumný pracovník, riaditeľ programu obrannej politiky
Stredoeurópsky politický inštitút (CEPI)
2014 – 2015 • riaditeľ programu bezpečnostnej a obrannej politiky
Slovenský inštitút pre bezpečnostnú politiku
2015 – 2016 • riaditeľ
Ministerstvo obrany SR
2016 – 2020 • riaditeľ kancelárie štátneho

tajomníka
2020 – súčasnosť • štátny tajomník Ministerstva obrany SR

Vzdelanie:
- 1998 – 2003 • Filozofická fakulta, Univerzita Komenského v Bratislave, magisterské štúdium, titul magister v odbore história – politológia
- 2004 – 2010 • Filozofická fakulta, Univerzita Komenského v Bratislave, Katedra politológie, doktorandské štúdium, titul PhD. v odbore teória politiky

Jazykové vedomosti:
anglický a ruský jazyk

Peter Kozák, generálny tajomník Služobného úradu Ministerstva obrany SR



Dátum narodenia:
25. jún 1985

Pracovné skúsenosti:
Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR
júl 2007 – október 2008
• sekcia riadenia Európskeho

sociálneho fondu, odbor kontroly a monitorovania projektov – samostatný radca
Advokátska kancelária JUDr. Zuzana Kozáková
december 2009 – máj 2011 • právny asistent
Ministerstvo obrany SR
júl 2011 – september 2018 • sekcia legislatívy a práva, odbor legislatívy, oddelenie obrannej legislatívy – vedúci oddelenia
sekcia ľudských zdrojov, odbor rozvoja ľudských zdrojov, oddelenie rozvoja služobnej kariéry –

vedúci oddelenia
sekcia obrannej politiky, medzinárodných vzťahov a legislatívy, odbor bezpečnostnej a obrannej politiky, oddelenie personálnej politiky a stratégie – generálny štátny radca
Ministerstvo životného prostredia SR
október 2018 – 2020 • sekcia legislatívy a práva, odbor legislatívy – riaditeľ odboru
Ministerstvo obrany SR
2020 – súčasnosť • generálny tajomník Služobného úradu Ministerstva obrany SR

Vzdelanie:
- 2004 – 2009 • Bratislavská vysoká škola práva (Paneurópska vysoká škola), Fakulta práva, bakalárske a nadväzujúce magisterské štúdium, študijný odbor právo – všeobecné právne disciplíny so zameraním na európske právo a medzinárodné právo

- 2011 – 2012 • Vysoká škola mezinárodných a veřejných vztahů Praha, Vzdělávací a konzultační institut v Bratislavě, magisterské štúdium, študijný odbor medzinárodné a diplomatické štúdiá
- 2012 – 2013 • Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Právnická fakulta – Ústav európskeho práva, oddelenie medzinárodného práva, rigorózne konanie, odbor medzinárodné právo, titul JUDr.
- 2013 – 2017 • Paneurópska vysoká škola, Fakulta práva – Ústav medzinárodného a európskeho práva, doktorandské štúdium, študijný odbor medzinárodné právo, titul PhD.

Jazykové vedomosti:
anglický a nemecký jazyk

Kondícia a odvaha

„V zmysle nariadenia náčelníka generálneho štábu sú až do odvolania všetky športové súťaže organizované v rámci OS SR zrušené a rovnako je pozastavená služobná telesná príprava,“ konštatoval hlavný telocvikár OS SR podplukovník Vladimír Ulbricht. Prírodzene – ak je hlavným cieľom služobnej telesnej prípravy udržať vojakov v požadovanej fyzickej forme pre prípad nasadenia v krízových situáciách, taká situácia tu je a sústrediť sa musia predovšetkým na jej riešenie. „Keďže spoločná fyzická príprava by bola hazardom, vojaci sa musia fyzicky udržiavať individuálne, čo je ich povinnosť. Odporúčam beh, jazdu na bicykli, posilňovanie či túry. Samozrejme, pri dodržaní všetkých požadovaných opatrení. Tak, aby okrem plnenia svojich povinností mali základ na predpokladané jesenné preskúšanie z pohybovej výkonnosti,“ avizoval šéf telocvikárov. Pretože ak sa aj v tomto období „fyzické previerky“ vojakov nekonajú, pplk. Ulbricht verí, že všetky zrušené jarné termíny dokážu telocvikári realizovať po lete.

Priamo v útvaroch ozbrojených síl sú tiež desiatky špičkových športovcov, pre ktorých sa súťažná sezóna skončila skôr, ako sa začala. „Majstrovstvá Slovenska nám presunuli z marca na apríl a potom august, no či vôbec budú, to sa ešte uvidí,“ vyjadril sa dôstojník systému zabezpečenia riadenia letovej prevádzky vrtulníkového krídla Prešov poručík Michal Girášek (na foto v žltom), viacnásobný majster Slovenska v pretláčaní rukou, ktorý má bronz a striebro aj z majstrovstiev Európy a bol tiež juniorským vicemajstrom sveta. „Posilňujem doma. Hoci bez súbojov to nie je celkom ono, treba brať situáciu takú, aká je,“ dodal mladý dôstojník, ktorý je hrdý, že aj jeho vrtulníkové krídlo sa zapája do pomoci občanom v súvislosti s aktuálnymi opatreniami.



Poručík Peter Chmelovics z 13. mechanizovaného práporu Levice sa predminulú sezónu stal absolútnym víťazom medzinárodného pohára v naturálnej kulturistike v Bratislave a vo svojej kategórii Mr. Physique nad 182 centimetrov potvrdil domáci primát tiež na majstrovstvách Slovenska v Michalovciach. „Medzitým som sa stal v našom športe rozhodcom a zároveň som sa chystal na budúcu sezónu, keď už budem môcť štartovať v kategórii Physique Masters nad 35 rokov,“ avizoval vojenský telocvikár. Tiež drží palce všetkým svojim kolegom v prvej línii. Vie, že najmä pre vojenských zdravotníkov je činnosť v ochranných oblekoch fyzicky veľmi náročná. Ako aj pre tých, ktorí s ochrannými respirátormi či rúškami na tvárach pomáhajú pred nemocnicami, na hraničných priechodoch – a všade tam, kde treba. Všetkým ostatným odporúča využiť okrem behu v prírode viaceré domáce cvičebné alternatívy – od vlastnej váhy tela cez crossfitový tréning až po činky či expandre. „Len, prosím, určite nie alkohol, ten oslabuje imunitu,“ varuje. „Radšej vitamíny a prostredníctvom dobrej kondičky aj sebadôveru a guráž. Potrebujeme ju všetci.“



Duklu vírus

Vojenský športovci nezaháľajú ani v čase pandémie.

Olympiáda v Tokiu je posunutá na rok 2021, aj rôzne majstrovstvá sveta či Európy sú zrušené alebo odložené – ale tréningovanie či športovanie napriek zmeneným podmienkam pokračuje. „Všetky vnútorné športoviská či rehabilitačné priestory sme uzatvorili už 13. marca, no naši športovci trénujú v modifikovanom režime,“ konštatoval riaditeľ VŠC Dukla Banská Bystrica podplukovník Roman Benčík.

Udržať sa vo forme

Mimo hry sú tri posilňovne, priestory pre vzpieračov, strelnice či športová hala v Banskej Bystrici i v Trenčíne. Odstavený je areál vodného slalomu v Liptovskom Mikuláši aj všetky rehabilitačné linky. No a areál na Štiavnickách je v rozsiahlej rekonštrukcii. „Do Veľkej noci práce na štadióne prebiehali podľa schváleného harmonogramu, ale ak sa začnú problémy s dodávkami materiálu, respektíve budú chýbať pracovné sily, rekonštrukcia sa bude musieť prerušiť,“ avizoval riaditeľ. Nové povrchy atletickej dráhy aj ihriska, moderné osvetlenie či kompletne rekonštruovaná hlavná tribúna mali byť pritom hotové v marci 2021. „V aktuálnej situácii je najdôležitejšie, aby si reprezentanti Dukly a Slovenska udržali aspoň z veľkej časti svoju výkonnosť. Trénujú len v exteriéroch podľa individuálnych plánov, a to sami, prípadne v malých skupinkách. Hoci zďaleka nie všetko sa dá takto nahradiť, nikto neháďže flintu do žita a snažia sa udržať vo forme.“

Držme si palce

„Chôdza spolu s vytrvalostným behom sa dajú robiť individuálne, kdekoľvek v prírode alebo na ces-





nezlomí

te, dokonca v mojom prípade aj priamo doma – na bežeckom páse, hoci nevidím problém trénovať tiež vonku, na miestach s minimálnym rizikom kontaktu s inými ľuďmi,“ konštatoval majster sveta a olympijský víťaz v chôdzi na 50 km nadporučík Matej Tóth. V apríli mal tréning v obmedzenom režime. „Na začiatku izolácie som bol v pretekovej forme, ale pretekať som nemal kde. A najbližšie obdobie, minimálne do leta, žiadne preteky ani nebudú. To znamená, že moja forma musí klesnúť, keďže nie je možné, aby som ju dva-tri mesiace držal na vrchole. Preto trénujem len zľahka, hodinku denne.“ Veľmi mu pritom chýba možnosť kvalitnej regenerácie na Dukle a cvičenie s fyzioterapeutom Denisom Freudenfeldom. Posun olympiády v Tokiu by prijal skôr na jeseň, aj keď uznáva, že pre väčšinu športovcov je najlepším riešením posun o rok. Dodal: „Pre mňa osobne je to však s otáznikom. Sám neviem, či budem schopný absolvovať ešte jednu sezónu. Každopádne sa nevzdávam a pokúsim sa o účasť aj úspech na olympiáde zabojsť. No hoci má vrcholový šport svoj význam, oveľa dôležitejšie je teraz pre ľudstvo poraziť vírus a vyrovnať sa s pandémiou. Intenzívne vnímam nasadenie zdravotníkov, vojakov a všetkých ostatných. Ďakujem a držme si palce.“

Posilňovňa v altánku

Naša najlepšia chodkyňa Mária Katerinka Czaková si na trénovanie vyberá najmä poľné a lesné cesty. „Keďže zariadenia Dukly sú zatvorené, posilňovňu som si zriadila doma pod altánkom. Činky, rôzne gumené, karimatky, stacionárny bicykel, orbitrek či fitlopta mi musia nateraz stačiť,“ zasmiala sa do telefónu dvojnásobná účastníčka olympijských hier. „Cez zimu sme trénovali naozaj tvrdo. Na jar som však pre koronavírus nemala ako formu zužitkovať a splniť limit na olympiádu,“ povedala. „Verím, že na jeseň by predsa len mohli byť atletické majstrovstvá Európy aj s chôdzou, ale ak by boli zrušené, budem čakať na najbližšie možné kvalifikačné preteky, aby som mohla zabojsť o budúročné Tokio,“ ozrejmlila svoju tréningovú motiváciu.

„Práve som sa bol pozrieť na náš kanál. Bol vypustený, bez človeka, bez života. Trénujem tu v Liptovskom Mikuláši od malého chalana, ale taký smutný pohľad som ešte nezažil,“ poznamenal vodný slalomár Alexander Slafkovský, držiteľ desiatich

medailí z majstrovstiev sveta a pätnástich z majstrovstiev Európy. „Po sústreďení v Austrálii bolo jasné, že pokračujúca príprava najmä na májové nominačné preteky na olympiádu v Londýne je pasé. Namiesto nej som bol doma na Liptove v dvojtyždňovej karanténe.“ Snaží sa udržiavať formu na bicykli, túrami v horách či posilňovaním. „Možno je to len zbožné želanie, ale dúfam, že do konca leta sa veci zmenia a že sa situácia dostane ako-tak do normálu. Hoci ešte nikto nevie, ako ten normál bude vyzeráť. V každom prípade všetkým, ktorí pomáhajú pri eliminovaní nákazy, úprimne ďakujem.“

Tréneri a veteráni

„Teraz sa vám nemôžem venovať, trénujem,“ prerušil telefonát kladivár Marcel Lomnický. „Ja som na tréningovú izoláciu už dávno zvyknutý, posilňovňu mám doma a sektor na hod kladivom v dedinke Pohranice kúsok od Nitry,“ poznamenal náš úspešný reprezentant po tréningu. „Ak mám ambíciu uspieť, najmä na olympiáde, nemôžem vysedať. Problém však je v tom, že nikto nevie, kedy sa rozbehnú preteky a ako si načasovať formu. Preto som sa vrátil k tréningovým plánom, ktoré zvyknem realizovať pár mesiacov pred sezónou, aby som potom vedel vyťažiť z natrénovaného a akcelerovať.“

Samozrejme, vo forme sa usilujú zostať nielen aktívni športovci, ale aj ich štáby. „Udržiavať si dobrý zdravotný stav je pre mňa alfou a omegou nielen teraz, pretože inak by som mohol cez sezónu ohroziť dievčatá nejakou virózou, čo by bol skutočne neželaný problém,“ poznamenal kondičný tréner sestier Fialkových Martin



Bajčičák, bývalý reprezentant v behu na lyžiach. Aj teraz behá tri až štyrikrát týždenne – a dievčatám už naplánoval májové vytrvalostné tréningy. No a pre seniorov by mohol byť príkladom Pavol Blažek, ktorý pred tromi desaťročiami vyhral v Splete majstrovstvá Európy v chôdzi na 20 kilometrov: „Zo tri razy do týždňa behám na Urpíne či Suchom vrchu, ďalej od ľudí. Plus chodíme s manželkou na túry.“ V júni chcel odbehnúť v Banskej Bystrici svoj jubilejný 40. maratón. „Mal to byť už zrejme posledný, ale nedá sa nič robiť, musím makať, pri tých 39 maratónoch predsa nezostanem,“ zasmial sa 62-ročný veterán.

Dvojstranu pripravil: Pavol Vitko
Foto: autor, Ján Miškovič a TASR

AKO PREŽIŤ KARANTÉNU

Zostať doma a byť (s)pokojný

1. FILTRUJME INFORMÁCIE

Nemusíme prečítať všetky noviny.
Dávajme si informácie – dajme si denný limit.
Hoci túžime nájsť zmysel toho, čo sa deje, zvážme,
či ho skutočne nájdeme na internete.



2. MYSLIME POZITÍVNE

Ako chceme spomínať na toto obdobie?
Nenechajme sa vťahnuť do najhorších scenárov
a katastrofických predstáv.
Izolácia je preventívne riešenie.



3. REŽIM DŇA

Naplánujme si deň, napíšme si zoznam, rozvrh – **REALISTICKY!**
Robme to, na čo sme doteraz nemali čas alebo odvahu.
Hýbme sa, internet je plný športových **#VÝZIEV**.
Nemajme len lenivé dni, budme aktívni, jasný cieľ nám nedovolí upadať.



4. KARANTÉNA S RODINOU

Určíme si pravidlá, zladíme si „pracovný režim“ s partnerom a deťmi.
Určíme si konkrétny čas na učenie, prácu, domácnosť a zábavu.
Nájdime si vhodné spôsoby boja s emóciami, cvičme, keď sme nahnevaní,
uvarme si čaj, keď sme nervózni, pustíme si obľúbený seriál, keď sme smutní...

5. AKO RIEŠIŤ KONFLIKTY

Členovia rodiny si nedomyslia, čo cítime alebo si myslíme. Komunikujme otvorene.
Zvážme, či je nutné ísť do konfliktov. Pamätajme si, že nikto si nezaslúži,
aby sme si na ňom ventilovali hnev, smútok, nervozitu. Neočakávajme pochopenie
od iných automaticky, pokúsme sa sami naladiť na pocity druhých.



6. MYSLIME NA DRUHÝCH

Zaujímajme sa o potreby svojej rodiny, blízkych, kolegov.
Podajme pomocnú ruku núdznym, starším, aj kde sa to
od nás neočakáva. Ešte pred „korona“ izoláciou tu boli
ľudia, ktorí žili sami – všímajme si ich.



7. MOŽNO SÁM, ALE NIE OSAMELÝ

Môžu nás prekvapiť pocity samoty, frustrácie, neistoty, strach o zdravie seba
a blízkych. Nie sme bezmocní, máme to vo svojich rukách:
Už ste dnes **TELEFONOVALI** rodine, kamarátom, kolegom?





MILITARY ENGLISH

COVID-19: FACTS AND FIGURES

Pripravila: Nadežda Kochmanová • Foto: US DoD

To begin with: Covid-19 is an infectious disease, caused by SARS-CoV-2 virus (SARS stands for Severe Acute Respiratory Syndrome). The disease was first identified in 2019 in Wuhan, the capital of China's Hubei province, and has since spread globally, resulting in the **pandemic**. The virus attacks humans by way of inhalation during close contact with an infected person. The most commonly reported symptoms include a fever, **dry cough** and **shortness of breath**, in mild cases people may get just a **runny** nose or a sore throat. In the most severe cases, people with the virus can develop difficulty breathing, and may ultimately progress to **pneumonia** and internal organ failure. If **borne out** by further testing, Covid-19 has a roughly 1 % **case fatality rate** (CFR), which makes it about 10 times more deadly than seasonal flu, which is estimated to kill between 290,000 and 650,000 people a year globally.

The virus can also be asymptomatic, causing no **noticeable** illness in some people – but these people are still **contagious** and can spread the virus. Testing is typically done on respiratory samples obtained by a **nasopharyngeal swab**, however a nasal swab or **sputum** sample may also be used.

Time from exposure to **onset** of symptoms is generally between 2 and 14 days, with an average of five days; 97.5 % of people who develop symptoms will do so within 11.5 days of infection. Recommended measures to prevent infection include frequent hand washing, social distancing (maintaining physical distance from others, especially from those with symptoms, of at least 2 meters) and – since the virus can survive on some surfaces for a prolonged period of time – **refraining from** touching the face with bare hands. The use of respirators or surgical masks is recommended especially for those who suspect they have the virus and for medical personnel. There is no vaccine or specific antiviral treatment for Covid-19; patients are managed with **supportive care**, which may include oxygen support, intubation and **ventilators** to help the patient breathe. Different countries have reacted differently to the onset of the epidemic – some have even relied on the concept of **herd** immunity, which occurs when enough people become immune to a disease – either through exposure or via a vaccine – that the **spread** of the disease begins to slow, or stop, within a population. However, such experiments were short-lived as shown by the UK's example. The most successful measure so far in slowing down the spread of the disease

has been isolation (separating people with confirmed or probable infections from other healthy people) and quarantine (restricting the movement of people who might have been exposed to an infection but who aren't yet sick). In some case **lockdown** or **cordon sanitaire** – the restriction of movement in and out of a region or city such as the one China imposed on the city of Wuhan during the early days of the outbreak – may be employed as defensive measures.

QUESTIONS:

1. Aké sú najmenej závažné symptómy ochorenia Covid-19?
2. Čo znamená skratka SARS?
3. Ktorá krajina najprv skúsila a potom zavrhlala koncept kolektívnej (štádovej) imunity?

GLOSSARY

- **pandemic** /pæn'demɪk/ – pandémie, rozsiahla epidémia; • **dry cough** /draɪ kɒf/ – suchý kašeľ;
- **shortness of breath** /ʃɔːtnes əv breθ/ – dýchavičnosť; • **runny** /ˈrʌni/ – tečúci;
- **pneumonia** /njuː'məʊnjə/ – zápal pľúc; • **borne out** /bɔːn aʊt/ – potvrdený; • **case fatality rate** /keɪs fə'tælɪtɪ reɪt/ – úmrtnosť; • **noticeable** /'nəʊtɪsəbl/ – rozpoznaťelný; • **contagious** /kən'teɪdʒəs/ – nákazlivý; • **nasopharyngeal** /né'jzəw'færəndʒi jəl/ – nosohltanový; • **swab** /swɒb/ – výter; • **sputum** /'spjuːtəm/ – sliny; • **onset** /'ɒnset/ – objavenie sa, výskyt; • **refraining from** /rɪ'freɪnɪŋ frɒm/ – vyhýbať sa (niečomu); • **supportive care** /sə'pɔːtɪv keə/ – podporná liečba, starostlivosť;
- **ventilators** /'ventɪleɪtəz/ – dýchacie prístroje;
- **herd** /hɜːd/ – stádo; • **spread** /spred/ – šírenie;
- **lockdown** /'lɒkdaʊn/ – obmedzenie pohybu;
- **cordon sanitaire** /kɔːdɒn sənɪ'teɪ/ – ohradenie (mesta, štvrte).

Vaše starosti... na našu hlavu

Chcem študovať vojenskú medicínu. Ako mám postupovať?

Štúdium vojenského všeobecného lekárstva je určené pre budúcich profesionálnych vojakov lekárov. Tvorí ho akreditovaný študijný program všeobecné lekárstvo, ktorý zabezpečuje Lekárska fakulta v Hradci Králové Univerzity Karlovej, a vojensko-medicínska časť, ktorú zabezpečuje Fakulta vojenského zdravotníctva v Hradci Králové

Univerzity obrany. Študenti Fakulty vojenského zdravotníctva Univerzity obrany sú súčasne študentmi Lekárskej fakulty Univerzity Karlovej.

Študent Fakulty vojenského zdravotníctva Univerzity obrany/ Lekárskej fakulty Univerzity Karlovej – kadet AOS v rámci štúdia absolvuje študijný program vojenské všeobecné lekárstvo a zároveň vojenský program. Vojenský program predstavuje súbor vojenských vzdelávacích činností a výchovných činností uskutočňovaných mimo akreditovaného študijného programu so stanoveným obsahom a súborom pravidiel.

Na prihlásenie treba vykonať niekoľko krokov:

1. krok – podanie prihlášky na Univerzitu Karlovu

Lekárska fakulta Univerzity Karlovej v Hradci Králové, študijný program všeobecné lekárstvo – prihláška na stránke <http://is.cuni.cz/studium/prijimacky>

2. krok – podanie prihlášky na Univerzitu obrany

Fakulta vojenského zdravotníctva Univerzity obrany Brno, študijný program vojenské všeobecné lekárstvo – prihláška na stránke <https://apl.unob.cz/Prihlaska/AppForm>

3. krok – návšteva regrutačnej skupiny – podanie žiadosti do štátnej služby

Podmienky na prijatie sú tieto:

- na regrutačnej skupine vyplniť predpísané tlačivá na prijatie do prípravnej štátnej služby profesionálneho vojaka OS SR

- absolvovať zdravotnú prehliadku, posúdenie zdravotnej spôsobilosti
- absolvovať previerku psychickej spôsobilosti – vykonáva sa psychodiagnostickým vyšetrením
- absolvovať previerku fyzickej zdatnosti – vykonáva sa pre-skúšaním pohybovej výkonnosti v troch disciplínach
- vykonať prijímacie skúšky na Lekársku fakultu Univerzity Karlovej

Informácie nájdete aj na internetových stránkach:

www.aos.sk, www.regrutacia.sk, www.personal.mil.sk,
www.vojak.mil.sk.

Text: Mgr. Petra Šurabová

vedúca pracoviska PeM, Úrad hlavného lekára OS SR

Výzvedné spravodajstvo

Československé vojenské výzvedné spravodajstvo 1945 – 1946 je podtitul knihy, ktorú vojenský historik Matej Medvecký nazval Na prahu studenej vojny. Opisuje, ako prvoradým cieľom aktivít vojenských spravodajcov bolo predovšetkým Nemcko, Rakúsko a Maďarsko, no tiež dopĺňa, že po vojne mali prioritu domáce kontrarozviedne služby. Konštatuje, že v uvedenom období nezaznamenal žiadnu operáciu, ktorá by sa zapísala svojou výnimočnosťou do dejín špionáže. Na druhej strane prízvukuje, že išlo o dôležitú spravodajskú prácu. Autor však s ľútosťou dodáva, že značnú časť príslušného archívneho materiálu poškodila v Prahe v roku 2002 povodeň: „Zmýtie atramentových nápisov vinou zatopenia archívnych dokumentov dnes historikovi znemožňuje prebádať hrubým odhadom pätinu až štvrtinu materiálov.“ V takmer 220-stranovej knihe, ktorú v tomto roku vydal Vojenský historický ústav, však dodáva, že i tak sa zo zachovanej dokumentácie „dal poskladať približný obraz práce 2. oddelenia Hlavného štábu“, teda vojenskej rozviedky, v prvých povojnových rokoch. (pv)



Keď vnímam prácu vojakov v súčasnom období, som na nich hrdý. Doteraz som ich najčastejšie stretával v slávnostných uniformách na rôznych spomienkových podujatiach či výročiach. Teraz ich vidím v televízii v ochranných odevoch alebo v maskáčoch s rúškami cez tvár. V Slovenskom národnom povstaní sme vedeli, za čo bojujeme, za čo riskujeme životy. Náš nepriateľ bol zákerný – ale aspoň sme si ho vedeli predstaviť. O zákernosti toho súčasného vie už každý. Bolo by veľmi hlúpe ho podceňiť, preto pozdravujem všetkých, ktorí sa ho snažia eliminovať, vrátane vojakov. Bojujú aj za nás, vojnových veteránov. Veď všetci hovoria, že v najväčšom ohrození sme práve my seniori. A hoci sa tento rok v máji pri žiadnom z pamätníkov nestretneme, ja sa na Slavín prejsť pôjdem. Sám, s kytičkou, so svojimi spomienkami aj s poďakovaním tým, ktorí za víťazstvo bojovali vtedy a ktorí pomáhajú teraz.

Karol Kuna

počas SNP partizán, účastník protinacistického odboja, v súčasnosti člen predsedníctva Ústrednej rady SZPB, predseda odbojovej skupiny partizánov na Slovensku a v zahraničí

Očakával som, že ako výsluhový dôchodca sa budem v starobe venovať svojmu zdraviu, ktoré je poznačené náročnou prácou v ozbrojených silách, a rodine, ktorej som sa nemohol intenzívne

ne venovať pre moje povolanie, a pochopiteľne, priateľom, pre ktorých ako dôchodca mám už dosť času.

Nepočítal som s tým, že na sklonku môjho života zažijem mimoriadnu situáciu vyvolanú pandémiou koronavírusu, ktorá vyžaduje mimoriadne reakcie. Keď som dostal správu z Prahy, že môj dlhoročný priateľ, s ktorým som sa pravidelne stretal vo Vysokých Tatrách na Medzinárodnom vojenskom výstupe na Kriváň, je zapojený na umelú pľúcnu ventiláciu, veľmi sa ma to dotklo. Nie je ľahké byť v byte uzavretý a nerealizovať program, na ktorý som bol zvyknutý. Doma som začal každý deň intenzívnejšie cvičiť. Veľkým pomocníkom sa mi stal rotoped, pomáhám manželke pri domácich prácach, pustil som sa do činností v garáži, ale aj v byte, ktoré som dlhodobo odkladal. Rúško na tvár a rukavice sa stali súčasťou môjho oblečenia pri každom opustení bytovky. Činnosť si ako správny vojak vopred plánujem. Život mi spestrujú priatelia cez internet a sociálne siete, no izoláciu by som ťažko prežil bez pomoci dcéry a syna, ktorí nám zabezpečujú zásobovanie. Mám veľmi optimistické presvedčenie, že tak ako všetky nebezpečenstvá, ktoré som vo svojom živote prežil, prekonám aj toto, hoci mi veľmi znepríjemňuje starobu.

So želaním pevného zdravia všetkým

plukovník v. v. Tomáš Švec

bývalý prezident Zväzu vojakov Slovenskej republiky a tajomník – predseda SZPB

Pek(eli)ne po slovensky

Koronavírus a pravopis

Svetová zdravotnícka organizácia pomenovala nový druh koronavírusu šíriaci sa z Číny Covid-19. Jej šéf Tedros Adhanom Ghebreyesus vysvetlil, že skratka „co“ zastupuje slovo korona, „vi“ znamená vírus a „d“ označuje anglické slovo disease (ochorenie). Pretože ide o novú chorobu, aj jej pomenovanie je celkom nové. A tak ani jeho správne písanie nie je celkom jasné. V médiách, ale aj vo viacerých iných zdrojoch vrátane jazykovedcov zatiaľ vládne nejednoznačnosť. Tápu novinári, tlačoví hovorcovia i ďalší profesionálni používatelia jazyka.

Je to tak aj preto, že sa toto slovo (rovnako ako sama choroba) vyskytuje v celom svete. Štáty si vymieňajú informácie a skúsenosti s ňou a podobne putuje svetom i slovo, ktoré ju označuje. Jazykovedci pripúšťajú, že pravidlá jednotlivých jazykov nie sú teraz dôležité. Podstatné je, že si rozumieme.

Podľa PhDr. Sibyl Mislavčovej, slovenskej jazykovedkyne a vedeckej tajomníčky Jazykovedného ústavu Ľudovíta Štúra SAV, sa na Slovensku zaužívalo pomenovanie Covid-19, kým v susednej Českej republike používajú pomenovanie covid-19 (teda s malým začiatočným písmenom). V oboch krajinách však vylučujú len veľkými literami písanú formu COVID-19. Ide totiž o slovo, ktoré nevzniklo spojením prvých písmen, iniciál, ale ďalších úsekov základového slovného spojenia (z prvého slova si vzalo prvú slabiku, z druhého tiež a z tretieho iba prvé písmenko: *corona virus disease* → *covid*). Bodku za správnym písaním označenia choroby by mohli urobiť lekári alebo vedci. Keď na to budú mať viac času a síl.

(ela)

Aj počas pandémie nájdete mesačník Obrana v digitálnej podobe na internetovej adrese www.mosr.sk/obrana/ Týždňový súhrn správ z rezortu obrany eBulletin každý pondelok ukladáme na www.mosr.sk/ebulletin/ Ďalšie informácie o dianí na Ministerstve obrany SR a v Ozbrojených silách Slovenskej republiky hľadajte tiež na sociálnych sieťach:
www.facebook.com/mosr.sk
www.facebook.com/ozbrojenesily/
www.youtube.com/user/MinisterstvoObrany
www.twitter.com/mosr_official
www.instagram.com/ministerstvo_obrany_sr
www.instagram.com/ossr_sr

Pre podrobnosti a spresnenia distribúcie Obrany nám môžete písať na adresu: obrana@mod.gov.sk



Mesačník Ministerstva obrany SR, založený v Clevelande (USA) 1914, obnovený v Bratislave v roku 1993 • Ročník XXVIII. • č. 5/2020 • Redakčná uzávierka 20. 4. 2020 • Do výroby zadané 24. 4. 2020 • Vydavateľ: Ministerstvo obrany SR • Vedúci oddelenia rezortnej tlače: PhDr. Miloslav ŠČEPKA, tel.: 0960 31 29 48, 0903 820 996, e-mail: miloslav.scepka@mod.gov.sk • Šéfredaktor: PhDr. Pavol VITKO, tel.: 0960 31 30 72, 0903 820 847, e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk • Redaktori: Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe, tel.: 0903 820 194, e-mail: jozef.ziak@mil.sk, Mgr. Hana KLOBUŠICKÁ, tel.: 0960 31 17 21, 0903 820 193, e-mail: hana.klobusicka@mod.gov.sk • Vedúca vydania: Mgr. Veronika MÁTUŠOVÁ, tel.: 0960 31 17 01, 0903 820 555, e-mail: veronika.matusova@mil.sk • Tajomníčka redakcie: Mgr. Milena SLEZÁKOVÁ, tel.: 0960 31 29 84, e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk • Jazyková úprava: Ing. Eleonóra BUJAČKOVÁ • Grafická úprava: Dáša NEUBAUEROVÁ • Adresa redakcie: Mesačník OBRANA, MO SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava, e-mail: obrana@mod.gov.sk, www.mosr.sk/obrana/ • Tlač: Západoslovenské tlačiarne Skalica, s. r. o. • © Ministerstvo obrany SR, IČO: 30845572, EV 412/08, ISSN 1336-1910 • Neoznačené texty sú z tlačového servisu MO SR a OS SR • Neoznačené obrázky sú z archívu MO SR • NEPREDAJNÉ

ČO MUSÍTE VEDIEŤ O COVID-19



Prevencia pred ochorením Covid-19:

1. Časté a dôkladné umývanie rúk
2. Nosenie rúška
3. Používanie jednorazových papierových vreckoviek, ktoré po použití zahodíte do koša
4. Vyhýbanie sa blízkeho kontaktu s ľuďmi s príznakmi nádchy alebo chrípky, dodržiavanie minimálnej dvojmetrovej vzdialenosti od každého, kto kýcha alebo kaše
5. Vyhýbanie sa miestam s vyššou koncentráciou ľudí
6. Pravidelná dezinfekcia povrchov, pracovných plôch a pomôcok v domácnosti i na pracovisku

Dodržiavajte hygienické pravidlá v maximálnej možnej miere, chráňte seba i ostatných.

Pred ochorením Covid-19 neochráni:

1. Pitie horúcej vody
2. Nosové kvapky a kloktanie
3. Fajčenie
4. Pitie alkoholu
5. Cesnak
6. Antibiotiká

Nepoužívajte na umývanie rúk chlór!

Prípravky s chlóróm sú určené na dezinfikovanie povrchov!

Breviár dôstojníka



Rečou kvetov 2 – darovanie kytíc

Pri darovaní menších kytíc používame nepárny počet kvetov. V prípade kytice obsahujúcej viac ako 11 kvetov na počte nezáleží. Párny počet kvetov dávame do pohrebnej kytice. Kvety prenášame voľne, nehanbíme sa za ne na verejnosti.

Najdôležitejšie pravidlo pri darovaní kvetov – odovzdávame ich ľavou rukou, vždy odbalené. Je neprípustné, dokonca vrcholne neslušné, ak kvety darujeme zabalené v baliacom papieri. Ten slúži len na prenos. Pred darovaním si preto musíme nájsť vhodnú chvíľu, keď kyticu rozbalíme ešte pred darovaním alebo pri vstupe do miestnosti tak, aby sme potom nemali problém s použitým baliacim papierom. Aj tu platí výnimka, ak je kytica zabalená v priehľadnom celofáne či podobnom ozdobnom papieri, ktorý je súčasťou dekorácie. Dbáme na to, aby tento papier nebol pri darovaní kytice poškodený. Ak sa to predsa len príhodi, darujeme radšej kyticu odbalenú.

Etiketa darovania kvetov je k mužom otvorenejšia než k ženám. Platí zásada, že muž môže dať kyticu žene kedykoľvek, žena mužovi len výnimočne. Príkladom je životné jubileum, návšteva v nemocnici, výnimočné ocenenie a pod.

Výnimočná situácia, ktorá sa nezaobíde bez kvetov, nastane, ak mladý muž ide požiadať o ruku svoju vyvolenú. Dávajte si pozor, aby ste nezabudli, že je potrebné jednu kyticu odovzdať matke snúbenice a druhú, vo svetlejších farbách, snúbenici. V prípade svadby zabezpečuje kyticu pre nevestu vždy ženich. Samozrejme – podľa želania nevesty.

Text: pplk. Viktor Smolár
riaditeľ odboru protokolu, kancelária ministra obrany SR

DUCHOVNÉ SLOVO



kapitán Mgr. Ivan Bojčuk
duchovný SLOVCON UNFICYP, Cyprus



Dar večného života

Keď sa človek vyberá na cestu, mal by vedieť, kam ide, lebo pri nejasnom ciele bude blúdiť, a ak sa aj pre nejakú cestu rozhodne, jeho voľba bude iba náhodná. Obdobie pôstu bolo predovšetkým duchovnou cestou, ktorej cieľom je sviatok Veľkej noci. No aj v podmienkach mierovej misie OSN UNFICYP na Cypre bolo ovplyvnené vírusom Covid-19.

Veľká noc, to nie je iba jeden z cirkevných sviatkov alebo pripomenutie si dávnych historických udalostí, je to niečo oveľa hlbšie a hodnotnejšie. Veľká noc je pre nás veriacich nový život a pôst je cesta k nemu. Toto je učenie a vierou cirkvi. No našou skúsenosťou je, že neustále strácame túto vieru, zrádzame nový život, ktorý sme dostali ako dar. V skutočnosti žijeme tak, ako keby sa všetky udalosti Veľkej noci ani nestali. Ježiš Kristus nás učí: „Hľadajte najprv Božie kráľovstvo a jeho spravodlivosť a toto všetko dostanete navyše.“ (Mt 6,33)

My, ľudia, na to všetko zabúdame. Myslíme len na telesný blahobyť, a preto zabúdame. Z času na čas si ešte uvedomíme naše hriechy, vyznáme ich, lebo tak to robili naši rodičia a starí rodičia, ale v podstate sa náš život nijako nemení. A toto je tragédia nášho formálneho kresťanstva. Prežili sme Veľkú noc a vinou pandémie sme nemali možnosť sa zúčastniť na všetkých nádherných obradoch, ktoré nám cirkev v tomto čase ponúka. Uvedomujeme si, že tento rok sme sa počas pôstu nezúčastnili na modlitbách, krížových cestách, na ružencoch, na pašiách... Je to škoda, ale nič nie je stratené. Boh nám ponúka ďalšie dni počas roka, aby sme mohli prehĺbovať našu vieru, pracovať na sebe a prehodnotiť svoj život aj pod vplyvom celospoločenských udalostí, a ak je to možné, zmeniť to, čo zmeniť treba, lebo tým získavame dar nového, večného života.

Tie udalosti, ktoré sme po minulé roky prežívali počas pôstu a Veľkej noci, neohraničujú čas nášho pokánia a našej premeny, ale, naopak, upozorňujú na potrebu začať nanovo, chrániť sa od hriechu, pestovať v sebe cnosti a cez vieru v Krista svedčiť o tomto živote. Preto nám všetkým prajem, aby sme celý rok prežívali v predĺženom pokračovaní tajomstva Veľkej noci, a tak jasne kráčali po priamej ceste k cieľu nového a večného života.

Christos Voskrese!

Na chvíľu zviaťom

Len teraz si mnohí začínajú uvedomovať dôležitosť fungujúceho imunitného systému. Ovplyvňuje ho viacero faktorov vrátane fyzickej aktivity a duševnej rovnováhy. Ak sa však rozhodnete pre dodržiavanie správnej životosprávy, zdravá strava, pohyb, dostatok spánku a pozitívne myslenie môžu imunitu pomôcť.



Množstvo stresu a silný psychický nátlak v čase pandémie výrazne ovplyvňuje obranyschopnosť organizmu. Ako uvoľniť napätie a zlepšiť si duševnú pohodu? Máme pre vás zopár cvičení.

Pozícia dieťaťa

Pozíciou uvoľňujeme napätie v tele, ale aj v jednotlivých segmentoch chrbtice, bedrových kĺbov a panvy. Klaknite si na kolená, ktoré posuniete od seba do šírky a spojte špičky. Sadnite si na päty a horné končatiny spolu s hlavou natiahnite k zemi. Dýchajte prirodzene alebo smerujte dych tam, kde cítite napätie (napr. drieková chrbtica).



Rovnomerné dýchanie

Je výborným cvičením na upokojenie. Môžete si sadnúť (napríklad do tureckého sedu), uvoľniť sa a začať dýchať nosom.



Pri nádychu počítate do štyroch. Pri výdychu opäť počítajte do štyroch. Opakujte to stále, až pokým nebudete úplne upokojení. Postupne môžete počítanie pri nádychoch a výdychoch predlžovať na 5, 6, 7.

Dýchanie do brucha

Týmto cvičením dokážete upokojiť aj búšenie srdca či znížiť krvný tlak. Musíte sa zhlboka nadychovať do brucha. Urobte to tak, že si položíte jednu ruku na brucho a druhú na hrudník. Začnite sa pomaly nadychovať nosom, počítajte pri tom do šesť. Pri nadychovaní hrudník zostáva pokojný a nehýbe sa, zväčšuje sa iba brucho. Vzduch sa teda dostane iba do brucha. Vydychujte pomaly a taktiež počítajte do šesť.

Postupná relaxácia

S týmto cvičením sa veľmi dobre bojuje proti pocitu úzkosti. Takto môžete poraziť aj fóbie a uvoľniť sa v náročných situáciách. Cvik je najlepšie robiť v ľahu na chrbte a na akomkoľvek mieste. Jeho čaro spočíva v tom, že musíte postupne napnúť a uvoľniť svaly v celom tele. Začínajte postupne od prstov na nohách, pokračujte cez lýtko, brucho, ruky, hrudník až po oči. Nadýchnite sa a v tom momente na tri sekundy napnite svaly v tej časti tela, na ktorú sa sústreďíte. Potom vydýchnite a uvoľnite sa. Po cvičení sa budete cítiť sviežejšie a pokojnejšie.



Na zamyslenie

To, že myseľ človeka je často zamestnaná strachom, si veľmi dobre uvedomoval aj stoický filozof Seneca. V jednom zo svojich diel sa vyjadril: „Keď sa zvieratá ocitnú zoči-voči nebezpečenstvu, ujde do bezpečia. Keď však nebezpečenstvo pominie, zvieratá sa viac neboja. Človek je však mučený minulosťou a tým, čo sa ešte len môže stať. Pamäť nám slúži príliš dobre a neustále nám pripomína prežitú agóniu a pripravuje nás na ďalšiu.“

Text: Hana Klobušická

MIESTO PRE PSYCHOLÓGA



npor. Mgr. Michaela Rajnohová

Základňa výcviku a mobilizačného dopĺňovania Martin
výchovná jednotka vojenských misií

Zodpovednosť, nie bezmocnosť

Keď ste dnes ráno prišli do zamestnania, zistili ste, že máte pokazenú stoličku. A stalo sa to práve vtedy, keď vás nadriadený naháňa, že mu máte ihneď odovzdať ten spis, ktorý má byť do ôsmej hotový. Začnete skúmať, kto tú stoličku naposledy používal a kto vám ju pokazil? Začnete sa ľutovať, že sa to stalo práve vám a práve dnes? Budete nadávať na výrobcu alebo zamestnávateľa, že nakupuje iba nekvalitné veci?

Môžu to byť všetko zaujímavé pohľady, no ktorý z nich vám pomôže vyriešiť váš aktuálny problém? Namiesto skúmania problému by bolo lepšie nájsť rýchle a účinné riešenie. V tejto situácii ním môže byť požičanie stoličky od kolegu, aby ste mohli dokončiť prácu, ktorá je súrna. Zmeníte myslenie – dáte tomu raňajšiemu obrazu pozitívny a pokojný nový rám. Môžete si povedať, že aj tak ste si už dávno chceli vymeniť stoličku za niečo, čo bude prospešné vášmu zdraviu, napríklad fitloptu. Dokonca to môžete brať symbolicky a situáciu so stoličkou vnímať ako signál, že je najvyšší čas nabrať odvalu a pohľadať si novú stoličku na novom mieste...

Tak ako vidíte celú situáciu so stoličkou, sa môžete pozeráť na viaceré situácie. V živote sa nám teraz objavila situácia s Covid-19. Môžeme sa ľutovať, nadávať, špekulovať, alebo si zmeniť „sedenie“ podľa svojich skutočných predstáv. Objaviť pozitíva v kríze, sústrediť sa skôr na riešenia, lebo panika nikdy nie je užitočná.

Každý z nás má totiž v živote nejaký vplyv na akúkoľvek situáciu, v ktorej sa ocitneme. Vždy si môžeme prinajmenšom aspoň zvoliť našu reakciu. Ak nejde vec alebo vzťah opraviť, je možné zmeniť náš vlastný postoj. Ak máme tento vplyv, máme aj zodpovednosť. Byť zodpovedný znamená nebyť bezmocný. Je to naša možnosť konať alebo nekonať. Meniť a riešiť je vec rozhodnutia a našej slobodnej vôle. Sami môžeme mať v rukách svoju náladu a aj bezpečnú budúcnosť!

Slováci na bojiskách druhej svetovej vojny

Československé perute kráľovského letectva



Liberátor 311. čs. bombardovacej perute roluje na štart

Po porážke Francúzska sa vo Veľkej Británii do polovice augusta 1940 sústredilo 932 československých letcov, ktorí po previerke uskutočňovanej britskými spravodajskými orgánmi, zložení prísahy anglickému kráľovi a československej vojenskej prísahy boli počas vojny zaradení do dobrovoľníckej zálohy kráľovského letectva (Royal Air Force Volunteer Reserve – RAFVR).

Potom boli odosielaní na letecké základne, kde sa formovali československé perute, alebo k britským leteckým jednotkám.

Prvá československá letecká jednotka vo Veľkej Británii vznikla ešte pred podpísaním dohody medzi dočasnou československou vládou a vládou Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska o československej brannej moci z 25. 10. 1940. Stalo sa tak 12. 7. 1940 na základni v Duxforde vytvorením 310. čs. stíhacej perute. V rovnaký deň vznikla v Cosforde československá výcviková a náhradná jednotka. Na tej istej leteckej základni sa 27. 7. 1940 zriadila 311. čs. bombardovacia peruť. O niekoľko týždňov neskôr (5. 9. 1940) v Duxforde vznikla 312. čs. stíhacia peruť a 10. 5. 1941 sa na základni v Cattericku začala písať história tretej československej stíhacej perute s číslom 313.

Československí stíhací letci zasiahli do bojov už počas leteckej bitky o Veľkú Britániu (13. 8. – 31. 10. 1940). Ako prvá začala 26. augusta bojovú činnosť 310. čs. stíhacia peruť a od 2. októbra sa do nej zapojila aj 312. čs. stíhacia peruť. Po skončení leteckej bitky o Veľkú Britániu sa československé stíhacie perute popri plnení úloh proti-vzdušnej obrany podieľali na sprevádzaní bombardovacích lietadiel



Spitfire 312. čs. stíhacej perute v bojovej pohotovosti

uskutočňujúcich nálety na Nemecko a ním okupované krajiny. Do mája 1942 pôsobili odlúčené v rámci vyšších britských jednotiek a potom v rámci československej stíhacej skupiny (Czechoslovak Fighter Wing). Dňa 8. 11. 1943 túto leteckú skupinu presunuli od vzdušnej obrany Veľkej Británie k britskému taktickému letectvu. V jeho rámci sa stíhacie perute zlúčili do 134. československej poľnej stíhacej skupiny, zúčastňovali sa na akciách spojených s prípravami na vylodenie v Normandii a od 6. 6. do 3. 7. 1944 na jeho leteckom zabezpečovaní. Vzápätí boli opäť zaradené do letectva vzdušnej obrany Veľkej Británie, v rámci ktorého zotrvali až do konca vojny. Vykonávali však aj ofenzívne akcie, počas ktorých sprevádzali bombardovacie lietadlá pri ich náletoch na nepriateľské ciele, v septembri 1944 sa podieľali na leteckej podpore výsadkovej operácie spojenec-kých vojsk v priestore Arnhemu a v marci 1945 chránili spojenecké výsadkové jednotky v priestore Weselu, východne od Rýna.

O úspešnej bojovej činnosti československých stíhacích perutí vytvorených vo Veľkej Británii a československých stíhacích letcov pôsobiacich v britských a poľských perutiach svedčí, že od augusta 1940 do konca vojny zostrelili alebo poškodili vyše 360 nepriateľských lietadiel.

311. čs. bombardovacia peruť začala plniť bojové úlohy 10. 9. 1940, keď sa jej tri posádky zúčastnili na bombardovaní železničnej stanice v Bruseli. Do konca vojny vykonala 3 113 letov v trvaní 26 719 operačných hodín. Napadla 72 cieľov na území Nemecka, Francúzska, Belgicka a Talianska, na nepriateľské ciele zhodila 1 218 ton trhavých bômb a 92 925 zápalných bômb, napadla vyše 70 nepriateľských ponoriek a povrchových plavidiel.

Do oslobodenej vlasti, na pražské letisko v Ruzyni, stíhacie perute oficiálne prileteli 13. 8. 1945. O týždeň neskôr priletela aj bombardovacia peruť.

Službou v československých leteckých jednotkách vo Veľkej Británii, spolu s Čechmi a Slovákmi zaradenými do britských a poľských perutí, prešlo 2 500 príslušníkov letectva, 529 z nich zahynulo, 250 utrpelo zranenia a 52 padlo do zajatia.

Text: plk. v. v. doc. PhDr. Jozef Bystrický, CSc.

Vojenský historický ústav Bratislava

Foto: Vojenský historický archív Bratislava

Samonabíjacia puška SVT-40

S vývojom samonabíjacej pušky sa v Rusku začali zaoberať už koncom prvej svetovej vojny. Prvé prototypy vznikli v roku 1926, ale do dokonalosti im chýbalo veľa.



Technicko-taktické údaje

Kaliber: 7,62 mm
Náboj: 7,62 × 54 mm R
Dĺžka bez bodáka: 1 226 mm
Dĺžka s bodákom: 1 465 mm
Dĺžka samotnej hlavne: 625 mm
Hmotnosť samotnej zbrane: 3,85 kg
Hmotnosť s bodákom a plným zásobníkom: 4,3 kg
Kapacita zásobníka: 10 nábojov
Ústová rýchlosť strely: 830 m/s
Teoretická kadencia strelby za minútu: 30 – 40 výstrelov
Maximálny účinný dostrel: 1 500 metrov

Lepšie sa ukázali konštrukcie Sergeja Gavriloviča Simonova a Fedora Vasilieviča Tokareva. Spočiatku vyhrala Simonovova. V roku 1936 bola zavedená do výzbroje ako 7,62 mm avtomatičeskaja vintovka Simonova obrazca 1936 goda (AVS-36).

Zbraň síce umožňovala strieľať jednotlivými výstrelmi alebo dávkami, no v praxi sa veľmi neosvedčila. V nasledujúcich skúškach prototypov v roku 1938 ukázala svoje kvality Tokarevova konštrukcia, ktorá bola do výzbroje zavedená pod označením 7,62 mm samozarjadnaja vintovka systemy Tokareva obrazca 1938 goda (SVT-38).

Fiasko v zimnej vojne

Výroba pušky však bola pomerne nákladná a zdĺhavá, preto sa až do roku 1940 pokračovalo aj vo výrobe jednoduchších a lacnejších pušiek AVS-36, ktorých bolo vyprodukovaných dovedna 65 800 kusov. Od 1. októbra 1939 sa medzitým v zbrojovke v Tule naplno rozbehla výroba pušiek SVT-38. Automatický systém tejto pušky fungoval na princípe odberu plynov z hlavne pomocou plynového kanálíka. Puška bola síce pomerne ľahká, mala však veľmi silný spätný ráz, čo pri slabšej konštrukcii jej jednotlivých súčiastok (pre nižšiu hmotnosť) spôsobovalo ich veľmi rýchle opotrebovanie. Navyše puška bola veľmi citlivá na nečistoty a v nepriaznivých podmienkach jej automatický systém často zlyhával. To sa naplno prejavilo v priebehu tzv. zimnej vojny medzi Fínskom a ZSSR (1939 – 1940), v ktorej sa vôbec neosvedčila a dokonca sa uvažovalo o stiahnutí z výzbroje.

Napokon padlo rozhodnutie o jej prepracovaní. Tak vznikla zbraň, ktorá bola do výzbroje prijatá ako 7,62 mm samozarjadnaja vintovka systemy Tokareva obrazca 1940 goda (SVT-40). Zmeny sa týkali predovšetkým plynového kanálíka automatického mechanizmu, ktorý bol vybavený päťstupňovým regulátorom odberu plynov, čím sa dal účinne regulovať spätný ráz zbrane, pričom na jeho zmiernenie bola na hlavňu pridaná aj ústová

brzda. Tvorilo ju na každej bočnej strane šesť úzkych priečných otvorov. Jednotlivé súčiastky zbrane boli technicky zdokonalené a zosilnené a dvojdielnu pažbu nahradila ľahšia jednodielna. Záver zbrane, manuálna poistka nachádzajúca sa na lúčiku za spúšťou, spúšťový mechanizmus a zásobovanie pomocou dvojradového zásobníka s kapacitou desať nábojov ostali oproti puške SVT-38 takmer nezmenené.

Vo výzbroji 1. čs. armádneho zboru

Puška bola konštruovaná pre štandardný sovietsky puškový náboj kalibru 7,62 × 54 mm R. Popri štandardnej puške SVT-40 bola vyvinutá aj puška AVT-40, ktorá mohla strieľať tak jednotlivými výstrelmi, ako aj dávkou, a karabína SKT-40. Sériová výroba pušiek SVT-40, AVT-40 a SKT-40 sa začala 1. júla 1940 v závodoch v Tule, kde bola ukončená výroba pušiek SVT-38, a v Iževsku, kde bola zase ukončená výroba pušiek AVS-36. Produkcia pušiek SVT-40, AVT-40 a SKT-40 bola oficiálne ukončená 3. januára 1945, pričom celkovo bolo spolu s puškami SVT-38 vyrobených takmer 2 milióny kusov. Z toho v rokoch 1940 – 1942 vyrobili až 1,326 milióna pušiek SVT-40. Ďalších 51-tisíc kusov bolo vyrobených v odstrelačskej verzii s optickým zameriavačom PU s 3,5-násobným zväčšením. Neboli však ani zďaleka také presné ako pušky Mosin model 1891/30, preto bola 1. októbra 1942 ich výroba ukončená. Po roku 1941 poslúžili ukoristené pušky SVT-38 a SVT-40 Nemcom ako predloha pri konštrukcii samonabíjacej pušky Gewehr 43. Pušky SVT-40 sa nachádzali aj vo výzbroji 1. československého armádneho zboru v ZSSR. V roku 1943 mal napr. 1. čs. samostatný poľný prápor počas bitky pri Sokolove k dispozícii 553 týchto pušiek. Najväčší úspech s touto puškou v odstrelačskom variante dosiahla Mária Ljalková-Lastovecká, ktorá s ňou zaznamenala 30 potvrdených zásahov.

Text: Mgr. Peter Holík

VHÚ – VHM, múz. oddelenie Svidník

Spolu to zvládneme

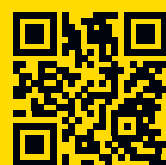
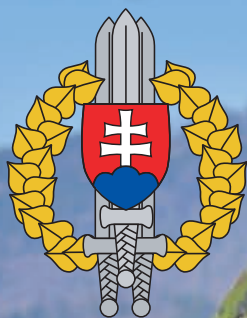


Foto: Martina Černáková
taktické křídlo Sliach